

— Mi uvozimo vse, kar potrebujemo
— Mi pa izvozimo vse, kar imamo

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

Četrtek, 4. marca 1965

Št. 9, leto XXII

Odgo- vora pa ni in ni...

Kot strokovnjaki, ki se spoznajo na elektriko, ne sami izmerijo napetost v kolektivu, za potrpežljivost pa bi jim še tako strog učitelj dal odlično oceno. Zakaj?

Lani so se z vso resnostjo začeli pripravljati na skrajšan delovni čas. Delo so jim olajšali rezultati že prej izvedene reorganizacije podjetja. Preračunali in preanalizirali so svoje delovne in tudi ekonomske zmogljivosti. V organizaciji dela so našli vrzeli, pa so jih zapolnili. Razporedili so delovni čas, izračunali pri tem vse mogoče efekte. Potem so dokumentacijo — analizo ekonomskih, finančnih in drugih učinkov skrajšanega delovnega časa in načrt organizacijskih in ekonomskih ukrepov za prehod na 42-urni delovni teden skupaj s sklepom delavskega sveta podjetja — poslali na republiški sekretariat za delo — komisiji za skrajšanje delovnega časa in pristojni občinski oskupščini s prošnjo, naj bi dala soglasje. To je bilo 14. septembra leta 1964. (Nadaljevanje na 3. strani)

OB PRAZNIKU

FOTO: M. SPAROVEC

Danes na 5. strani:

OSAMLJENA PRIZADEVANJA

ČEMU PO TOČI?

Skupščinska razprava ob letošnjem republiškem družbenem planu je podprla predvsem tiste formulacije predloga plana, ki govorijo o odločni usmeritvi na stabilizacijo gospodarskega razvoja. Razprava je odrazila spoznanje, da je prav umirjenost investiranja pogoj za uspešno izvajanje gospodarskega sistema, za nadaljnji razvoj delitve narodnega dohodka v korist delovnih organizacij. Takšno stališče skupščine pa terja od delovnih organizacij polno razumevanje in podporo interesov družbe kot celote, predvsem pa njihovo praktično sodelovanje pri usklajevanju ciljev naše ekonomske politike. Decentralizacija sredstev za razširjeno reprodukcijo pomeni namreč tudi centralizacijo skrbi neposrednih proizvajalcev za njihove skupne potrebe, za potrebe politično teritorialnih skupnosti.

Prav to spoznanje delovne organizacije še ne izražajo dovolj odločno, velik del jih hodi še vedno po »starih tirih«: obseg proizvodnje povečujejo z novim zaposlovanjem, kar naprej tarnajo o pomanjkanju reprodukcijskega materiala, svoje izdelke prodajajo na konjunkturalnem domačem trgu, dohodek si povečujejo z dvigovanjem cen itd. Takšna »gospodarska politika« pelje nedvomno v slepo ulico, ker samo pospešuje inflacijo in vse tiste negativne pojave v gospodarstvu, ki se jim skušamo ogniti oziroma jih preprečiti z različnimi gospodarskimi ukrepi.

Zato je prav letos bolj kot katerikoli leto doslej potrebno, da se delovne organizacije v celoti zavedo odgovornosti, ki jo imajo za uresničenje oziroma neuresničenje stabilizacijskih ukrepov in da polno podprejo družbeno prizadevanja za stabilizacijo trga. Če se bodo apetiti po investicijah tudi letos tako bohotno razrašali, kot so se v preteklih letih, je zaman vsaka beseda o povečanju realnega življenjskega standarda. Prekomerno investiranje je v praksi še vedno doslej znižalo življenjsko raven.

GLAVNA NALOGA: IZKORISTITI REZERVE!

Ob vseh teh kritičnih mislih pa bi nikakor ne mogli trditi, da proizvajalne sile v naši republiki niso hitro naraščale. Celotno nasprotno: v zadnjih letih je značilno njihovo naglo večanje. V letu 1963 se je povečal fizični obseg industrijske proizvodnje v primerjavi z letom 1962 za 14,5%, v letu 1964 pa v primerjavi z letom 1963 za nadaljnjih 12%. Naše gospodarstvo ni zašlo v težave zaradi povečanja fizičnega obsega proizvodnje, marveč predvsem zaradi strukturne neusklajenosti industrijske proizvodnje. Zastajal je predvsem razvoj energetske osnove, saj nismo v zadnjih letih v Sloveniji zgradili nobenih novih energetskih objektov. Razen tega je na nizko proizvodnjo električne energije lani vplivala še suša, povečanje proizvodnje premoga pa zaviralo pomanjkanje delovne sile in sredstev za nabavo mehanizacije, tako da je pomanjkanje električne energije in premoga postalo glavni omejitveni faktor hitreje rasti proizvodnje.

Kljub temu pa se je proizvodnja lani povečala, vendar ne na račun izgradnje pomembnejših novih zmogljivosti, saj je šla večina investicij za rekonstrukcije oziroma za razvoj črne metalurgije in gradnjo energetskih objektov, ki jih bomo lahko vključili v proizvodnjo šele prihodnje leto — marveč predvsem na račun novega zaposlovanja v proizvodnji. Lani (Nadaljevanje na 4. strani)

OSMI MAREC

Vezilo za osmi marec... le čemu iskati bolj toplih besed, kot jih bo vsakdo izmed nas našel tega dne: čestitamo, iz vsega srca čestitamo! In še veliko veliko uspehov!

Ze zdavnaj smo priznali žensko in proizvajalko za povsem enakopravno in procesu snovanja naših ekonomskih in družbenih odnosov in še ob vsakem osmem marcu smo lahko ugotavljali novo prevrednotenje te enakopravnosti. S splošno volilno pravico so se ženske v naši družbi na stečaj odprla vrata v javno družbeno življenje, s prvimi volitvami v delavske svete je enakopravnost dosegla novo potrditev in hkrati tudi dobila novo kvaliteto. In letos moremo spet ugotoviti, da sta nova ustava in v njej uzakonjeno načelo suverena upravljanja in gospodarjenja neposrednih proizvajalcev z ustvarjenim dohodkom znova prevrednotila vlogo ženske v snovanju ekonomskih in družbenih odnosov.

Danes problemov žensk ne moremo več obravnavati ločeno od vseh drugih dogajanj v naši družbi. Ženska se je kot enakovreden partner vključila v sistem delitve dohodka in v gospodarjenje z ustvarjenimi sredstvi, njene pristojnosti in zato tudi naloge in odgovornosti ne morejo biti ne večje ne manjše od drugih proizvajalcev. Problemi ženske so tako hkrati problemi delovne enote, delovne skupnosti, komune, republike in zveze, prav tako kot so problemi širše družbene skupnosti tudi njeni problemi.

Mar je zato res potrebno iskati dokaze v statističnih podatkih, koliko je žensk v organih delavskega samoupravljanja, koliko jih aktivno sodeluje v družbeno političnih organizacijah, koliko jih je bilo izvoljeno v občinske skupščine?

Toliko bolj pa si je prav zdaj potrebno zastaviti neko drugo vprašanje, namreč, kako smo uspeli zagotoviti pogoje, da se bo ženska v polni meri lahko poslužila te svoje enakopravnosti?

Prav zdaj, ko povsod tako intenzivno razpravljamo, koga bomo volili v organe delavskega samoupravljanja in v občinske skupščine, niso redki primeri, ko ženske same zavračajo svojo kandidacijo. In če gremo še nekoliko dlje, v marsikateri delovni organizaciji tudi ugotavljamo, da se proizvajalke vse premalo poslužujejo svoje pravice in dolžnosti do upravljanja, da same sebe vse premalo pojmujejo tudi kot upravljalke.

Vzrokov za to je bržčas več, vendar pa je očitno najpomembnejši v tem, da je proizvajalka še vedno vse preveč razpeta med skrbmi na delovnem mestu in skrbmi doma, v družini. Njen delavnik se v večini primerov razpotegne tja do šestnajst ur in več. Nerешeni stanovanjski problemi, pomanjkljiv sistem otroškega varstva, slabo razviti obrati družbene prehrane, slabo razvita trgovina... vsi ti pogoji pa ženski še vedno preprečujejo, da bi lahko enakopravno in odločilneje posegla v snovanje novih ekonomskih in družbenih odnosov.

Zato tudi ob bližnjih volitvah ne bi smeli pozabiti na to, kako ustvariti take pogoje, da bi se mogli vsi proizvajalci — in s tem tudi ženske — bolj posluževati pravic, ki jim jih daje nova ustava. Da bomo tako tudi ob letu k našemu vezilu za osmi marec lahko dodali nova spoznanja.

RAZMIŠLJANJE OB NOVEM POKOJNINSKEM ZAKONU

Pokojnina ali zaposlitev?

Kljub pojasnilom, kako zaposlitev vpliva na že priznano pokojnino, ki smo jim v dnevnem tisku odmerili dokajšen prostor, tako delovne organizacije, ki zaposlujejo upokojujence, kot tudi prizadeži sami ne vedo, kaj storiti. Čeprav je v pojasnilu Zveznega sekretariata za delo z dne 26. II. obrazloženo, kaj je treba razumeti za redno delovno razmerje in kaj za začasno ter je med drugim tudi povedano, na katera delovna razmerja se nanaša čl. 104 novega pokojninskega zakona, pa vse skupaj zopet zaplete poziv, ki pravi:

»Od dne 1. marca 1965 morajo biti prijavljeni za zavarovanje vsi upokojujenci, ki so v delovnem razmerju, ne glede na to, kolikšen je njihov delovni čas. Obveznost glede prijave o zavarovanju za vse, ki so v delovnem razmerju, je določena z določili čl. 77 Zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja in je regulirana z navodilom o predložitvi prijav o zavarovanju in evidentiranju zavarovancev (Ur. list FNRJ, št. 45/62), kakor tudi s kazenskimi določbami Temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju, ki predvidevajo stroge sankcije za organizacije in odgovorne ljudi, ki bi zagrešili prekršek s tem, da ne bi izpolnili predpisanih dolžnosti o prijavah zaposlenih upokojujencev.»

Od 1. marca 1965 morajo biti torej prijavljeni za zavarovanje vsi upokojujenci, ki so v delovnem razmerju, ne glede na to, kolikšen je njihov delovni čas. Konec pojasnila se zopet sklicuje na 104. člen novega pokojninskega zakona.

Bistvo so tako stlačili v sredino, ga obdali z določili zakona, ne da bi pojasnili, kam kakš-

na stvar sodi in v kakšnem primeru uporabljati določila.

Ni razumljivo, zakaj ni zvezni sekretariat za delo v svojem obvestilu bolj konkreten, zakaj ni tudi v svojem pozivu o prijavi upokojujencev točno oprede-

ni razumljivo tembolj, če pazljivo preberemo priporočilo s seje ZIS z dne 27. II., ki pravi:

»... po sprejetem zakonskem predlogu ne bi šteli v delovno razmerje opravljanja poslov in nalog, ki so po svoji naravi ter po mestu in organizaciji dela in po svojem majhnem obsegu takšni, da je za njihovo opravljanje mogoče uporabiti samo delovne ljudi, ki si s takšnim delom ne zagotavljajo osnovnega, družbeno-ekonomskega položaja na temelju osebnega dohodka in ki jim takšno delo ni edini in glavni vir osebnega do-

da bo obdržal pokojnino in delal naprej po pogodbenem oziroma civilno pravnem razmerju (kot to predvideva zakonski predlog za noveliranje pokojninskega zakona, ki bo v kratkem obravnavan in ki bo še pred sprejetjem novega zakona o delovnih razmerjih preciziral posamezne delovne odnose). V primeru, če bo delavec ob zapustitvi obdržal pokojnino, bo seveda izgubil pravico do ponovne odmere pokojnine po treh letih. Delavcu je torej prepuščeno, da se — seveda v sporazumu z delovno organizacijo — odloči, v kakšnem delovnem odnosu bo vnaprej.

Redno delovno razmerje z vsemi pravicami do ponovne odmere pokojnine lahko sklene delavec — upokojenec, ki dela s polnim ali polovničnim delovnim časom, ker tudi novi pokojninski zakon v 127. členu tč. 3 pravi: »Delovno razmerje z nepolnim delovnim časom se vsteva (razen v primerih, ki so v določilu posebej navedeni: invalidi, vojaški zavarovanci, zavarovanke, ki dojijo in negujejo otroka, defektne ali invalidne osebe) v zavarovalno dobo s polovničnim trajanjem, če je zavarovavec delal najmanj s polovico predpisanega polnega delovnega časa.«

Drugače pa je, če dela delavec manj kot polovico rednega delovnega časa. V tem primeru sodeluje v samoupravljanju in delitvi na podlagi svojega de-

lil, kakšne zaposlitve imajo za posledico izgubo pokojnine. V svojem pozivu se sklicujejo na novi pokojninski zakon, ki ureja tudi matično evidenco o zavarovanih in upokojujencih. Vendar pa omenjeni zakon v 172. členu tč. 1 točno pravi: »V matični evidenci se registrirajo osebni dohodki, na podlagi katerih se izračunava pokojninska osnova, pokojninska doba, pokojninski prejemki in drugi podatki, ki so potrebni za uveljavljanje in uživanje pravic zavarovanih oseb in za planiranje skladov pokojninskega zavarovanja.« Če bi dodali vsaj ta člen, bi bil poziv bolj jase in ne bi povzročil toliko razburjenj.

hodka ter drugih pravic na podlagi dela in ki si na tej podlagi ne pridobe lastnosti zavarovanja.«

Potemtakem obstaja določena razlika med zavarovanjem v redni zaposlitvi, v kateri si zavarovavec pridobi vse pravice iz pokojninskega zavarovanja, in med zavarovanjem za priložnostno delo oziroma za začasno delovno razmerje.

Vzemimo primer: delavec ima 35 let delovne dobe in je že pred leti uveljavil pokojnino, pa še dela. Sam se bo odločil, ali pusti pokojnino in se zaposli v rednem delovnem razmerju, ker računa na to, da bo po treh letih ponovno prošil za odmero pokojnine. Ali pa se bo odločil,

MNENJE IN KRITIKA

(Nadaljevanje na 3. strani)

OB OBČNEM ZBORU SINDIKALNE PODRUŽNICE TOVARNE CEMENTA IN SALONITA V ANHOVEM

Pogled čez tovarniško ograjo

Med občnimi zbori sindikalnih podružnic, ki smo jih v zadnjem času obiskali, je občni zbor sindikalne podružnice Tovarne cementa in salonita Anhovo še posebno vreden dobre ocene. V razpravah o delu sindikalne organizacije se namreč besede udeležencev občnega zbora niso zaustavile le ob doseženih uspehih, marveč so se dotaknile vseh najbolj perečih vprašanj dela in življenja anhovskih cementarjev v podjetju in — kar je treba še posebej poudariti — v okolju njihovega bivanja. Razprava je torej pogledala čez tovarniško ograjo.

Problemi, ki tarejo anhovske cementarje, nedvomno tarejo tudi delovne ljudi drugih delovnih organizacij, zato jih posredujemo. Zdaj, ko so vpeljali 42-urni delovni teden, dvignili povprečne osebne dohodka nad 55.000 dinarjev (pod 37.000 dinarjev osebnih dohodkov ne premeta nihče v tovarni), ko dosega pri izkoriščanju strojev tehnične norme, so, kar je logično, osredotočili svojo skrb na urejanje svojih življenjskih razmer. Občutili so, da življenjski standard ni le osebni dohodek, ki ga prejmeš prvega, in počitek ob koncu tedna, marveč tudi urejene stanovanjske razmere, otroško varstvo, urejenost naselij in podobno. Zato so bile besede, ki so se dotaknile vseh teh problemov, dokaj ostre, največ pa jih je letelo na račun dragih gradenj. »Zakaj naj bi v vsaki vasi rasli nebotičniki, ob tem, ko stare hiše propadajo, ser ni mogoče dobiti za njihova popravila posojila,« je bilo slišati v razpravi.

Pomanjkanje stanovanj anhovskih cementarjev močno obču-

tijo, saj ima med 1700 zaposlenimi komaj 111 družin primerna stanovanja, doslej pa so jih razdelili le 26. V načrtu imajo sicer gradnjo 50 družinskih in 80 samskih stanovanj, gradnje pa ni moč začeti, ker nista urejena vodovod in kanalizacija v Desklah in drugih krajih, od koder se cementarji vozijo na delo. Oboje, kanalizacijo in vodovod, nameravajo napeljati letos — če le ne bodo kanalizacijske naprave predrage — kar bostanovanjsko gradnjo vsekakor pospešilo. Delavci Anhovskega pa bi jo radi tudi pocenili, zato zahtevajo, naj urbanisti vendar dovolijo gradnjo montažnih hiš, ki bi jih lahko spravili pod streho z lastnim delom le ob dveh milijonih dinarjev posojila, saj okoliške vasi še le časa ne bodo kazale mestnega videza.

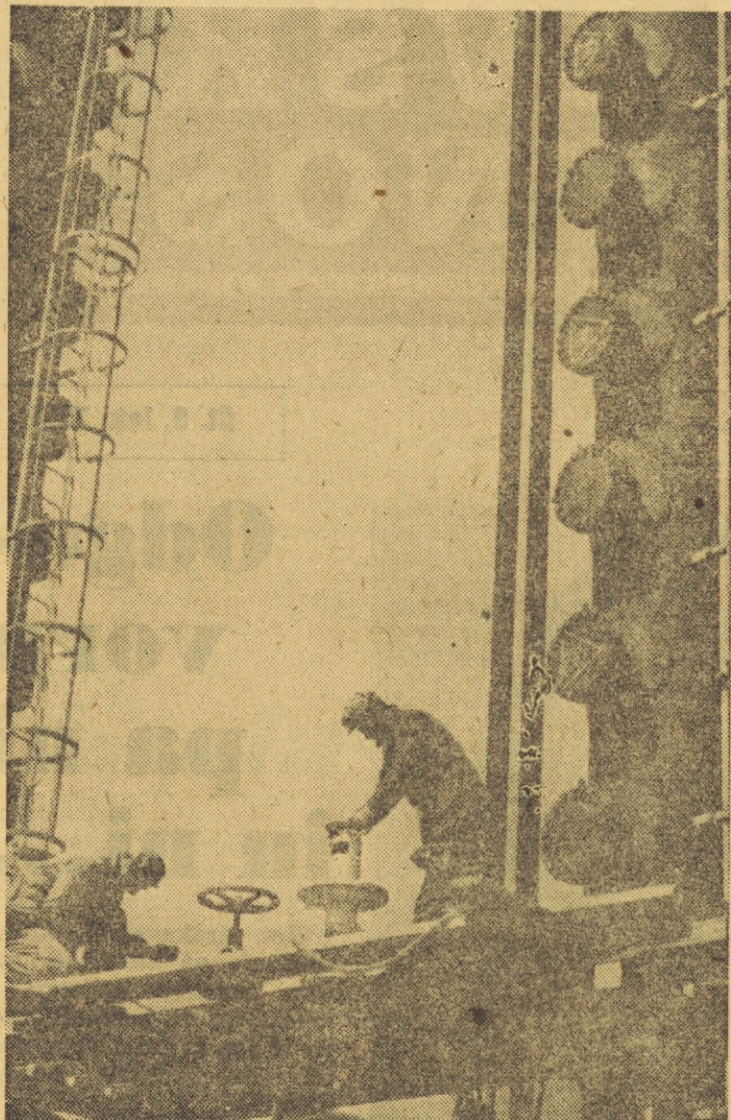
OTROKE NAJ BI VAROVALI UPOKOJENKE

V razpravi so poudarili tudi odvisnost produktivnosti dela od urejenega otroškega varstva. V tovarni je zaposlenih nad 500 delavk, otrok, ki so potrebni

varstva, pa je kakih 150. Udeležence občnega zbora so predlagale, naj bi začasno varovale otroke zaposlenih mater upokojene delavke, čimprej pa bi bilo treba tudi zgraditi otroško varstveno ustanovo, vendar ne takšno, ki bi stala več kot 100 milijonov, kot jo priporočajo urbanisti, marveč mnogo cenejšo, približno za 20 milijonov, kakršne gradijo tudi drugje po Sloveniji. Izkušnje so pokazale, da so ženske tudi v cementarni pri nekaterih delih spretnejše kot moški, zato je mogoče prav in z ustreznijo zaposlitvijo noščin in ustreznejšo zaposlitvijo noščin na delovnih mestih bistveno vplivati na povečanje produktivnosti dela.

Če ob zelo zgoščenem povzetku razprave na občnem zboru sindikalne podružnice anhovskih cementarjev strnemo vsebino občnega zbora v oceno, potem moramo zapisati, da je občni zbor v celoti potrdil pravilnost politike naraščanja osebnih dohodkov v zvezi z naraščanjem produktivnosti dela, saj so osebni dohodki vzbudili zanimanje proizvajalcev ne le za probleme podjetja, marveč tudi za probleme širše komunale skupnosti, v kateri živijo, to prebujeno zanimanje pa je najboljša zagotovilo, da je sindikalna podružnica anhovskih cementarjev ubrala v svojem delu pravo pot.

V. B.

BELI RUDARJI

FOTO: M. SPAROVEC

PO KOPRSKEM POSVETOVANJU SINDIKATOV O ZDRUŽENI ISKRI

OKRBNJENE PRISTOJNOSTI PROIZVAJALCEV

Ob združevanju so prej samostojne gospodarske organizacije mnogo izgubile v pristojnostih upravljanja in delitve dohodka — Še zmeraj mezdni odnosi — Ali so službe v podjetju predrage?

Sorodne, tovarne elektroindustrije Slovenije so se pred tremi leti združile v podjetje Iskra z namenom, da bi v enotnem podjetju specializirali proizvodnjo, izdelali enoten program razvoja elektro industrije, da bi ustvarili ob cenejši proizvodnji več sredstev in se uspešne vključili v mednarodno delitev dela.

Na koprskem posvetovanju sindikatov o gospodarstvu in odnosih v podjetju Iskra pa so člani ugotovljali, da se program v Iskri ni v celoti odvijal v skladu s hotenji, ki so si jih zastavili ob združitvi v enotno podjetje, pojavile pa so se tudi centralistične težnje v upravljanju in gospodarstvu tega združenega podjetja.

UPRAVLJANJE OD »ZGORAJ«

Čeprav so člani sindikata na koprskem posvetovanju pozitivno ocenili organizacijo skupnih služb, saj so na primer v Iskri za vse tovarne združili zunanjetrgovinsko, prodajno-servisno in razvojno službo, pa je bilo vendar izrečenih precej pomislekov o vodenju poslovnega procesa. V organizacijski shemi sta se namreč izoblikovala dva kolektiva. V prvega so vključeni direktorji trinajstih Iskrinih tovarn, drugi »ožji« kolegij pa združuje nekatere strokovnjake iz upravne tehnične vodstva združenega podjetja Iskra. In prav ta »ožji« kolegij pogosto nalaga največ nalog, ki jih morajo nato direktorji tovarn zagovarjati in uresničevati včasih celo mimo sklepov samoupravnih organov posameznih tovarn. Posledice takega centralizma na je občutil tudi kolektiv novogoriške tovarne ob sprejemanju lanskega proizvodnega plana, ko si je po svojih zmognostih postavil proizvodni načrt v vrednosti 7 milijard dinarjev. Toda kljub temu, da je delavski svet že sprejel ta program in da je proizvodnja močno zaostajala za predvidevanji — mimogrede povedano, novogoriška tovarna ni izpolnila niti omenjenega načrta — pa je centralno vodstvo Iskra, z namenom, da si za vsako ceno zagotovi tržišče in hoteč prepričati proizvajalce avtomobilske industrije, da lahko toliko naredi, vsililo novogoriškemu kolektivu proizvodni plan v višini več kot 9 milijard dinarjev, ki pa ga nikoli niso realizirali.

»DECENTRALIZACIJA« UPRAVLJANJA

Ob združitvi nekaterih samostojnih gospodarskih organizacij elektroindustrije v podjetje

vanju zavzeli za decentralizacijo v sistemu nagrajevanja in zahtevali, da naj vsaka tovarna oblikuje osebne dohodka v odvisnosti od ustvarjenega dohodka in rezultatov dela. S tem pa bi jim tudi bilo omogočeno, da samostojno rešujejo svoje kadrovske težave.

Razprava o nagrajevanju pa je razkrila še vrsto drugih problemov. Med drugim so ugotovljali, da je v podjetju še vedno precej zaposlenih, ki so nagrajevani le na osnovi tarifnih postavk. In, kot je nekdo pripomnil, prav to je v marsičem vzrok, da je v podjetju delovni čas izkoriščen le 60 do 70 odstotno.

ALI JE RAZVOJNA SLUŽBA PREDRAGA

Spričo zamegljenega sistema formiranja in delitve dohodka tudi ne more biti naključje, da se je razprava sindikatov o odnosih v Iskri pomudila tudi ob financiranju skupnih služb. Dosedanji sistem je izoblikovan tako da zagotavlja službam sredstva neodvisno od njihove dejavnosti. Nekateri predstavniki sindikata pa so v razpravi upravičeno zastavljali vprašanje, ali so usluge teh služb res toliko vredne, kot morajo zanje prispevati posamezne tovarne. Predstavniki Ikrinega kolektiva iz Sežane je na primer omenil, da je razvojna služba za njihovo tovarno izredno draga, saj so lani morali prispevati zanjo več kot 60 milijonov dinarjev, pri tem pa so morali vedno znova ugotovljati, da ni zadostila vsem njihovim potrebam. Tako se je v razpravi izoblikovala zahteva, da naj bi se formiral dohodek služb v neposredni odvisnosti od uslug in dejavnosti, ki jih nudijo posameznim tovarnam združenega podjetja.

NAMESTO EPILOGA

Kljub temu, da so predstavniki sindikatov v koprskem okraju in predstavniki sindikalnih podružnic obeh Iskrinih tovarn organizirali posvet o notranjih odnosih združenega podjetja, pa so nekateri predstavniki iz centralnega vodstva hoteli označiti posvet kot hotenje, kako in koliko sredstev bi se dalo še »iztisniti« iz Iskre.

Toda: ali je ta Iskra nekaka imaginarna delovna organizacija s polno vrečo denarja, iz katere bi delila finančna sredstva drugim svojim kolektivom? Ali ni ta Iskra organizacija trinajstih tovarn, ki to skupno vrečo tudi polnijo? Ali nimajo zato te tovarne tudi pravice spregovoriti, kako s sredstvi gospodariti in upravljati? In slednjič: mar ne bi bilo namesto takih in podobnih podtikanih velikih bolj smotrno tako razpravo prenesti tudi v druge kolektive združenega podjetja Iskra?

MILAN ŽIVKOVIČ

Z OBČNEGA ZBORA SINDIKALNE PODRUŽNICE TIK V KOBARIDU

Najpomembnejša naloga: izpopolniti nagrajevanje

Na občnem zboru sindikalne podružnice v Tovarni igel v Kobaridu so ugotovljali, da sta bili rekonstrukcija tovarne in gradnja novih proizvodnih prostorov opravljeni v rekordnem času. S tem pa si je po splošnem mnenju kolektiv omogočil, da bo lahko še bolj izpopolnil svoj proizvodni program, zasnovan serijsko proizvodnjo ter jo tudi pocenil, kar je pogoj za konkurenčnost na domačem in tujem trgu.

Z rekonstrukcijo in z izgradnjo novih proizvodnih prostorov pa je kolektiv Tovarne igel iz Kobarida prevzel nase težko finančno breme, saj bo moral do konca leta 1969 vrniti 305 milijonov dinarjev osnovnega kredita in kakih 100 milijonov dinarjev obresti, pri tem pa v petih letih ustvariti več kot milijardo dinarjev skladov za nadaljnjo mehanizacijo in avtomatizacijo proizvodnje ter za potrebna vlaganja v življenjsko raven proizvajalcev. Zato so si bili na občnem zboru sindikata edini, da bo težke finančne obveznosti zmogel le enoten kolektiv, ki bo videl pred seboj

skupne želje podjetja in se znal odredi tudi trenutnim osebnim koristim, da bo lahko ustvaril solidno osnovo za nadaljnji uspešni razvoj tovarne.

Te naloge pa so tesno povezane z delitvijo dohodka in nagrajevanjem po delu zaposlenih. Pri tem so člani sindikata ugotavljali, da je prav nagrajevanje po delu, ki so ga začeli uveljavljati pred petimi leti, zagotovo velik napredek v gospodarstvu. Z izgradnjo nove tovarne in s povečanjem proizvodnje za več kot petkrat, pa so se seveda spremenili pogoji dela, tako da sedanji sistem delitve ni več primeren. Da bi uresničili načela delitve dohodka po delu tudi v novih proizvodnih pogojih, se je sindikat v Tovarni igel v Kobaridu že lani zavzel, da je treba vnovič analitično oceniti vsa delovna mesta v tovarni in na tej osnovi izoblikovati pravičnejše in stimulatивnejše nagrajevanje.

Vendar so nekateri člani sindikata na občnem zboru pripomnili, da z analitično oceno delovnih mest še ne bo zagotovljeno merjenje individualnega učinka dela. Po sedanjem sistemu skupinskih norm je namreč

vsak delavec v tovarni nagrajen le po povprečnem učinku skupine, kar pomeni, da je ta sistem stimulativenjši le za pod-povprečne delavce v določenih skupini, medtem ko so drugi proizvajalci v marsičem prikrajšani. Člani sindikata v Tovarni igel so se zato na zadnjem občnem zboru tudi zavzeli, da bi odpravili te slabosti v sistemu nagrajevanja po delu in na vseh delovnih mestih, kjer je že možno, uvedli individualne norme. Razen tega pa so poudarili, da bi razpravo o analitični oceni delovnih mest, ki bo v kolektivu sledila te dni, usmerili predvsem v to, kakšni so pogoji in zahteve na slehernem delovnem mestu v tovarni, in ne s kolikimi točkami je delovno mesto ocenjeno.

Ob tem pa so člani na občnem zboru sindikata še predlagali, da je treba v najkrajšem času izdelati tudi merila nagrajevanja za strokovnjake, ki jih v Tovarni igel zelo primanjkuje. Mimogrede povedano, v tovarni nimajo niti enega inženirja in če ga bodo hoteli v najkrajšem času dobiti, mu bodo morali zagotoviti tudi primerne osebne dohodka.

M. Ž.

Postano na pp 313 - VI, Ljubljana

MNENJE IN KRITIKA

Pokojnina ali zaposlitev?

(Nadaljevanje s 1. strani)

lovnega doprinosu kot enakopraven član delovne skupnosti. Druge dolžnosti in pravice iz delovnega razmerja se določijo z aktom o sklenitvi delovnega razmerja skladno s splošnimi akti delovne organizacije. Takšen delavec uživa zaščito pri delu in je socialno zavarovan za primer nesreče pri delu ali poklicne bolezni, kar pa zadeva pokojninsko zavarovanje, ima pravico le do prostovoljnega pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Ce je torej manj kot pri polovičnem delovnem času postavljeno pokojninsko in invalidsko zavarovanje na prostovoljno osnovno, potem tudi ni nikjer rečeno, da bi veljal poziv o prijavi upokojencev, ki so v delovnem razmerju ne glede na to, kolikšen je njihov delovni čas, za tako zaposlene v tem smislu, da bi ob zaplitvi izgubili pravico do pokojnine.

Ovestila in pozivi, ki operirajo le s splošnimi zakonskimi določili, brez razlag, za kakšne primere je treba uporabljati posamezne določbe, napravijo več škode kot koristi. V tem konkretnem primeru — pokojnina in zaposlitev — bi bile strokovne službe dolžne dati bolj konkretna navodila in razlage. Kajti tudi pri prijavi zavarovancev bo treba precizirati, v kakšnem delovnem razmerju sodi delo, ki ga upokojenec opravlja, če naj te prijave služijo svojemu namenu. Prav v opredelitvi delovnega odnosa upokojenca pa je bistvo vprašanja — kako vpliva zaposlitev na pokojnino oziroma kakšne so pravice upokojencev, ki se delajo. Vse to pa je mogoče tudi v uradnih pojasnitvah povedati bolj razumljivo, bolj poenostavljeno, da bi se do dolžila poenostavljena, seveda, če se hoče postaviti vsako zakonsko določilo na pravo in ustreza-joče mesto.

N. LUZAR

Kaj pa družinske pokojnine? Kako v konkretnih primerih razlagati člen 104? Ali družinska upokojenka lahko opravlja na primer delo snazilke v šoli, ne da bi izgubila pokojnino? Ce je njeno delo pojmovano kot redno delovno razmerje (z vsemi obveznostmi in pravicami), potem izgubi pravico do družinske pokojnine, dokler je v takem razmerju. Ce pa je njeno delo ovrednoteno kot pogodbeno delo oziroma začasno delovno razmerje, potem lahko dela naprej ter istočasno prejema pokojnino. Kajti s takim delom si samo izboljšuje svoj materialni položaj, ne zagotavlja pa si osnovnega družbeno-ekonomskega položaja na temelju osebnega dohodka, ker delo po obsegu ni takšno, da bi delovna organizacija potrebovala človeka, ki bi mu bil dohodek od takega dela edini in glavni vir dohodka. Tudi novi zakon o delovnih razmerjih predvideva poleg rednega delovnega razmerja zaposlitve za opravljanje določenih poslov v posameznih dejavnostih, ki se morajo sicer določiti s splošnim aktom delovne organizacije, vendar pa veljajo za honorarno delo in niso tretirane kot delovno razmerje.

Ce ob tem, ko smo ovrednotili posamezne delovne odnose oziroma delo, povzamemo še poročilo razprave na ZIS o novem zakonskem predlogu, ki vsebuje določbo, da so organizacije dolžne posebej izločiti sredstva za izplačevanje zaslužka za posle, opravljene izven delovnega razmerja in da določijo ustrezne osnove in merila za določanje teh zaslužkov, potem nam je usoda zaposlenih upokojencev bolj jasna.

Enostavno, manj zavito in bolj razumljivo bi se dal napisati poziv o prijavi zavarovancev. Saj tak, kakršen je, upravičeno spravlja ljudi samo v dileme. Kajti napisati, da morajo biti prijavitelji za zavarovanje vsi upokojenci, ne glede na to, kolikšen je njihov delovni čas, brez tega, da se o namenu evidence pove kaj več, se pravi, ustvarjati zmedo, ki je povsem nepotrebna.

Gotske cerkve so gradile tri generacije, očetje, sinovi in vnuki, tako pravijo zgodovinarji. Kaže, da naši urbanisti posegajo vedno bolj po vzore v zgodovino, kajti kako bi si sicer razlagali njihovo naglico in ekspeditivnost. Projekti ležijo, ker ni urbanističnih načrtov, rajonizacije in ureditve regij. Podjetja bi gradila stanovanjska naselja, pa se urbanisti še niso zedinili, kje in kako. Ljudje čakajo na lokacije in gradbena dovoljenja. Čakajo brez

ELEKTRO-LJUBLJANA ČAKA OD SEPTEMBRA NA ODGOVOR:

ODGOVORA PA NI IN NI...

V Elektro-Ljubljana so pripravili vso potrebno dokumentacijo za prehod na skrajšani delovni teden — Po več kot petih mesecih občinska skupščina še vedno ni odgovorila

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ker niso dobili nobenega odgovora, so 4. novembra lani ponovno urgirali na prej omenjene naslove s prošnjo, naj povedo svoje mnenje o predloženi analizi ter izdajo soglasje, spoznam ali karkoli do naslednjega tedna, ko zaseda delavski svet podjetja.

Komisija za skrajšanje delovnega časa pri Republiškem sekretariatu za delo jim je po tem sporočilu, da nimajo nikakršnih svojih zadržkov pri soglasju in da ga bodo izdali, takoj ko bodo dobili tudi mnenje občinske skupščine.

Predstavnike podjetja je odgovor republiške komisije opogumil in ker od občinske skupščine še niso dobili nobenega odgovora, so ji 23. novembra ponovno pisali. Pojasnili so jim razmere in jih prosili, naj s soglasjem pohačijo. Povedali so jim tudi, da je delavski svet podjetja stvari ponovno obravnaval in sklenil ponovno urgirati.

Petnajstega januarja 1965 so dobili od občinske skupščine ciklostirano okrožnico z naslovom: Delovnim organizacijam na območju občine Ljubljana-Center, v kateri med drugim pi-

še: »Z ustavo zajamčena pravica delavcev na 42 urni delovni teden, kljub temu, da je vezana na poseben zakon o pogojih in rokih za skrajšanje delovnega časa, že od vsega začetka nalaga delovnim organizacijam, da se na ta prehod pripravljajo, da bodo ob izidu navedenega zakona na to čimbolj pripravljene... Ze dosedanje izkušnje opozarjajo na to, da so v večini primerov težave in problemi, ki se pojavljajo ob prehodu na 42-urni delovni teden manj občutne, če se gospodarska organizacija odloči za postopno skrajševanje delovnega časa... Oba zbora občinske skupščine Ljubljana-Center sta na seji dne 3. 12. 1964 sprejela priporočilo delovnim organizacijam, da pospešeno pripravljajo pogoje za uspešen prehod na skrajšani delovni teden, pri čemer naj upoštevajo planirani proizvodni uspehi in vsestranski gospodarski napredek in standard zaposlenih ljudi. Do izdelave analize poslovanja delovnih organizacij, ki so že prešle na poizkusni 42-urni delovni teden občinska skupščina ne bi dajala več soglasij za uvedbo 42-urnega delavnika, v kolikor predlog ni posebno utemeljen in vsestransko proučen.«

Urbanistični načrti niso kar tako. Ni jih mogoče stresti iz rokava. Narediti jih je treba za tri in še več generacij naprej. Upoštevati estetske, praktične, ekonomske elemente, perspektivni razvoj, dinamiko in še in še.

Kaj naj bi reklo na take strokovne utemeljitve občinske skupščine? Urbanistična znanost je močno komplicirana! Ker pa sedaj živeče generacije tudi potrebujejo (in še kako!) stanovanja, občinskim skupščinam ne preostane drugega, kot da črne gradnje spremenijo v bele, jih legalizirajo. Mar ni komuna tista, ki mora skrbeti za občane, za občane sedaj živečih generacij?! N. L.

Pogovori z upravljavci • Pogovori z upravljavci • Pogovori z upravljavci

Stiskalnice ni več nikogar strah...

V tovarnah se ljudje med seboj poznajo, kot bi jedli za isto mizo. Ze na stopnicah so mi pripovedovali, da dela v tovarni emaljirane posode v Celju tehnik, ki je v svojem delovnem plašču več med stroji kot v pisarni. Nihče točno ne ve, kdaj se je začelo njegovo izumiteljstvo, vsi v tovarni pa vedo, da je skromni tehnik izumil svojo zadnjo napravo za stiskalnice pri igranju šaha. Ta naprava je dvakratno povečala učinek stiskalnega stroja.

Malo je manjkalo, pa bi se pogovor z Lojzeto Drogenikom končal na stopnišču. Ne mara namreč, da bi iz muhe delali slona.

Potem sem ga previdno vprašal, kdaj je začel razmišljati o napravi, ki je zdaj sestavni del stiskalnice.

— Stiskalnica, ki nam jo je dobavila nemška trrdka, ni bila dovolj izkoriščena. Čeprav je to popolnoma nova stiskalnica, ni bila brez pomanjkljivosti. Delo na njej je

bilo počasno. Pri vsakem dvigu smo morali stiskalnico ustavljati. Razen tega so morali delavci z rokami jemati radiatorne člene, ki jih je stiskalnica stiskala. Z rokami so morali tudi vlagati nov material. Moja naprava pa omogoča, da stiskalnica ves čas dela s polnim tekom. Proizvodnja na njej se je tako povečala za 100%, ker je stiskalnica sedaj enkrat bolj izkoriščena.

Ima naprava razen naštetega še kakšne prednosti?

— Prednosti so takšne, da jih ni mogoče izraziti samo z dvakrat večjim številom odpreskov. Prej so bile pri delu pod stiskalnico štiri roke delavcev. Večno so bili v strahu, da jih izgubijo, če se stiskalnica ob pripravah sproži. Zdaj pa se ljudem pri delu ne more nič zgoditi.

Ste z napravo zadovoljni?

— Z napravo da, ne pa s tistim, kar me je doletelo pomanjkljivosti. Včasih sem bil takšne

volje, da bi jo razrezal na kose.

Mislite pri tem na ljudi? Ali vas je prizadela nevošljivost zaradi izplačanega milijona, ki ste ga dobili za izum? — Govorice zaradi denarja me niso vznemirjale. V primerjavi s tistim, kar naprava za tovarno pomeni, je bila vsota milijon tristo tisoč dinarjev skromno nadomestilo. Bolj so me motile druge stvari. Od mojega predloga do realizacije naprave je pretekla cela večnost. Ljudje, ki so o tem odločali, so bili nezaupljivi, da bi tako enostavna naprava brezhibno delovala. Toda prav v enostavnosti je njena prava vrednost. Uspešnost delovanja naprave pa je pokazala, da so bili vsi dvomi neupravičeni. Resnica, ki je precej značilna za našo tovarno, pa je tudi, da sem imel pri preprostih ljudih več opore kot pri strokovnjakih. Moralo pa bi biti narobe.

Kako si razlagate takšen odnos strokovnjakov? Je temu botrovala zavist, nevošljivost

ali kakšna druga človeška slabost?

— Mogoče tudi prezaposlenost?

Rekli ste, da ste bili včasih takšne volje, da bi napravo razrezali. Pa ste se, kot pripovedujejo ljudje, zopet lotili nove naloge.

— Človek ne more iz svoje kože.

Zapažate pri strojih še veliko pomanjkljivosti? Ali je skrb za stroje v vaši tovarni zadostna? Kakšen je vaš odnos do strojev?

— Brez strojev bi nam bilo težko. Pomanjkljivosti pa je še veliko. Prave skrbi pa skoraj ni. Tehnični strokovnjaki so preveč obremenjeni s pisarniškim delom, tako da nimajo časa za proizvodnjo in strojev sploh ne vidijo. V tovarno prihaja sicer vedno več inženirjev in tehnikov, pa se to nikjer ne pozna. Tega niso krivi strokovnjaki. Ko sem leta 1950 prišel v tovarno, sem nekaj časa pisal samo mezdne listke. Ali je to delo za tehnika?

Napravo pri stiskalnici sem si hotel ogledati, ker pa je bil isti dan v tovarni strokovnjak iz nemške tovarne, ki je stiskalnico izdelala, so napravo skrili, da je ne bi proizvajalec izkoristil.

ZDRAVKO TOMAŽEJ

V občini Maribor-Center čaka na stanovanje več kot 5000 prosilcev. Toda to še zdaleč ni realno število. Mnoge delovne organizacije namreč sploh ne sprejemajo prošenj in zato nimajo izdelanih analiz o potrebah in hkrati o posledicah stanovanjske stiske. Resničen pa je podatek, da so v letih 1960-1964 zgradili v občini povprečno na leto samo 350 stanovanj. Po dosedanem »tempu« in sistemu stanovanjske gradnje bi tako dobil stanovanje zadnji prosilec iz leta 1964 čez dvajset let...

Počasno reševanje stanovanjske problematike pa povzroča vedno nove in nove družbene probleme, ki se odražajo v slabi volji občanov, razrahljanih zakonskih zvezah, zdravstvenih, socialnih in vzgojnih težavah ter nizki produktivnosti na delovnem mestu itd. Kako naj tudi pričakujemo, da bo delavec, ki že več let čaka na stanovanje in še vedno ne ve, če ga bo sploh kdaj dobil, delal z voljo, da bo rad prihajal na sestanke in se

se pa nato, ko se posledice razkrijejo v vsej svoji goloti, milijoni morajo navti. Poglejmo, kaj povedo podatki nekaterih socialnih in zdravstvenih služb v občini: • Na protituberkuloznem dispanserju je prijaviženih 136 bolnikov, ki so oboleli za tuberkulozo in se vračajo zaradi nezdravega stanovanjskega okolja večkrat v ustanovo. S temi bolniki živi 215 otrok. • V statističnih poročilih Solske poliklinike beremo, da

Milijonov ni — in so milijoni!

Za stanovanja, pravijo, da ni denarja, posledice pa pogosto plačujemo z milijoni

samoiniciativno vključeval v družbeno delo. S tem si delovne organizacije ne belijo glave. Kako si naj sicer razlagamo stališče samoupravnih organov nekaterih delovnih organizacij v občini s 700 in več zaposlenimi, ko sploh ne sprejemajo prošenj in ko niti ne poskušajo razmisliti o načrtu in postopnem reševanju stanovanjskega vprašanja svojih delavcev. V svojih izračunih o dvigu produktivnosti pozabljajo na celo vrsto činitev, med katerimi je gotovo eden najpomembnejših osebnih zadovoljstvom proizvajalca. Takšno ravnanje je kajpak kratkovidno in ekonomsko slabo premišljeno. Ce so znali tovarnarji v zahodnem svetu izračunati, da lahko »iztisnejo« iz delavca toliko več, kolikor bolje so poskrbeli za njegove osnovne življenjske pogoje, potem bi moral biti za naš izračun toliko lažji, ker nam gre še za mnogo več — gre za človeka. Pri tem se ne moremo pomiriti z izgovorom nekaterih delovnih organizacij, da »požroč« vsa razpoložljiva sredstva stroji in tovarniški zidovi in da za vse ni denarja, če

prebiva 45% šoloobveznih otrok v neprimernem stanovanju in da 51% otrok nima lastnega ležišča zaradi stanovanjske stiske. • Na Zavodu za socialno delo so v minulem letu obravnavali 551 družin z nerešenimi stanovanjskim vprašanjem. Med temi je bila polovica brez stanovanja in tako rekoč na cesti. Zavod jim je našel začasno streho v hotelih, za otroke pa so poiskali nov dom pri drugih družinah, otroških jaslih in vzgojnih domovih. Za takšno zaščito otrok daje občina letno več kot 20 milijonov dinarjev, zakaj njihovim staršem ni mogla dati stanovanja, čeprav so zanj prosili in čeprav so zdravstvene in socialne službe podkrepile njihove prošnje. Sprejemamo resolucije in pričakujemo zakone, ki bi naj pocenili, pospešili in modernizirali stanovanjsko gradnjo, vendar samo resolucije in zakoni ne bodo rešili vprašanja, če ne bomo z zavestjo in hotenjem sami v praksi vplivali na hitrejšo reševanje stanovanjske problematike. I. VRHOVČAK

E nega glavnih očitkov, da so cene končnih izdelkov naše industrije v takšnem nesorazmerju s cenami na svetovnem trgu, naslavljajo delovne organizacije na račun prometnega davka, ki ga politično-teritorialne skupnosti, predvsem pa federacija, zajemajo v proizvodnji, ne pa v potrošnji, kot gospodarsko razvite države. Tako prav ta »medfazni« davke občutno podražuje vse tiste industrijske izdelke, ki so rezultat velikega števila kooperantov (npr. našo proizvodnjo avtomobilov) in megle ekonomske odnose v integracijskih in kooperacijskih procesih.

Zaradi takšne vloge prometnega davka v našem gospodarskem sistemu in zaradi njegovega izrazitega fiskalnega značaja, je vse močnejše čutili zahtevo, da ga je treba prenesti iz proizvodnje v potrošnjo, kar naj bi se zgodilo še letos. Prometni davek naj bi po predlogih, ki so se izoblikovali na razpravah o njegovi vlogi v zadnjih letih, predvsem izgubil del svojih dosedanjih pretežnih značilnosti fiskalnega instrumenta, ob tem pa postal močan faktor urejanja odnosov ponudbe in povpraševanja na našem trgu.

Razprave o prometnem davku so rodile že vrsto tež in predosnutkov za temeljni zakon o prometnem davku, zadnjega teh dokumentov pa je izdelal zvezni sekretariat za splošne gospodarske zadeve ob koncu lanskega leta. Po tem predosnutku naj bi delovne organizacije plačevale prometni davek pri prodaji na drobno in od nadomestil za storitve.

Predosnutek zakona o prometnem davku čaka brčasa še dolga pot dopolnjevanj in usklajevanj z drugimi zakoni, ki bodo izpopolnili naš gospo-

Izbistritev ekonomike

darski sistem. Vendar je treba že danes kritično opozoriti na prav to predlagano »izjemo«, ker je mogoče takšno formulacijo različno razlagati in uresničevati. Prometni davek v proizvodnji bi smela predpisovati kot svoj dohodek federacija, če je to potrebno zaradi usklajevanja odnosov v cenah, izenačevanja pogojev proizvodnje in zajemanja dela dohodkov, doseženih zaradi konjunkturnih tržnih razmer. Ta pravica zveznih organov v predosnutku je namreč utemeljena presplošno in omogoča vpljavo prometnega davka v proizvodnjo tudi v primerih, ko bi imela vpljava negativne posledice, ki so značilne za sedanjo vlogo prometnega davka. Zaradi »usklajevanja« odnosov v cenah, »izenačevanja« pogojev poslovanja in »zajemanja objektivnega ekstra tržnega dohodka«, smo v naši dosedANJI gospodarski praksi sprejeli že veliko instrumentov, izkazalo pa se je, da z njimi nismo dosegali pričakovanih rezultatov.

Čeprav je v predosnutku temeljnega zakona o prometnem davku čutili kanec pretirane skrbi centralnih organov za zadostno dotekanje proračunskih sredstev v zvezne sklade, pa je predosnutek zakona po svoji vsebini in duhu eden najpomembnejših dokumentov, kar jih je bilo v zadnjih letih predlaganih zvezni ljudski skupščini v razpravo in sprejetje. Prenos prometnega davka iz proizvodnje v potrošnjo bo povzročil vrsto sprememb, ki bodo še bolj poglobile ekonomske odnose med delovnimi organizacijami in poslovnost v našem gospodarskem življenju. Delovne organizacije bodo lahko bolj točno kalkulirale in ocenjevale rentabilnost in ekonomičnost določene faze proizvodnje, saj ne bo več umetnega zviševanja proizvodnih stroškov zaradi medfaznega obdavčevanja končnih izdelkov. Mnogo bolj elastično bodo tudi lahko sklepane poslovne stike na zunanjem trgu, saj naša nova davčna politika ne bo v tolikšni meri ovirala proizvajalcev pri vključevanju v mednarodno delitev dela. Po prenosu prometnega davka bo mogoče tudi mnogo bolj jasno oceniti zamisliti integracijo in poslovni povezovanj ter ustreznejše oblikovati politiko cen. Politično teritorialne skupnosti bodo lahko zbirale akumulacijo predvsem pri tistih izdelkih, kjer je to najbolj primerno s stališča trga in organizacije proizvodnje. In kar je glavno: prometni davek v potrošnji bo v veliki meri razčistil sedanjo dokaj zamagleno podobno ekonomičnosti poslovanja podjetij.

ČEMU PO TOČI?

Če se bodo apetiti po investicijah tudi letos tako bohotno razrašali, kot so se v minulih letih, letijo besede o povečanju realnega življenjskega standarda v prazno - To pa ne velja za investiranje v razvoj energetike

(Nadaljevanje s 1. strani)

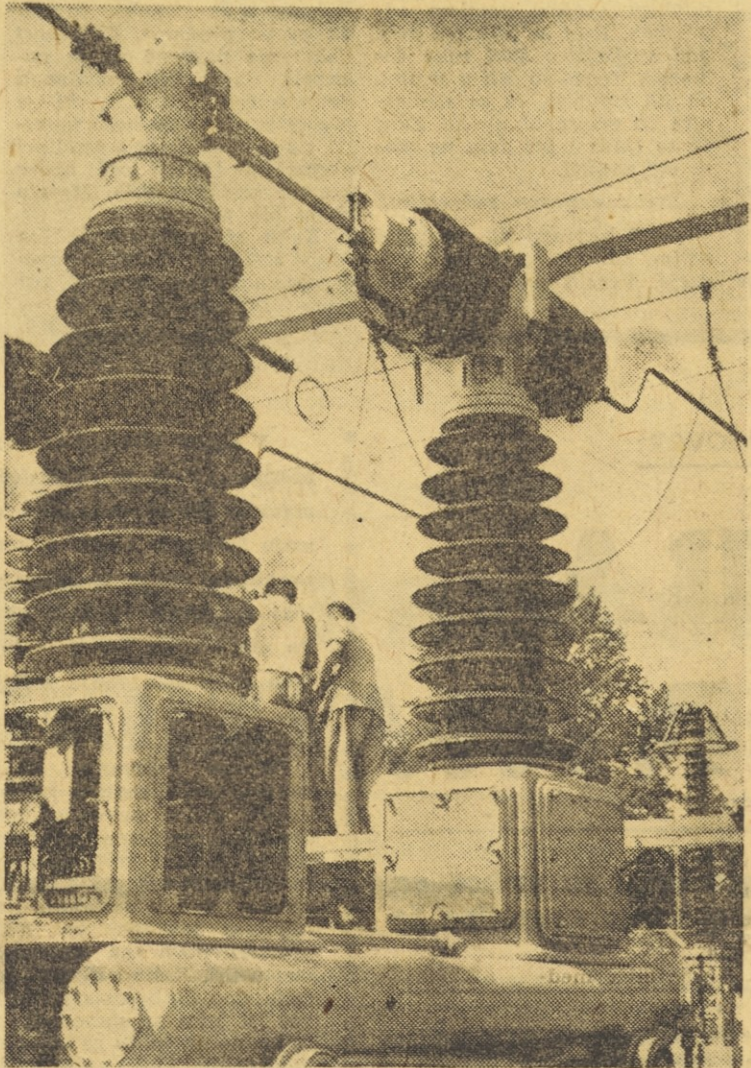
se je namreč povečalo število zaposlenih v industriji za okoli 14.500 ljudi oziroma za 6,8 odstotka, pri čemer pa je tudi produktivnost dela narasla le za 6,8 odstotka (merjena z družbenim proizvodom na zaposlenega). Iz teh ocen in števil izhaja letošnja glavna skrb delovnih organizacij in politično teritorialnih skupnosti: vplivati na odpravo zaostajanja energetike za razvojem gospodarskih panog in intenzivirati proizvodnjo brez novega obsežnejšega zaposlova-

500 milijonov kWh, v resnici pa je znašal okoli 1.100 milijonov, zato smo porabo električne energije omejevali skoraj vse leto, kar so zlasti občutili posebni odjemalci (elektroliza aluminija, proizvodnja karbida in ferolegurni, električne peči v jeklarnah itd.). Nazožen primer gospodarske škode zaradi redukcij električne energije: lani bi lahko proizvedli 40.000 ton aluminija, proizvedli pa smo ga le 29.000 ton. Tako je bila v Sloveniji poraba električne energije za 15 odstotkov manjša, kot smo pred-

ritve elektrifikacije železniškega omrežja povečala poraba električne energije v prometu za okoli 40 odstotkov, poraba v široki potrošnji in primerjavi z dejansko porabo z omejitvami v letu 1964 za 18 odstotkov in skupna poraba v industriji za 34 odstotkov. Druga zdravila za razvoj energetike na Slovenskem ni, kot je gradnja elektroenergetskih objektov. Tako gradimo toplarno v Ljubljani, hidroelektrarno Spodnja Drava I in termoelektrarno Trbovlje II - otvoritev teh objektov pa je predvidena šele za leti 1966 in 1967. Ker vsi ti energetske izvori ne bodo krili naraščajočih potreb, imamo v Sloveniji v načrtu še gradnje TE elektrarne v Soštanju, hidroelektrarno na Spodnji Savi in izdelavo dokumentov za HE Trnovo. Ob vseh teh gradnjah pa ne smemo pozabiti na preobremenjenost prenosnega omrežja, katerega okvare povzročajo znatno škodo v gospodarstvu, hkrati pa tudi otežkočajo uvoz električne energije iz Avstrije in Italije. Iz energetske stiske bi se lahko trenutno rešili z gradnjo 220 KW daljnovidna na avstrijsko stran, ki bi omogočil prenos 5 milijonov kWh električne energije dnevno. Če bi ga postavili do srede letošnjega leta, kakor je v načrtu, bi lahko letos uvozili iz Avstrije do 1200 GWh električne energije, kar bi letošnjo energetske krizo v našemu gospodarstvu vsaj delno omililo.

JUTRI JE LAHKO PREPOZNO

Ko opozarjamo na glavni problem našega nadaljnega gospodarskega razvoja - strukturno neusklajenost energetike z razvojnimi možnostmi gospodarskih panog v naši republiki, ne »tolčemo plati zvon«, ampak opozarjamo na znani slovenski rek »po toči zvoni« je prepozno. Če delovne organizacije zaradi tržnih razmer danes ekonomsko še ne občutijo zaostajanja energetike za proizvodnimi zmogljivostmi naše republike, ga bodo pa prav gotovo občutili jutri, ko bodo bolj sproščeno delovali tržni zakoni: zakon ponudbe in povpraševanja, zakon konkurence itd. Jutrišnji sklep o vlaganju sredstev za razširitev osnove gospodarstva - gradnjo energetskih objektov - pa bo prekasan, takšne gradnje se obrestujejo šele čez leta, zato bi lahko zakasnelo razumevanje samo še povečalo strukturno neusklajenost med energetiko in ostalimi gospodarskimi panogami. Za skupne investicije v energetske objekte se morajo odločiti delovne organizacije prav letos, v obdobju, ko bo zaradi decentralizacije sredstev narasla materialna osnova njihovega samoupravljanja, drugače se res lahko uresniči tista ... »po toči...« VINKO BLATNIK

na delovne sile. Tudi letos ne bo v Sloveniji na povečanje proizvodnje vplivala vključitev novih proizvodnih zmogljivosti v gospodarstvo, marveč predvsem večja produktivnost dela, če ga bomo intenzivirali. Razen nekaterih večjih rekonstrukcij (nova električna peč za jeklo v Železarni Jesenice ter rekonstrukcije elektrolavca v Železarni Store, destilacijski peči za cink v Celjski cinkarni ter pivovarn v Laškem in v Ljubljani), bomo namreč dogradili letos le naslednje večje nove objekte: tovarno ravnega stekla v Novem mestu, nekatere nove objekte Iskre v Kranju, Semiču, Trbovljah in v Ljubljani, obrat za proizvodnjo boraksa - Belinka v Črnučah, obrate za proizvodnjo formalina in plastičnih mas v Lendavi, nov papirni stroj v papirnici Radeče, novo klavnico v Mariboru, sladarno v Laškem itd. Zato je tudi letos glavna naloga delovnih organizacij: izkoristiti rezerve v proizvodnih zmogljivostih predvsem s intenziviranjem dela prekomernega števila novo zaposlenih v lanskem letu, s izboljšanjem organizacije dela ter z nadaljnjimi rekonstrukcijami in modernizacijami tehnoloških procesov.

videvali, industrijska proizvodnja pa za okoli 2 odstotka nižja, kot bi bila, če bi ne bilo redukcij.

ZA TRETJINO VEČJA PORABA

Preuranjeno bi bilo napovedovati, kakšna bo oskrba industrije z energetskimi viri letos; za ilustracijo, kako potrebno je združiti napore gospodarskih organizacij, da bi se v Sloveniji izkopal iz energetske stiske, naj omenimo samo podatek, da se bo prav letos zaradi razši-

ŠE O PROBLEMIBH STORITVENE OBRTNE DEJAVNOSTI

Preveč šibki temelji

Zaradi skromnih vlaganj v storitveno obrt v zadnjih letih se sedaj kažejo tudi slabosti, ki so pogojene s samim delom, organizacijo in medsebojnimi odnosi v delovnih kolektivih storitvene obrti.

V privatni obrti, kjer je v ljubljanskem okraju zaposlenih preko 8.000 delavcev, pa so neurejeni medsebojni odnosi še toliko bolj pereči, ker so ti delavci še vedno le v meznem odnosu z delodajalcem in jih to spravlja v neenakopraven položaj s proizvajalci ostalih gospodarskih organizacij.

ŠE VEDNO NIZKI OSEBNI DOHODKI

Tudi sistem delitve dohodka v obrtnih organizacijah še ni izdelan, ponekod zelo zamotan in neurejen, tako da zaposleni in obrtni podjetji nimajo dovolj razčiščenih pojmov, kako se jim oblikuje osebni dohodek in od česa je ta odvisen. Razen tega pravilniki o nagrajevanju po delu v skoraj 90 odstotkih delovnih organizacij niso prilagojeni novim statutarnim določilom in se dohodki delijo še zmeraj po starih tarifnih pravilnikih.

Hkrati pa ne gre prezreti tudi dejstva, da so v obrti tudi dokaj nižji osebni dohodki zaposlenih, kot v gospodarstvu sploh in da je precej velik odstotek zaposlenih s osebnim dohodkom pod 30.000 dinarjev. Konkretno v novomeški občini pa imamo primer, da je še okoli 7,5 odstotka zaposlenih v obrti, ki zaslužijo manj kot 25.000 dinarjev, medtem ko so povprečni

osebni dohodki v občini 34.810 dinarjev.

Zato je razumljivo, da mora biti tudi v obrti porast osebnih dohodkov tesno povezana z rastjo produktivnosti in kvaliteto opravljenega dela.

PREMAJNA SKRBE ZA IZOBRAŽEVANJE

Ena izmed pomembnih ovir za uspešnejši razvoj obrti, je tudi premajhna skrb za izobraževanje zaposlenih v tej gospodarski dejavnosti. Zato je povsem razumljiva dokajšnja nezainteresiranost za to gospodarsko področje, kar se kaže tudi po sredstvih, ki jih v ta namen dajejo obrtne delovne organizacije. Tako je lani od 2,5 odstotka od bruto osebnega dohodka porabljenih le okoli 20 odstotkov razpoložljivih sredstev, kar je sicer več kot prejšnja leta, vendar pa še mnogo pre malo za uspešno reševanje problemov v zvezi z izobraževanjem zaposlenih v

1+3 NI VEDNO 4

Včasih so v uradnih prostorih odgovornih osebnosti v naši občini vselej na zidovih različne parole. Denimo: »Vse sile za petletko«, »V skupnosti je moč«, »Učiti, učiti in še enkrat učiti« - in druge. Ljudje, ki so delali v teh pisarnah, so odhajali in prihajali in spreminjali parole. Nekdo je bolj čistil geslo: »Mi gradimo novega človeka«, drugi pa: »Borimo se proti birokratizmu«.

Potem smo to nazorno agitacijo ukini.

Če je ne bi, bi danes viselo na zidu nad pisalno mizo predsednika naše občinske skupščine geslo: »Združevanje je vir gospodarjenja«.

Gibanje za združitev naših gospodarskih organizacij se je začelo kmalu po ustoličenju nove občinske skupščine.

Na prvi seji je predsednik odločno izjavil, da bo treba na področju združevanja nekaj storiti, kajti v drugih občinah so glede tega že daleč pred nami. Njihovim skupščinam namreč ni več treba skrbeti, kje bodo dobile denar za kritje izgub, ki jih ustvarijo njihova podjetja. In je naš predsednik predlagal, naj bi najprej združili Opekarno in Kmetijsko združenje.

»Kajaj pa bi mi«, je pojasnjeval, »plačevali vso izgubo zadržuge? Opekarna je aktivna, ima deset milijonov viška, združenje pa osemdeset milijonov zgube. Tistih deset milijonov Opekarna bi nam prav prišlo, da nam jih ne bo treba odšteti združuge.«

Združeno podjetje se je imenovalo KMO in je imelo ob koncu leta sedemdeset milijonov izgube.

Hkrati so združili še obrtno podjetje »Obrt«, v katerem so bili krojači, čiviljari, šivilje, mizarji, kleparji in vodovodni instalaterji, ki so na leto ustvarili trideset milijonov izgube, s transportnim podjetjem »Prevoz«, ki pa je imelo petnajst milijonov dobička.

Novo podjetje se je imenovalo »OPO« in je imelo ob koncu leta samo petnajst milijonov planirane izgube.

Vsi ti posegi na področje gospodarstva, z namenom, da bi kar največ povečali proizvodni učinek, so občinski skupščino prisilili, da je na svojem zasedanju spet razpravljala o gospodarstvu.

Odborniki iz tistih dveh podjetij, ki sta bili prej aktivni, so protestirali proti takšnemu združevanju, odborniki iz tistih dveh podjetij, ki sta bili pasivni, pa so molčali. Kaj naj bi tudi rekli, saj so le zamenjali »mecena«. Predsednik pa je dejal, da v naših družbenih pogojih ni prostora za individualizem in da je prelivanje sredstev eden od glavnih temeljev našega sistema gospodarjenja.

»Združevanje je bilo gospodarsko in finančno utemeljeno in prav je bilo, da smo se problema lotili tako, napačno je le v tem, da nismo bili v tem našem prizadevanju dosledni. Dejstvo je, da nismo združevali vsega, kar bi lahko. Doslej ni še nihče pomislil na Tovarno pohištva »TOPO«. Kajaj bi ta stala ob strani? Tma trideset milijonov viška in ustvari jih lahko še toliko več, če bi njen delovni kolektiv bolj preudarno gospodaril. Pa naj se še ta vključi v proces združevanja, kajti s skupnimi močmi bomo laže napredovali.«

Odborniki iz Tovarne pohištva so se jezili, pa nič ni pomagalo. Vsi drugi so namreč glasovali za združitev, češ, pa poskusite to rešiti.

Novo združeno podjetje se je imenovalo Združeno gospodarstvo »ZDRUGO« in je imelo ob prvem zaključnem računu petintrideset milijonov izgube.

To je bilo lani.

Letos pa so imela izgubo še tista bivša podjetja, ki so prej poslovala z dobičkom, in podjetje »ZDRUGO« je zaključilo bilanco s sto dvajsetimi milijoni primanjkljaja.

Pred dnevi smo na sestanku skupščine ponovno govorili o gospodarjenju.

Nismo se več kregali; samo razmišljali smo, kaj naj še storimo, pa nismo našli rešitve. V Združenem gospodarstvu je namreč že vse, kar imamo gospodarskega v občini; res pa je tudi, da je naša občina pasivna.

Vse kaže, da so bile občinske meje za tak način gospodarjenja preozke in da bo združevanje doseglo svoj cilj šele tedaj, ko se bodo začela združevati vsa že združena podjetja vseh občin v naši ožji in kasneje še v širši domovini.

Morda je prav v tem rešitev.

Ni pa še jasno, kdo jim bo kril izgubo takrat, ko bo v vsej državi eno samo združeno podjetje.

JANEZ VOLJC

DELAVSKA ENOTNOST

Glavno Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo izdaja CZP Ljubljana, Glasilo, Ljubljana, List, list ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik:

VINKO TRINKAUS

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2, poštni predaj 313-VI, telefon uredništva 33-722 in 36-672, aprivke 33-722 in 37-501. Račun pri Narodni banki v Ljubljani št. NB 600-11/1-365 - Posamezna številka stane 20 din - Narodna lista št. četrtletna 250, polletna 500 in letna 1000 din - Rokopisov ne vračamo - Poštnina plačana v gotovini - Tisk in kletni CZP - Ljudske pravice - Ljubljana

Usnjarski kombinat Konus ima dnevno 3 milijone zgube, ker zaradi pomanjkanja surovin ne more izkoristiti vseh proizvodnih zmogljivosti.

Niti v eni slovenski usnjarni niso proizvodne narave letos do cela izkoriščene iz istega vzroka kakor v Konusu. Zato so njihovi proizvodni in finančni rezultati prvih dveh mesecev zelo slabi. Na Poslovnem združenju usnjarske industrije SRS smo zvedeli, da letošnja proizvodnja usnja najbrž ne bo zadoščala niti za domače potrebe, podjetja pa imajo precejšnje obveznosti tudi do tujih kupcev, saj so zaradi prehoda na devizno samofinanciranje nameravala letos izvoziti za več kot 10.000 dolarjev usnja, kolikor je bilo izvozno povprečje zadnjih let...

Tem vestem pa naj pridružimo še eno, čisto nasprotno: v reškem pristanišču že od avgusta ležijo ogromne pošiljke govejih kož, nastavljenih na jugoslovanske usnjarne — celotna jih je namenjena Sloveniji — skupaj s fistimi ki še plujejo proti Reki, jih je 2000 do 3000 ton. Usnjarne pa jih ne morejo dvigniti, ker nimajo deviznega tečaja, ki bi jim omogočilo plačilo in utrpelo škodo, ki bi nastala zaradi zavoljo poslabšane kakovosti kož med prisilnim večmesečnim vskladiščenjem.

Vseh prizadetih delovnih kolektivov se loteva nejevolja. Vse, kar so bili dolžni storiti za uvoz kož, so storili: izpolnili so planirane izvozne obveznosti in prispevali zahtevani devizni delež. In vendar...

Izgovor, da Jugobanka nima deviz, jih ne zadovoljuje. Naj si mar z njim zmanjšajo milijardno zgubo, naj z njim pomirijo tuje naročnike usnja, če ne bodo pravočasno dobili naročenih pošiljk, oziroma če jih letos sploh ne bodo dobili?

Preseneča pa jih tole:

V perspektivnem gospodarskem načrtu je za letos predvideno veliko vrednostno povečanje usnjarske proizvodnje: s 30 na 50 milijard dinarjev. Ob strogi kontroli cen je to mogoče doseči samo s povečano proizvodnjo. To bi moralo biti tudi planerjem jasno. Zakaj potem niso predvideli še tega, kako bodo usnjarne dobile večje zaloge kož? Na to bi morali misliti tudi vsi, ki forsirajo izvoz usnja. Povečan izvoz terja povečano proizvodnjo in povečana proizvodnja povečane zaloge surovin, ki jih morajo zlasti slovenske usnjarne že nekaj let vedno več uvažati...

Osamljena prizadevanja

Nobena slovenska usnjarna ne more izkoristiti vseh zmogljivosti, ker jim primanjkuje surovin, na Reki pa že mesece ležijo velike zaloge govejih kož - Pesimistične prognoze Poslovnega združenja usnjarske industrije SRS: Letos bodo prikrajšani domači in tuji kupci, ker bo usnja premalo - Naj se odpovemo 10.000 dolarjem? - Še ena o ponesrečenem planiranju - Koristni, toda spregledani predlogi in nekoristne posledice tega...

Ukrep, ki je doslej samo škodoval

Ekonomski položaj usnjarev pa je poleg deviznih težav še poslabšal v bistvu zdrav, samo da polovično izveden gospodarski ukrep. Cene govejih kož so se sprostile. Usnjarni niso bili zoper to, zahtevali pa so, naj bi pred tem ukrepom uvozili kakih 5000 ton kož za zgornje usnje ali približno 10 odstotkov potrebnih količin. Vedeli so namreč, da bodo dobavitelji kož poskusili po sprostitvi cen čim dražje vnovčiti svoje zaloge in da jim bo to tudi uspelo, če bo surovin primanjkovalo.

Dalje so opozorili, da bi podražitev domačih kož zavirala njihova prizadevanja po vključitvi v mednarodno delitev dela. V svetu so namreč cene kož stabilne, pri nas pa se že leta podražujejo. 1960. leta so surovine znašale manj kot 65 odstotkov polne lastne cene gornjega usnja, 1963. leta pa že 74 odstotkov.

Toda vsa ta opozorila niso pomagala. Intervencijskega uvoza ni bilo. Razumljivo, da so dobavitelji kož izkoristili konjunkturo in jih podražili takoj po sprostitvi cen. Povprečno so cene porasle za 20 odstotkov. Jugoslovanska usnjarska industrija je od lanskega julija do konca leta porabila za nakup kož milijardo 600 milijonov več dinarjev, kakor je predvidela, usnje pa zaradi stroge kontrole nad cenami prodajajo po starem.

Ali pa lahko kdo zagotovi, da se domače kože ne bodo več podraževale? Nihče, ker jih je premalo. Kolikor cen ne bodo navijali sami dobavitelji, jih bodo navijali posredniki, da kupcem ustrežejo. Še vedno je namreč bolje dražje plačevati surovine, kakor ostajati brez njih. Samo, kam bo to privedlo usnjarne, ki jim zaradi podraženih domačih kož in skrčevanja proizvodnje rapidno pada čisti dohodek, kolikor ga še sploh izkazujejo...

Upravljavci ali »upravljavci«?

Ob vsem tem se usnjarski delovni kolektivi sprašujejo, ali niso njihove z ustavo potrjene samoupravne pravice le preveč okrnjene. Dolžni so dobro gospodariti, pred skupnostjo odgovarjajo za dobro gospodarjenje, trud, da bi izpolnili družbena pričakovanja in zahteve, pa se razblinja ob zunanjih

ovirah, nastalih zaradi neusklojenega gospodarskega mehanizma in polovičarskih ukrepov...

Podražitev usnja zasilen izhod

Zveza jugoslovanskih usnjarev je prvotno predlagala, naj bi tako kakor kožam sprostili cene tudi usnju. Predlog ni bil sprejet, kar je po svoje razumljivo. Usnje bi se najbrž čezmerno podražilo in potem še čevlji.

Zdaj usnjarni predlagajo vsaj 20-odstotno podražitev usnja, ker se je njegova lastna cena povečala tudi zaradi povečanih osebnih dohodkov na račun naraščajoče druginje. Kakšna bo usoda tega predloga, se še ne ve, vsekakor pa bo treba usnjarnjem ugoditi ali pa preskrbeti ustrezne državne rezerve govejih kož.

Po trditvah usnjarev se čevlji zaradi predlagane podražitve usnja ne bi smeli veliko podražiti, par kvečjemu za 100 dinarjev, ker obutvena industrija izdelava iz kvadratnega metra usnja 5 parov čevljev.

To podražitev usnja in čevljev pa bo seveda plačal samo domači potrošnik, kajti na zunanjem trgu cen ne bo mogoče višati, ker oboje tuja podjetja ceneje nudijo. Zato je z vidika mednarodne delitve dela ta izhod le — zasilen, sprejemljiv samo dotlej, dokler povsod ne sprostimo delovanja ekonomskih zakonov...

Neizkoriščene rezerve

Vsi ti problemi prav slovenske usnjarnje najbolj tarejo, ker imajo najbolj skromno surovinsko bazo. Odkar so v drugih republikah zrasle nove usnjarne, se morajo naša podjetja vedno bolj orientirati na uvoz govejih kož.

Pri tem bo tudi ostalo, dokler se ne okrepi naša živinoreja. Tega pa usnjarne ne morejo sforsirati, ker presega njihove ingerence, pri najboljši volji pa se tudi kmetijci ne bi mogli na hitro prilagoditi potrebam usnjarske industrije, ker je pač to daljši proces, odvisen od krmne baze, politike cen mesa in mesnih proizvodov itd.

In vendar bi po mnenju Poslovnega združenja usnjarske industrije lahko z malenkostnim ukrepom vsaj deloma zmanjšali skrbi usnjarev. Jugoslovanska tekstilna industrija potrebuje letno za okoli 170 milijonov dolarjev volne. Če jo odkupimo z ovčji-

Slovenske usnjarne so se znašle v težavnem položaju: surovin ni potrebe po njihovih izdelkih čedalje bolj naraščajo. V nekaterih podjetjih so se morali celo odločiti za skupinske dopuste. Špričo tega si usnjarni upravičeno postavljajo vprašanje: kaj storiti?

mi kožami vred, je veliko cenejša, zato jo pirotski volnarji, glavni uvozniki, tako uvažajo. Kože bi lahko usnjarne predeleale, zaradi slabega tehnološkega postopka pa niso uporabne. Namesto da bi ga izpopolnili, pa golice sušijo in prodajajo kilogram po 15 dinarjev v Italijo...

Hudo dragi odpadki

Vrhu vseh naštetih problemov pa usnjarne prizadeva tudi tale:

Klavnice nočejo dobro očistiti kož za usnjarne. Pri tem imajo svoje račune. Če odpadke prodajo industriji kleja, dobijo za kilogram 24 din, medtem ko jih usnjarne plačujejo po 300 dinarjev, kakor uporabno kožo. Klavnicam to očitajo, naletijo pa na gluha ušesa. Te gledajo pač na lastne koristi, kaj usnjarne počnejo z odpadki in kolikšno škodo jim povzročajo s to nesolidno prodajo, je pa njihova stvar...

Takšnih odpadkov je samo v Sloveniji okoli 6000 ton letno.

Usnjarni se zavedajo, da bodo klavnice nadaljevale s to prakso, dokler bo šlo, imajo pa predlog, ki bi koristil njim in skupnosti. V odpadkih kož je približno 80 odstotkov proteinov, ki bi jih lahko izkoristili za močna krmila in umetna gnojila, kakor jih izkoriščajo nordijske in druge napredne države, mi pa jih uporabljamo za klej, medtem ko močna krmila in umetna gnojila uvažamo...

Pogreta novica

Prav tako nerazumljivo pa je usnjarnjem, čemu morajo uvažati natrijev sulfid, ko ga celjska Cinkarna izdelava veli-

ko več, kot ga potrebuje vsa naša usnjarska industrija.

Problem jim gre resda šele zdaj, ko ni deviz, na živce. Celjski natrijev sulfid je namreč veliko dražji kakor uvoženi: od zunanjih dobaviteljev dobijo tona za 105 dolarjev, medtem ko celjska Cinkarna prodaja kilogram po 205 dinarjev.

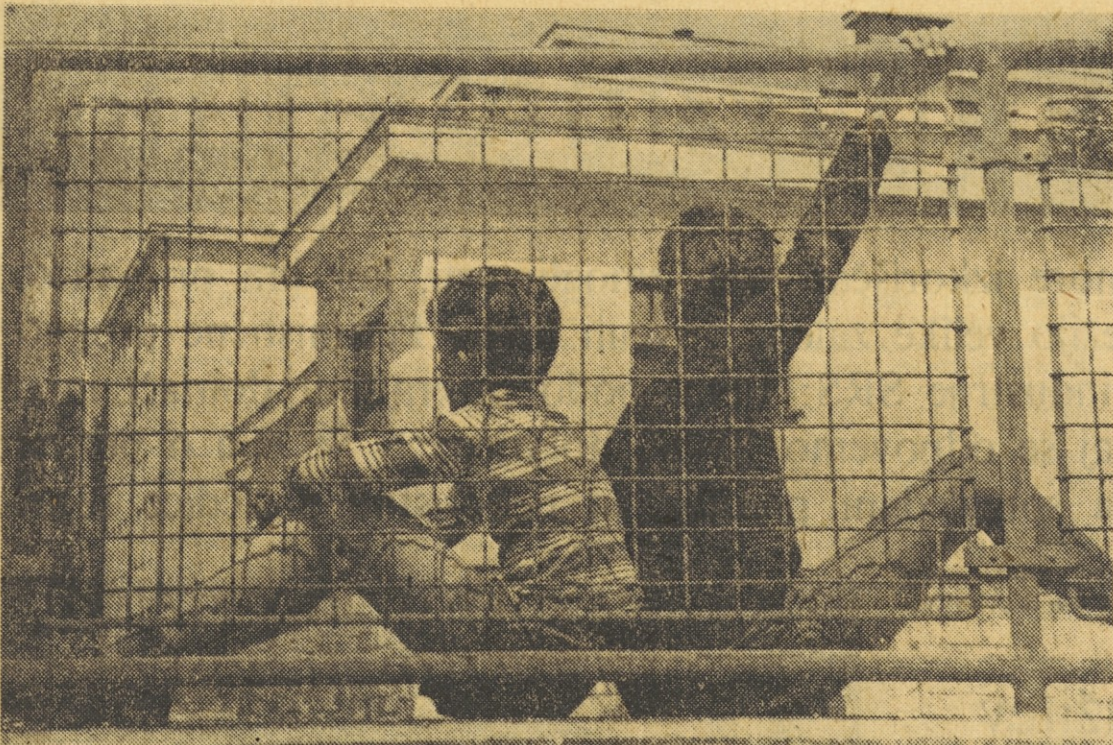
Usnjarska industrija potrebuje letno okoli 1800 ton natrijevega sulfida, iz Celja pa ga dobi samo 600 ton, druge potrebe je primorana pokrivati z uvozom. Istočasno pa prav ta Cinkarna izvažata natrijev sulfid.

Usnjarni menijo, da bi kazalo preučiti vpliv tega kmetnega uvoza in izvoza istega izdelka na našo devizno bilanco in na gospodarjenje vseh, ki se jih tiče...

Namesto epiloga

Nanizali smo samo najbolj pereče probleme naših usnjarn, ki jih ekonomsko slabijo in utegnejo zmanjšati izvoz usnja. Po izjavah Poslovnega združenja usnjarske industrije pa je ta ob sedanjem obračunavanju dolarja celo rentabilnejši kakor izvoz obutve, 10.000 dolarjev ni malenkost, usnjarne imajo možnost izvoziti celo za več in bi tudi izvozile, če bi dobile potrebne domače ali uvožene surovine. Če ostanejo njihova prizadevanja osamljena, potem se bo res uresničila po našem mnenju še pruranjena in preveč pesimistična napoved poslovnega združenja slovenskih usnjarev, da bo domači trg letos slabo založen z usnjem in izvoz prizadet, posredno pa oškodovana tudi naša obutvena industrija, ker sedanje zmogljivosti usnjarn niso predimenzionirane.

MARIOLA KOBAL

Priatelja ...

Foto: M. Sparovec

• PTUJ:

Udeležba obvezna

Kritiki samoupravljanja najpogosteje dokazujejo, da samouprava ni zaživel, ker smo še pač daleč od uresničitve ustavnih načel. Besede so eno, dejanja pa drugo.

Mnogokje še delavec nima možnosti, da bi lahko aktivneje sodeloval v organih samoupravljanja v podjetjih. Pri tem pogosto grešijo za voljeni predstavniki sindikalnih organizacij, ki često (morda tudi namerno) svojega članstva sploh ne obveščajo pravočasno o problemih podjetij.

Pred seboj imam vabilo, ki se glasi: VSEM ČLANOM KOLEKTIVA. SPOROČAMO TI, DA SE DNE 25. II. 1965 VRŠI SESTANEK KOLEKTIVA. SESTANEK SE VRŠI NA UPRAVI UDELEŽBA OBVEZNA. KER JE PLAČAN DELOVNI DAN.

Kaj povedo te suhe besede članu kolektiva? Praktično nič drugega, kot da je zanj udeležba obvezna, ker je plačan delovni dan. Kaj in o čem pa bodo na kolektivnem sestanku razpravljali, pa žal ne ve nihče drug kot morda direktor, predsednik sindikata in še kdo!

Kako se naj potem delavec pripravi na diskusijo ter pove svoje mnenje? V izmenjavi mnenj ne more sodelovati, ker se ni imel priložnosti pripraviti oziroma o stvari razmisliti že pred samim sestankom. Da je anarhija še večja, je delavec zato, da sedi na sestanku in molče poslušajo, kaj bo povedal vodilni uslužbenec, za »svoj trud« tudi plačan iz sredstev, ki so namenjena osebnemu dohodkom. Tako si pač mora druge dni toliko bolj prizadevati, da zamujeno nadoknadi.

Komentar k temu prepuščam bralcem in vsem tistim, ki menijo, da so s tem, ko so na vabilo napisali, da je udeležba obvezna, ker je plačan delovni dan, naši socialistični demokrati zadostili, če so si samo zagotovili udeležbo na sestanku.

F. H.

• KAMNIK:

Usmeritev na življenjske in delovne razmere zaposlenih

Poglavitna značilnost letošnjih sindikalnih občnih zborov v kamniških delovnih kolektivih je njihova usmeritev na probleme življenjskega standarda članov. Od osnovnih ugotovitev o gibanju proizvodnje in gospodarjenja v posameznem kolektivu sta doslej na večini občnih zborov tako poročilo kot razprava kmalu prešla na odprta vprašanja delovnih in življenjskih pogojev članov delovnih kolektivov.

Zelo obširno so o tem vprašanju govorili zlasti na občnem zboru sindikalne podružnice v podjetju »Kamnik«. Podrobno so obravnavali probleme zdravstveno-tehnične zaštite dela, odidha in rekreacije, stanovanjsko problematiko in problematiko otroškega varstva itd. Sindikalna organizacija v tem podjetju se je v preteklem obdobju močno zavzemala za ureditev delovnih pogojev na posameznih delovnih mestih. V tem pogledu so dosegli dokajšnje uspehe. Strokovne službe v podjetju so na osnovi predlogov odborov sindikalne podružnice ali posameznih članov sindikata izvedle številne zaščitne ukrepe na posameznih delovnih mestih. Kljub temu pa so bili člani sindikata mnenja, da bo treba vložiti v to področje še precej napora, kar se bo seveda znatno odrazilo na povečanju produktivnosti dela.

Na občnem zboru sindikata v podjetju Kamnik so opozorili tudi na potrebo po večjem prizadevanju za zmanjšanje obolenj in sploh bolniškega staža. Odstotek zaradi obolenj izgubljenih delovnih dni se je nasprotno opravljenim učinkovitim delovnim dnevom povečal od leta

1963, ko je znašal 3,67, v letu 1964 na 4,20%. Čeprav je bila znatno povečano število preventivnih storitev s strani obratne ambulante, pa menijo, da bo treba v bodoče obseg preventivnih zdravstvenih ukrepov še povečati. Ker se zlasti povečuje število obolenj na dihalih, je po mnenju sindikata izredno pomembno pravilno izkoriščanje letnega oddiha. Podjetje ima sicer počitniški dom v Portorožu, ter planinske kočice na Veliki planini, vendar se zlasti koč na Veliki planini člani kolektiva premalo poslužujejo, čeprav so z gostinskimi podjetjem »Zeleni rog« ugodno rešili tudi vprašanje regresov za člane kolektiva, ki bodo letovali na Veliki planini.

Posebno pozornost pa so na občnem zboru v podjetju Kamnik posvetili problemu otroškega varstva. V podjetju imajo okrog 40 odstotkov zaposlenih žena. Od tega je kar 235 mater z mlajšimi otroki, med njimi 32 mater-samohranilk. Že dalj časa ugotavljajo, da bo treba problemu otroškega varstva posvetiti večjo pozornost. Na več posvetovanjih v občinskem merilu je bilo ugotovljeno, da bodo morale za to poskrbeti same delovne organizacije. Zato so na sindikalnem občnem zboru predlagali, naj bi se skupno z nekaterimi ostalimi delovnimi kolektivnimi dogovorili za skupno reševanje tega problema, ki močno vpliva na počutje in produktivnost zaposlenih žena.

Problemom družbenega in življenjskega standarda zaposlenih so posvetili precejšnjo pozornost tudi na sindikalnem občnem zboru v Stolu. Največ razprave so bila deležna vpra-

šanja, kot so: otroško varstvo, osnovna šola in družbena prehrana. Tudi v Duplicah se že dalj časa močno čuti potreba po uvedbi otroško-varstvene ustanove. Število zaposlenih mater je bila ukinjena še tista skromna otroška varstvena ustanova, ki je pred leti vsaj za silo reševala ta problem. Prav tako je potrebna tudi po štirirazredni osnovni šoli, saj je otrok, ki bi to šolo obiskoval na tem področju čedalje več. Precejšnje težave pa imajo tudi z družbeno prehrano; tako s kvaliteto kot s ceno prehrane v lastni menzi člani sindikata niso zadovoljni. Stalno menjavanje vodstvene kadra v menzi slabo vpliva na poslovanje menze. Najbrž bi bilo pametno realizirati predlog, da bi se več podjetij v Kamniku povežalo in skupno financiralo ekonomičen obrat družbene prehrane. Nekatera podjetja iz Kamnika so se že sedaj povezala s podjetjem Induplati v Jaršah, od koder prevažajo enolončnice — tako Svilanit, Tovarna kovanege orodja, Alprem, živilska industrija itd.

Na občnem zboru v Tovarni usnja so zelo kritično ocenili premajhno sodelovanje odbora sindikalne podružnice s članstvom, zlasti pri obravnavanju številnih perečih vprašanj s področja gospodarjenja, družbenega standarda, osebnih dohodkov, notranjih odnosov itd. Lanska situacija v zvezi s pomanjkanjem svinjskih kož, ki so osnovna surovina v Tovarni usnja, je precej vplivala na gospodarjenje in notranje odnose v kolektivu. Konec lanskega leta se je stanje izboljšalo, tako da so sedaj povprečni osebni dohodki zaposlenih nad 30.000 dinarjev, vendar so kljub temu še pod občinskimi povprečjem. Precej težav jim povzroča tudi prehod na skrajšan delovni čas. Predvidevanja v zvezi s skrajšanim delovnim časom niso bila v celoti izpolnjena in menijo, da bi bilo zato treba čimprej urediti organizacijske, tehnološke in delovne odnose v podjetjih.

Zanimiva je tudi ugotovitev na občnem zboru, da je delavski svet lanske leto sprejel statut podjetja in da je osnovne značilnosti statuta del kolektiva sicer obravnaval, ni pa bil, niti sedaj še ni, seznanjen z njim celotni kolektiv. Torej, delovni kolektiv Tovarne usnja še ne pozna svojega statuta.

Tudi o osebnih dohodkih in delitvi so na občnih zboreh v kamniških delovnih kolektivih govorili. Zanimivo je, da so na več občnih zboreh ugotavljali, da bo potrebno spremeniti notranja sorazmerja glede delitve dohodka med posameznimi kategorijami zaposlenih. Tako so npr. v podjetju Kamnik predlagali, da je treba najti način, kako z osebnimi dohodki bolj zainteresirati nekvalificirane delavce za izobraževanje in za pridobivanje potrebnih kvalifikacij na posameznih delovnih mestih. Menijo, da so se razlike med osebnimi dohodki nekvalificiranih delavcev in kvalificiranih delavcev z zadnjimi dodatki zaradi povišanja cen nekaterim živlalom zmanjšale. Tudi v Tovarni usnja so ugotovili potrebo po pravilnejših odnosih med posameznimi kategorijami, ki so bili lani delno porušeni. Skratka, v večini primerov gre za usklajevanje sorazmerij med osebnimi dohodki posameznih kvalifikacijah zaposlenih, za učinkovitejše sisteme nagrajevanja kvalificiranih delavcev.

F. S.

• NOVO MESTO:

Povejte nam, kako gospodarimo

Priloge na občne zbere sindikalnih podružnic, ki jih je izvedel Občinski sindikalni svet Novo mesto, in nedavna področna posvetovanja z zastopniki sindikalnih podružnic so pokazala, da imajo tudi sindikati na območju novomeške občine po V. kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije in VIII. kongresu ZK Jugoslavije pomembne in odgovorne naloge, ki jih je potrebno ob izdatni pomoči vsega članstva in ob sodelovanju ostalih organizacij ter delovnih kolektivov hitreje in uspešneje reševati.

Samo bežen pregled dosedanjega dela sindikalnih podružnic kaže, da so te dosegle v zadnjem obdobju lepe uspehe. Je pa še vrsta vprašanj, ki jih bodo morali na sindikalnih podružnicah podrobneje obravnavati. Eno izmed takih vprašanj je vprašanje obveščanja proizvajalcev. Nedavna anketa v enajstih delovnih kolektivih te občine je pokazala, da v nekaterih delovnih kolektivih vse premalo seznanjajo neposredne proizvajalce o pomembnih vprašanjih investicij, gradenj, nabave opreme, izvozu in drugem. So še pojavi, ko se o teh vprašanjih razpravlja v ožjem krogu, namesto da bi o teh vprašanjih bili seznanjeni vsi člani delovnih kolektivov. Izgovori, da se mnogi posamezniki ne zanimajo za taka vprašanja, niso utemeljeni, ker so razprave v

okviru ekonomskih enot že mnogokrat dokazale, da je želja pretežne večine proizvajalcev, da bi bili čimbolj seznanjeni s pomembnimi vprašanji. Poskrbeti pa je le potrebno, da se ta vprašanja poročajo na čimbolj poljuden in razumljiv način. Z boljšim obveščanjem vseh proizvajalcev bi bilo manj prigovorov in kritike, ki se pojavljajo v slehernem kolektivu, predvsem zato, ker niso neposredni proizvajalci v toliki meri seznanjeni, kaj se dogaja v njihovem lastnem delovnem kolektivu.

Naloga sindikalnih podružnic oziroma njihovih vodstev pa naj bi bila po dosedanjih predlogih tudi ta, da bi posvetile več skrbi reševanju problemov družbenega standarda, kot so vprašanja družbene prehrane, gradnja stanovanj in kulturno prosvetna dejavnost ter izkoriščanje prostega časa delovnih ljudi. Pri reševanju stanovanjskih vprašanj bi le bilo prav, da prevzamejo sindikalne podružnice skrb za obravnavanje osnutka zvezne resolucije o nadaljnjem razvoju sistema stanovanjskega gospodarstva. Na podlagi takih obravnav pa naj bi predlagale pristojnim organom svoje ugotovitve in predloge z namenom, kako čimprej podvzeti vse potrebne ukrepe za hitrejšo stanovanjsko izgradnjo v tej občini, kjer primanjkuje večje število stanovanj v No-

vem mestu in ostalih večjih središčih.

Vse te dosedanje razprave in nekateri občni zbori sindikalnih podružnic so pokazali, da so konkretna obravnavanja potrebna, kajti na podlagi teh se potem podvzemajo ukrepi za odpravo takih pojavov in to pa le potem omogoča hitrejšo gospodarsko rast delovnih kolektivov. Na podlagi teh ugotovitev lahko trdimo, da je delo sindikalnih podružnic pomembno in odgovorno. Zato je prav, da tudi te v okviru teh prizadevanj vložijo skrb za še uspešnejše delo, kot je bilo do sedaj.

-vd.

• KRANJ:

Kje bo toplarna

Kranj nujno potrebuje toplarno! To so bile že pred leti želje strokovnjakov kranjske industrije na najrazličnejših posvetovanjih in sestankih. Prav te dni pa že tečejo intenzivne priprave pri izdelavi potrebne tehnične dokumentacije za gradnjo toplarne.

Edini problem, ki so se z njim srečali strokovnjaki, ki sodelujejo pri izdelavi elaborata za toplarno je, kje bo določena lokacija za gradnjo tega preprotebnega objekta. O tej pomembni odločitvi bodo razpravljali tudi na seji sveta za urbanizem pri občinski skupščini v Kranju.

Po vseh dosedanjih študijah in razgovorih s strokovnjaki, je najprimernejša lokacija za gradnjo toplarne v Savskem logu v Kranju. Ker bo toplarna služila za proizvodnjo električne in toplotne energije in ker jo bodo največ potrebovali kranjska tekstilna industrija, tovarni Sava in Iskra, je po mnenju vseh pristojnih ta lokacija izredno primerna, to še toliko bolj, ker je nekje na sredini med največjimi potrošniki in ker bo del energije namenjen tudi za ostale odjemalce na ožjem območju mesta Kranj. Razen tega bi bili v gradnjo toplarne v Savskem logu tudi najmanjši stroški, predvsem za izgradnjo električnega in parnega omrežja. Ob tem je pomembno tudi dejstvo, da bi bile prav v Savskem logu tudi najmanjše energetske izgube, prav zaradi tega, ker leži na sredini med vsemi največjimi potrošniki električne in toplotne energije. Na to področje, kjer naj bi stala nova kranjska toplarna, pa so zelo ugodna tudi dobava pogonskih goriv.

Toplarna v Kranju, kot smo že omenili, pa ne bo koristno služila samo kranjski industriji, marveč tudi številnim gospodinjstvom, zlasti pri ogrevanju stanovanjskih prostorov. Tako bo pri marsikateri družini odpadla skrb, kje in kako nabaviti vsako leto gorivo za ogrevanje stanovanj v zimskem času. Prav ta skrb pa je bila doslej precejšnja, saj kranjsko podjetje Kurivo ni bilo vedno kos ugoditi vsem zahtevam iz dneva v dan številnejših potrošnikov. M.

B. A.

Pleteni leseni izdelki so vse bolj iskano blago doma pa tudi na tujih tržiščih — Foto M. Sparovec

• AJDOVŠČINA:

Gospodarske organizacije brez ekonomistov

Kadrovska služba občinske skupščine pripravlja analizo kvalifikacijskega sestava zaposlenih v vseh delovnih organizacijah v občini in pregled perspektivnih potreb vseh vrst strokovnih kadrov. Zbrani podatki bodo še posebej zanimivi zategadelj, ker bodo prikazali, ali je bilo doseženo izboljšanje kvalifikacijske strukture v zadnjih nekaj letih, ko so se zlasti družbeno politične organizacije neprestano zavemale za načrtnejšo kadrovsko politiko.

Ze zdaj pa je/mogoče reči, da strokovna usposobljenost v prvi vrsti kadrov v gospodarstvu ni zadovoljiva. V začetku lanskega leta je bilo v vseh gospodarskih organizacijah z visoko izobrazbo 24 oseb ali 0,42% vseh zaposlenih, z višjo izobrazbo 16 ali 0,35% in s srednjo 3,33% vseh zaposlenih. Istočasno pa je bilo v gospodarstvu zaposlenih uslužbencev z nižjo in nepopolno srednjo izobrazbo 283 ali 6,23% in nekvalificiranih delavcev 1229 ali 27,07% vseh zaposlenih. Med letom se je zanesljivo povečalo le število strokovno tehničnega kadra v neposredni proizvodnji, bistvenega izboljšanja pa ni čutili v kadrovski zasedbi osnovnih strokovnih in pomožnih upravnih služb. Tako so v večini delovnih organizacij še neosnovane ali pa kadrovsko šibko zasedene plansko-analitske, razvojne, socialno-kadrovske službe, pa tudi komercialne in pravne ter službe priprave dela in organizacije proizvodnje.

V vseh delovnih organizacijah, katerih družbeni proizvod v preteklem letu je ocenjen na 5500 milijonov dinarjev, ni, denimo, niti enega ekonomista z visoko ali višjo izobrazbo, samo dva pravnik, nobenega socialnega delavca, samo en absolutent višje kadrovske šole itd. Neustrezna kadrovska zasedba v teh službah pogosto povzroča številne pomanjkljivosti in nepravilnosti v delovnih organizacijah, počasno izpopolnjevanje proizvodnih postopkov in zasnivanje perspektivnejše proizvodne orientacije in podobno. Temu seveda sledi neizdelan pregled perspektivnih potreb po kadrih, ki bi šele omogočil vodenje načrtnejše kadrovske politike.

Sedanje pomanjkanje strokovno usposobljenih kadrov je posledica slabe študijske politike v preteklosti. Šele v lanskem letu so delovne organizacije znatneje povečale študiranje. Za ilustracijo naj navedemo, da je bilo v zadnjih treh letih v občini vloženi v gospodarstvo in negospodarstvo okoli tri in pol milijarde dinarjev, za usposabljanje kadrov pa je bilo potrošenih komaj približno 3,6% te vsote. Lani so delovne organizacije razpisale 79 študijskih, odobrile pa 68 študijskih na različnih šolah. Tako študirajo sedaj vse delovne organizacije 129 slušateljev visokih, višjih in srednjih šol, občinski sklad za študiranje pa za potrebe javnih služb nadaljnjih 117 dijakov in študentov. Tudi sedanje študiranje pa ne bo zadovoljilo potreb po nekaterih strokovnih kadrih. Na ekonomski fakulteti npr. študirajo delovne organizacije le 4 slušatelje, od teh sta 2 v prvem letniku, na pravni fakulteti 5, od teh so trije v prvem letniku, na višji šoli za socialne delavce 1 slušatelj, na kadrovski šoli nobenega itd. Lansko leto je bilo sicer razpisanih 10 študijskih za ekonomsko fakulteto, ker pa ni bilo prosilcev, sta bili dodeljeni le dve.

Tudi v manjših obrtnih, gostinskih in trgovskih podjetjih je čutili pomanjkanje kvalificiranega kadra, tako za delo v temeljni dejavnosti kot v upravnih službah. Te delovne organizacije so doslej tudi porabile najmanjša sredstva za strokovno izobraževanje. Zaradi tega je občinska skupščina sklicala poseben posvet predstavnikov teh manjših organizacij, kjer je bilo dogovorjeno, da bodo sredstva za strokovno izobraževanje prispevale v občinski sklad za študiranje, le-ta pa bo po njihovih predlogih zanje študiral potrebne strokovne kadre. K.

• HRASTNIK:

Pomanjkanje strokovnjakov

V Hrastniku v zadnjem času vse pogosteje opozarjajo na probleme v zvezi s pomanjkanjem strokovnjakov in v zvezi s tem tudi na nerazvitost kadrovskih služb v delovnih organizacijah. Po zadnjih ugotovitvah je namreč v Hrastniku med zaposlenimi le 1,7% oseb z višjo in visoko strokovno izobrazbo, 4,2% s srednjo strokovno izobrazbo, 7,3% z nižjo strokovno izobrazbo, 51,7% kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev ter 35,1% nekvalificiranih delavcev.

Osnovni vzrok za tako stanje je treba iskati v nerazvitosti kadrovskih služb v delovnih organizacijah in pa v zastarelih konceptih delovanja teh služb, saj se čisto dogaja, da o problemih v zvezi s kadri razpravljajo tedaj, ko kadrov dejansko ni. Zaradi tega tudi ostajajo v Hrastniku brez kadrov, ki so potrebni za specializirano, velikoserijsko in modernizirano proizvodnjo. Zategadelj bo treba hitreje in intenzivneje razvijati kadrovske službe v delovnih organizacijah in zanje zagotoviti ustrezen kader, da bo mogoče izpolnjevati obstoječe programe razvoja industrije, ostalih panog gospodarstva in pa družbenih služb na področju hrastniške občine.

Vsem tem nalogam bo treba v Hrastniku podrediti politiko kadrovanja, študiranja in izobraževanja. Več se bo treba dogovarjati tudi o organizaciji ustreznih strokovnih služb, ki so delovnim organizacijam potrebne, tako službe za analizo tržišča, raziskovalnih laboratorijev, sodobnih oddelkov za pravo dela, izboljšanje kvalitete itd.

V Hrastniku tudi menijo, da se bodo morali v prihodnjem obdobju še bolj usmeriti v kadrovanje in študiranje kadrov iz proizvodnje. -vš-

Oblikovalec granita

(Foto: M. Sparovec)

Semanji dan v Prekmurju

(Foto: M. Sparovec)

• »PLETARNA« — PTUJ:

IZ ROK V USTA

Zavod »Olge Meglič«, je po svojih pletarskih izdelkih že močno znan na domačem, posebno pa na zunanem tržišču. Kljub raznim objektivnim težavam so tisti, ki se niso odrekli pletarstvu, dosegli, zlasti po osvoboditvi, lepe uspehe. Uspehi pa bi bili nedvomno še boljši, če bi imeli strokovnjake, ki bi bili sposobni organizirati podjetje s tako različno dejavnostjo, kot je vrboletarstvo, tapetništvo, finomehanika, šiviljstvo itd. Njihove obrate lahko najdete po celem mestu — Ptuj in celo izven njega.

Vrboletarstvo se je pričelo razvijati v Strnišču na Dravskem polju takoj po drugi svetovni vojni. Že leta 1921 so ustanovili tudi prvo šolo te vrste, ki je vse do leta 1943, ko je bila ukinjena, usposobila kar za celo brigado pletarjev — nekako okrog 700 ljudi, od katerih jih je še danes zaposlenih v tej stroki samo 15, vsi drugi pa so odšli. Od tedaj dalje je v tem podjetju, kjer zaposlujejo tudi nekaj invalidov, nadaljnje izobraževanje praktično zamrlo. Zato imajo danes v tem podjetju

večinoma ljudi, ki so kot priučeni že takoj plačani od kosa ter bolj ali manj prepučeni praksi in iznajdljivosti. Na najboljšem so še vsekakor finomehaniki, ki imajo svoje delovne prostore v Cirkovcih in so tudi najbolj stimulirani. To pa je seveda stroka, ki ima široke možnosti razvoja in tudi perspektive, medtem ko za druge dejavnosti res ni najbolj rožnato in je vsa sreča, da so se skozi vsa kritična obdobja še uspešno prebijali. Še ko so imeli svoj šolski center, so prav učenci s svojim delom krili izgubo, ker je podjetje prevzemalo večja naročila za inozemske kupce, predvsem Italijane, pod lastno ceno, kar pa so ugotovili šele pozneje. To se danes več ne dogaja in vodstvo raje takšne nestimulativne kupčije odkloni. Pripomniti pa je treba, da tu ne delajo vnaprej in si ne ustvarjajo nekih zalog, ampak delajo izključno po naročilo trgovskih podjetij ko so Dom v Ljubljani, Interplet in Matica v Zagrebu.

Naj povemo, da je podjetje v zadnjih dveh letih sklenilo v kooperaciji s steklarno pri Rogatu pogodbo za izdelavo 350 tisoč steklenic »chiantic«. Te steklenice je pletlo staro in mlado na ptujskem in dravskem polju in za mnoge družine je bil to znaten vir postranskih dohodkov ter so nekatere družine zaslužile tudi do 100 tisoč dinarjev mesečno. Naročnik je bil Interplet iz Zagreba, ki je steklenice izvozil v Italijo.

Podjetje še danes dela »iz rok v usta« ter ima pri 150 zaposlenih okrog 300 milijonov prometa, kar komaj zadošča za kritje osebnih dohodkov zaposlenih ter druge najnujnejše izdatke, da o kakšnih skladih ne govorimo, in tako sami praktično nimajo možnosti, da bi poskrbeli za modernizacijo strojnega parka, niti da bi renovirali svoje zastarele obrate, kjer delajo in ustvarjajo, kar bi nedvomno tudi vplivalo na večjo delovno storilnost, ki je eden od glavnih pogojev za boljše osebne dohodeke zaposlenih. V ilustracijo naj navedemo, da so v zadnjih sedmih letih nabavili samo štiri sivalne stroje in še te različnih tipov oziroma znamk.

Poleg stalnih delavcev zaposlujejo tudi nekaj zunanjih so-delavcev. To so predvsem šivilje, ki so plačane prav tako od kosa, nimajo pa ustrezne kvalifikacije. Za potrebe vrboletarstva imajo na površini 12 hektarjev vrbovih plantaž, in sicer največ v Dobrini pri Zetalah in v okolici Ptuja. To pa je v glavnem njihova surovina, medtem, ko je rogoze povsod v izobilju.

Pravkar je razpis za novega direktorja, ker sedanji odhaja v pokoj. Tu bo vsekakor potrebna močna in sposobna roka, da bo podjetje storilo korak naprej v skrbi za delovnega

človeka, da bo le ta imel boljše pogoje dela, da bo poskrbljeno za strokovno usposabljanje, rekreacijo in da ne bodo samo životarili. Vsekakor bo potrebno poskrbeti za svetlejšo perspektivo jutrišnjega dne, da tako pletarstvo ne bo čisto izumrlo. Potem ne bomo mogli govoriti o tako edinstveni fluktuaciji sposobnih kadrov, še posebej, ker je od 700 absolventov pletarske šole (v kar je bilo nedvomno vloženih precej finančnih sredstev) še v tej stroki danes zaposlenih komaj dva odstotka, vsi drugi pa so odšli tja, kjer si lahko režejo boljše kos kruha.

• AJDOVŠČINA:

Potreben je nov zdravstveni dom

V ajdovski občini ugotavljajo viden napredek zdravstvene službe v zadnjih nekaj letih. K temu je pripomoglo večje število zdravstvenih delavcev, pa tudi ureditev nekaterih specialističnih ordinacij. Slednjč sta bili urejeni tudi dve ambulanti, in sicer v LIP in za tekstilno tovarno in Fructal; v teh treh delovnih organizacijah pa je zaposlenih preko dva tisoč delavcev. V občini deluje trenutno 6 zdravnikov, 4 zobozdravniki in dva dentista, tako da je kadrovska zasedba v glavnem zadovoljiva. Potrebovali bi le še nekaj srednjega kadra. Za naprej je glede kadrovskih potreb še kar poskrbljeno, saj študirajo za potrebe zdravstva 13 slušateljev različnih šol, med njimi 4 na medicinski, 2 pa na stomatološki fakulteti.

Podatki, da je bilo lani opravljenih v splošnih in obratnih ambulatah več ko 71 tisoč pregledov (povprečno 3,3 pregleda na občana), v zobnih ambulatah izvršenih 63 tisoč različnih posegov in storitev ter da odpade v splošnih ambulatah dnevno povprečno 54 pregledov na zdravnika, pričajo o precejšnji obremenjenosti zdravnikov. Tako zdravniki kot zobozdravniki so zaposleni praktično skoro cele dneve. Se nadaljnega izboljšanja zdravstvene službe pa ne dovoljujejo sedanji pretesni in neprimerni prostori zdravstvenega doma, saj je že zdaj več strokovnih delovnih enot urejenih v med seboj oddaljenih in celo zasebnih stavbah, v vseh prostorih pa je dokaj težko uvesti dobro organizacijo in kvalitetno delo. Zavoljo tega se v Ajdovščini pripravljajo na izgradnjo novega zdravstvenega doma, v katerem bi dobile prostor zdravstvene enote, pa šelkarna (ki je tudi v nezadovoljljivih prostorih) in reševalna postaja. Načrti za nov dom s predračuni so že izdelani, vendar še proučujejo možnosti za čimcenejšo izgradnjo. Predvidevajo, da bo novi dom dokončan in opremljen v 1967 letu. Tedaj bo mogoče odpraviti tudi posamezne pomanjkljivosti, ki se jim zdaj ni mogoče izogniti, in posvetiti več skrbi preventivni službi. K.

• LITIJA:

Nezadovoljiva strokovna raven uslužbencev občinske uprave

Skupščina občine Litija je na zadnji seji obeh zborov med drugim razpravljala tudi o poročilu o delu upravnih organov Skupščine občine Litija in o delu uprave v letu 1964.

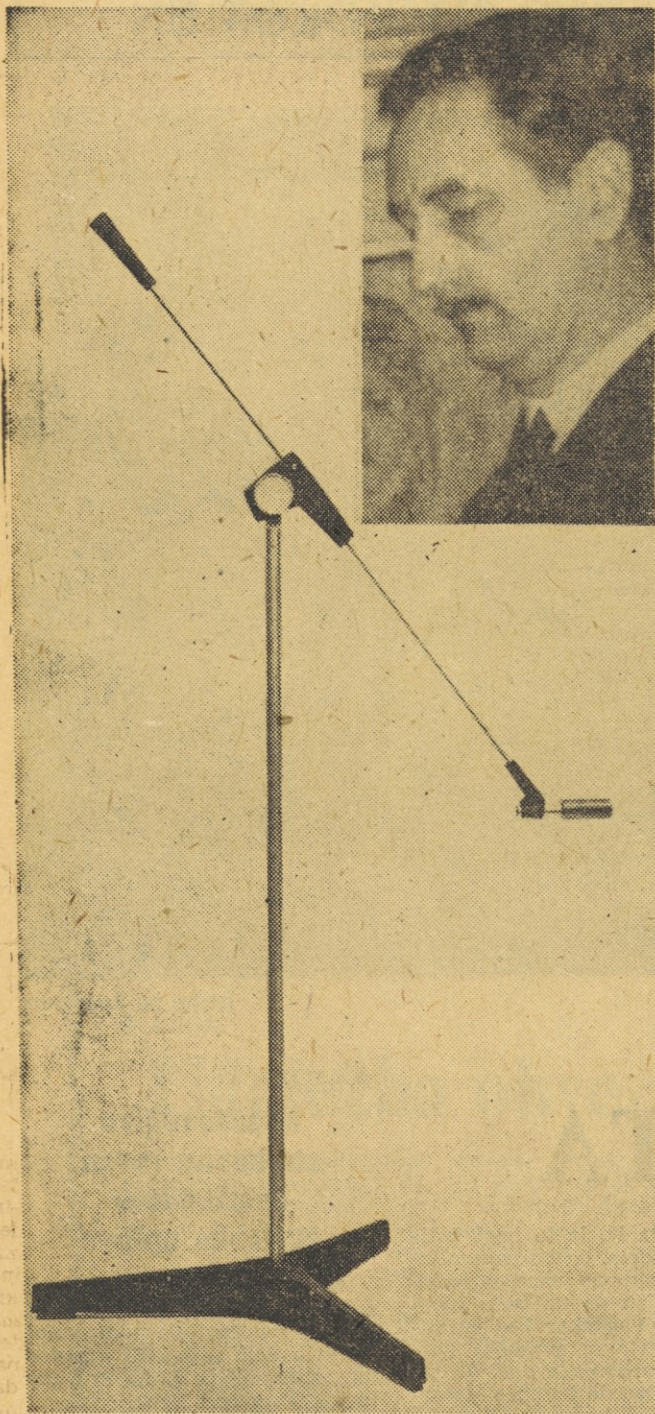
Poročilo sicer ugotavlja, da je bilo delo uprave v preteklem letu dobro; lansko leto pa je bilo za občinsko upravo v Litiji pomembno tudi zategadelj, ker je bila občina Litija med tistimi občinami, kjer so preizkušali nov sistem samouprave v državni upravi in njenih organih.

Med drugim je v poročilu tudi navedeno, da je ostala sistemizacija delovnih mest ista kakor predlansko leto. Za nemoteno delo uprave je po predvidevanjih potrebno 70 uslužbencev; na sistemiziranih delovnih mestih pa je bilo ob koncu leta zaposleno 60 uslužbencev, od tega 5 z visoko strokovno izobrazbo, 2 z višjo strok. izobrazbo, 19 s popolno srednješolsko izobrazbo ter 34 z nepopolno oziroma nižjo strokovno izobrazbo; 10 mest pa je bilo nezasedenih, med njimi delovno mesto pravnega referenta, gozdarskega referenta, tržnega inšpektorja, gradbenega inšpektorja ter delovnega inšpektorja. Da bi delo kljub temu v redu teklo, so si v Litiji pomagali na ta način, da so sklenili dogovor z Občinsko skupščino Ljubljana-Center in zdaj po potrebi tržni in delovni inšpektor opravljata posle tudi na področju občine Litija; mestni gradbenega inšpektorja ter pravnega referenta pa sta — poleg nekaterih drugih mest — še vedno nezasedeni.

Omenjeno je že bilo, da je strokovna struktura zaposlenih v upravi litijske Občinske skupščine neprimerna. S sistemizacijo je potrebna za 9 delovnih mest visoka izobrazba, dejansko pa ima to izobrazbo le 5 zaposlenih; z višjo strokovno izobrazbo bi morali zaposlovati 8 oseb, zaposlujejo pa 2; srednjo strokovno izobrazbo bi moralo imeti 27 oseb, ima jo le 19; z nepopolno oz. nižjo strokovno izobrazbo bi lahko bilo le 14 uslužbencev, dejansko pa jih je kar 34. Kljub pomanjkljivi izobrazbi pa se je v upravi Skupščine občine Litija le malo uveljavilo dopolnilno izobraževanje.

Ko so odborniki litijske Občinske skupščine razpravljali o delu uprave, so naglasili, da je res, da je uprava v neprimernih prostorih in da je slabo opremljena s pripomočki, da pa bi bilo delo mnogo uspešnejše, če bi imeli uslužbenci odgovarjajočo strokovno izobrazbo. Tako bi bile posamezne zadeve hitreje in kvalitetneje rešene, občanom pa tudi ne bi bilo treba tolikokrat v občinske prostore, skratka odpadlo bi zdaj upravni večkratno negodovanje nad delom uprave. -vš-

NA OBISKU PRI TEHNIKU - UMETNIKU

Prešernove nagrade prinesejo vsakoletnim nagrajencem tudi velik koš nemira. Vsaj v prvih tednih jih oblegajo novinarji in prosjačijo za izjave, pojasnila, razgovore, potem prihajajo čestitke znanci, prijatelji, stanovski kolegi, klepet tu, klepet tam, pa še običajno, vsakodnevno delo povrh... Vsako priznanje je treba pač, kot vse v življenju, na svojevrsten način plačati.

Tako sem kaj težko prišla do MARKA TURKA, letošnjega Prešernovega nagrajenca za industrijsko oblikovanje. S precejšnjim nezaupanjem, čeprav prikritim, me je povabil v sobo. Da je »mož beseda«, bi o njem res ne mogla reči. Celo še »hujše«: zdelo se mu je neumestno izgubljati čas z vsem, kar bi ne bilo v najbolj neposredni zvezi z namenom najinega snidenja, torej s pogovorom o industrijskem oblikovanju kot takim. Kaj hitro sem ga začela povpraševati o formalnostih:

— Kje ste v službi, kaj ste po poklicu?

— Imam svoje podjetje, v katerem razvijam in delam elektroakustične naprave. In moja profesija? — Zdaj se je malce v zadregi, kot da z njegovim poklicem ni vse v redu, nasmehnil: — Končal sem pomorsko akademijo, in sicer tik pred vojno, tako da je bilo praktično nemogoče, da bi se vkrcal na ladjo. Na akademiji smo imeli med drugimi predmeti tudi radiofonijo, ki je že od nekdaj moj konjiček. Prepustil sem se mu. Tako sem bil po vojni pet let tonski tehnik na Radiu Ljubljana.

— Premor. Marko Turk se obotavlja. Moje zanimanje raste. Od pomorščaka do industrijskega oblikovalca? Čudna so pota življenja!

— Ne morem sedeti pri miru. Vedno kaj delam — nadaljuje. — Na radiu ni bilo mnogo časa, zato sem presedlal na svoje. Zanimala me je panoga, povpraševanje, konkretno za mikrofoni pa

Marko Turk in njegov s Prešernovo nagrado nagrajeni mikrofoni KD-II

je iz dneva v dan naraščalo. Pri nas jih nihče ne izdeluje in tudi v svetu ni mnogo tovarn, ki bi delale mikrofone. Na pogled so to sicer kaj preproste aparature, v bistvu pa še zdaleč ni tako. Mnogo pove že, da je moč industrijsko serijsko izdelovati mikrofone samo do določene meje, medtem ko je preostali del vsakega posameznega mikrofona, prepričan vestnosti in trudu bolj ali manj samo človeških rok. Tako je razumljivo, zakaj industrija ne osvaja proizvodnje mikrofonom v tako veliki meri kot druge električne aparate. Poleg tega industrijsko serijska proizvodnja mikrofonom ni rentabilna v manjših količinah (količino pa uravnava povpraševanje na tržišču), ni lahko in napoved je še vsak posameznj končni produkt dvorezni meč: bo kvalitetno služil svojemu namenu ali ne.

Najin pogovor se je vse bolj oddaljeval od industrijskega oblikovanja. Toda videl sem, da Marko Turk ni samo oblikovalec, marveč, da ga je znanstveno tehnično raziskovanje in razvijanje elektroakustičnih naprav, privedlo najprej spontano, potem zavestno na pot iskanja tudi zunanje, estetske poudobe teh aparatov. Morebiti bi lahko rekli, da so njegovi uspehi primer dialektike v malem: najprej funkcija, iz katere pa nujno izhaja oblika.

— Koliko let se ukvarjate z mikrofoni? vprašam.

— Že dvajset let. Začet sem z enim tipom, ga skušal čimbolj izpopolniti, prešel na drugega, tretjega. To je počasno, trdo delo. Ker vse delam sam, sem vselej težil, da bi bili moji mikrofoni (te namreč na sploh delimo glede njihove občutljivosti v smeri sprejemanja zvoka na več skupin) tehnično čimbolj enostavni z oziroma na njih izdelavo in izdelavo orodja, ki jih potrebujemo za to izdelavo, z oziroma na stroške izdelave in da bi imeli končno čim boljše fizikalno akustične lastnosti. K večjemu iskanju drugačnega, boljšega, so me prisilili tudi novi, sodobni materiali, na primer plastične mase in sam razvoj tehnike v svetu (danes naprimer imamo mnogo manjše magnete kot so bili pred leti, za mikrofonsko membrano uporabljamo plastiko...). In končno je tu še oblika. Nasploh velja, da ljudje raje sežejo po predmetu lepše oblike in bolj precizne izdelave. Sam ne maram grdih oblik. Tako pač posvetim več pozornosti obliki.

Medtem je Marko Turk položil pred me nekaj tipov svojih mikrofonom: majhne, drobne, lične stvarce, ki že v laiku, ko komaj sluti zamotanost njihove izdelave in principe njihovega delovanja, budijo občudovanje. V družbi teh električnih naprav pa je postajal moj sogovornik tudi vse manj redkobeseden.

— Kaj ni eden vaših mikrofonom edini primerek jugoslovanskega industrijskega oblikovanja v Museum of Modern Arts v New Yorku, vprašam.

— Dva, po svoji funkciji različna tipa. Prvi se uporablja v reporterske namene, drugi za konference in podobno.

Te druge imajo tudi v našem Izvršnem svetu in Republiški skupščini.

— In oba MD-8-C in MD-9 sta dobila na I. bienalu industrijskega oblikovanja v Ljubljani zlato medaljo?

— Ne, samo pohvalo. Zlato medaljo sem dobil za oscilograf, ojačevalec in mikrofoni s stojalom (ali za mikrofonsko žirafa, kot bi mogli ta mikrofoni bolj precizno poimenovati).

— Saj res! Prešernovo nagrado pa so vam podelili razen za mikrofoni tudi še za ojačevalec in nizkofrekvenčni oscilograf. Zakaj in kako ste pričeli izdelovati in oblikovati te instrumente? In prosim, oprostite, kaj pa je oscilograf ali osciloskop, kot pravite?

— Osciloskop je zelo univerzalen instrument, ki se pravzaprav uporablja v vseh znanstvenih panogah, od medicine, tehnike do biologije. Ima zaslon, na katere lahko opazujemo različne izmenične napetosti, tokov, in njih obliko. Ko sem se lotil osciloskopa, sem ga naredil za lastno uporabo. Naredil pa sem ga hkrati tudi kot primer, kako lahko damo znanstvenim instrumentom lepo obliko, ne da bi bistveno povečali stroške izdelave. Poleg tega je pri teh instrumentih morebiti laže uskladiti funkcijo z obliko, kot na primer pri mikrofoni. Naša industrija kaj rada pozablja na obliko, čeprav si vse industrije v svetu prizadevajo v to smer. Sicer pa, k iskanju estetske oblike jih sili že konkurenca na tržišču, tudi sam psihološki učinek oblike na ljudi pri delu.

— Sicer malce izrabljeno vprašanje, pa vendar — vaši načrti?

— Na primer: mikrofoni, ki ima dobre elektroakustične lastnosti, priključimo na ojačevalec in zvočnik. Zvok, ki ga dobimo je slab. Prvo, na kar pomislimo je: kriv je mikrofoni. Pa ni tako! Zvok je odvisen od vseh aparatov, ki sprejemajo, ojačujejo, posredujejo zvok. Zato sem se odločil, da bom skušal izdelati naprave za celoten ozvočevalni sistem. Ojačevalec sem že razvil, mikrofoni tudi, zdaj se ukvarjam z zvočnikom. Če mi bo uspelo v tehničnem smislu, bo zvok moral biti dober. Pri nas bi potrebovali še dobre gramofone...

— In še vrsto drugih reči, premišljam sama pri sebi. In celo vrsto oblikovalcev in umskega dela v industriji kjer bi hodila tehnik in oblikovalec z roko v roki, od dezojna do končnega proizvoda nekega artikla.

— So vaše naprave patentirane? se pozanimam.

— Zaščiteno imam obliko kot model in prijavljen patent. Toda v Beogradu na Patentnem uradu že skoraj dve leti mečkajo in mi ničesar ne odgovorijo. Medtem sem prodal licenco za svoj mikrofoni v inozemstvo, pa tudi nekemu slovenskemu podjetju, ki ga je pričelo zdaj izdelovati.

— Poslovila sva se nekoliko drugače kot pa pozdravila ob mojem prihodu: zdaj sem bila redkobesedna jaz s svojo nevednostjo.

ALA PEČE

OCENE KRITIKE INFORMACIJE

IGRA BREZ NASLOVA

«PLATONOV»
A. P. ČEHOVA V MGL

»Platonov« ali igra brez naslova (tekst se je namreč izgubil in so ga našli šele po prvi svetovni vojni) A. P. Čehova, ki jo je avtor napisal na začetku svoje umetniške poti, je prav toliko kot s svojo izpovednostjo o konkretni družbeni sredini, zanimiva kot pričevanje umetnikovega iskanja izraznih sredstev, njegovega naslanjanja na tedanjoroško dramatik, odtegotvanje od nje ter že uveljavljanje vseh poznejših značilnosti

»odrskega pesnika razpoložljivega«. Zal — sicer pa je tekst preobširen — gledamo »Platonova« v Mestnem gledališču ljubljanskem v zelo skrajšani obliki. Morebiti mu je prav krajsanje »vrnilo« več nečehovskega kot lahko porečemo danes, ko poznamo »Tri stre«, »Utvo«, »Strička Vanjo«... Posebno v drugem delu. Zakaj v prvi polovici še prevladuje površinska umerjenost, tako značilna za tega ruskega dramatika. Tu spremljamo podeželsko plemišvo in inteligenco, ki preživljata svoje življenje pusto in dolgočasno z nekimi željami in hotenji, za katere pa nimata ne moči in ne volje, da bi jih uresničila. Mednje sodi tudi Platonov, lep junak, nekoč poln idealov, ki je v bistvu amoralen in brez značaja.

Bolj se Platonov v drami zapleta v ljubzenske pustolovščine z dvema lepima plemkinjama, bolj blede in igri notranja napetost in lirika ter jo nadomešča akcijsko dogajanje sporov med ljubimci, prijatelji do končne katastrofe. V razpletu ljubzenskega štirikotja (Platonov, njegova žena generalica, Sofija Jegorovna) Čehovo siceršnje dogajanje ne izhaja več iz značaja ter dane in sprejete usode junakov, temveč iz posledic njihovih bolj ali manj premissljenih dejanj. Najmanj ve-

A. P.

ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene

USPELA PARODIJA

ANGLEŠKI FILM
»VLOMILEC«

ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene

Mislím, da med francoskimi in angleškimi avtorji kriminalik danes ni več veliko razlike. Vsak po svoje si prizadeva, da bi snov oblikoval čimbolj dosledno ter izbral vse dahe možnosti filmskih trikov in subjektivne domiselnosti. V kolikor si francoski filmarji prizadevajo dati posameznim slovom vsebinsko polno, družbeno aktualno in sociološko analitično osnovo, v toliko Angleži poskušajo snov obdelati s komično, smešno in prav tako kritično strani. Trditev dopolnjujeta filma, ki prav v teh dneh zabavata naše občinstvo: »Vlomilec« in »Pet gangsterjev«.

ker je v teh dneh na sporedu v ljubljanskih kinematografih. Film je v celoti podrejen nastopu pri nas manj znanega igralca Charlesa Draka v domiselni in komični podobi vlomilca. Ustvarjalcem filma se je posrečilo s sprejemljivo, zabavno in duhovito zgodbo, polno nepričakovanih situacij in zapletov, gledalca zabavati in pošteno nasmejati. Vse kar je bilo storjenega preko teh meja, in pri tem mislim predvsem uspelo igro glavnega igralca, je samo dodatek k uspehu in prizadevanju celotne ekipe. Seveda pa je ost v smešenju, v parodijski obdelavi dogodkov in ljudi, ki si na razne načine prizadevajo dose-

či svoje dobre in zle namene. Komična nasprotja ustvarja glavni junak, londonski ključavničarski mojster, s svojo spretnostjo pri odpiranju še tako zamotanih mehanizmov. Njegovo spretnost in dobrodelnost izrabljajo razni kriminalci, on pa v svoji neuničljivi veri v človeka, navstnosti in optimizmu nenehno plačuje trj davek v londonskih zapornih. Seveda zmaga pravica in povrh še ljubezen. Tako da film gledalcu v spretno izrabljeni situacijski komiki, domiselni igri glavnega igralca in duhoviti vsebinski zasnovi za približno dve uri prijetnega razvedrila.

IVA BOZOVIČAR

Zapostavljeno področje

Na velenjskem seminarju na temo »družbeni centri in klubi« smo srečali tovarišico Tatjano Šenk, predstavnico Zveze delavskih univerz Slovenije, ki se ukvarja s kulturno-estetskim izobraževanjem. Posredovala nam je nekaj svojih pogledov in izkušenj s tega področja izobraževanja.

VPRASANJE: Kako se delavske univerze v praksi vključujejo v to področje izobraževanja?

ODGOVOR: V delu delavskih univerz se na žalost zaradi enostranske usmerjenosti delovnih organizacij kot naročnikov in plačnikov izobraževanja, še prepogosto očituje zgolj tendenca k strokovnemu izobraževanju. Njihovi predlogi za programe se preveč omejujejo na teme, ki obravnavajo skoro izključno ekonomske in tehnične probleme. Pri tem se delovne organizacije zlasti premalo zavedajo, da boljše življenje sicer res zavisi od boljše proizvodnje, da pa boljše proizvodnjo lahko doseže le človek z bogatejšo in vsestransko razvito osebnostjo.

VPRASANJE: Ali se vam ne zdi, da smo morda na tem področju izobraževanja (tam, kjer seveda le-to obstaja) malo preveč za morda premalo izhajamo iz prosveteljski, šolsko pedagoški, kulturnih in umetniških programov, ki med ljudmi že pobudijo lastno doživljeno umetnine, pa bi lahko še aktualne razgovore, izmenjavo mnenj, spodbujali razmišljanja ob nečem, kar posameznik v delu morda še ni odkril in podobno?

ODGOVOR: Ne strinjam se popolnoma s tistimi, ki menijo, da govorijo velika umetniška dela sama za sebe in

da jih vsak razume in doživi brez posebne priprave in učnja, ne da bi si prej pridobil potrebno estetsko kulturo. Vse bolj postaja jasno, da moramo človeka, ki mu je umetniško delo namenjeno, šele vzgojiti v bralca in poslušalca. Postaja jasno, da je kulturno-estetsko izobraževanje resno in naporno delo, ki ga moramo, če hočemo doseči uspeh, dolgo in temeljito opravljati. Nihče namreč ne dvomi v to, da brez poznavanja abecede ne moremo prebrati niti najosnovnejšega teksta, pa tudi ne filozofske razprave. Kljub temu se pogosto dogaja, da peljemo umetniško neukega človeka na primer na koncert, češ, naj glasba vpliva na njegova čustva, naj jo doživi, ne da bi pri tem pomislil, da še ni sposoben razbrati v konglomeratu zvokov rdečo nit, ki ga bo vodila skozi delo in mu ga naredila dostopnega. Seveda moramo človeku zagotoviti v prvi vrsti umetniško doživljeno samo, ki mora biti izhodišče za vsako nadaljnje delo na tem področju.

VPRASANJE: In kako naj bi si utrlo tovrstno izobraževanje pot med ljudi, ki bi bili po vašem mnenju takega vpeljavanja v svet kultur vrednot in umetnosti najbolj potrebni?

ODGOVOR: Ne hočemo to delo uspešno izvajati, mora postati kulturno-estetska vzgoja enakopraven in organ-

Reproduktivna kinematografija v filmskem gledališču – in film kot sobesednik pri naših pogovorih

Kinematograf je v Velenju, kot v večini naših drugih krajev, najbolj obiskan kulturni objekt. Da pa bi se kinoobiskovalci, zlasti mladi, bolje seznanjali s sedmo umetnostjo, z njenimi najboljšimi dosežki, so tudi v Velenju to sezono v Domu kulture ob ponedeljskih odprta vrata filmskega gledališča.

Ponedeljek, 15. februarja: Projekcija japonskega filma »Sanjuro«, delo enega izmed danes uglednih japonskih režiserjev, Akira Kurošava (Rašamon, Sedem samurajev) je po uvodnih besedah filmskega kritika Vitka Muska o režiserju in filmu stekla v polni dvorani zlasti mladih Velenjčanov. Kdo ve, kako so mladi domov grede razpravljali o etiki samuraja Sanjura, ki z izveličeno sabljo posega in usmerja dogajanje na filmskem platnu, a vendarle sam verjame le v odnose, ko bodo ljudje medsebojno spregovorili z »zaprtimi sabljami«. Morda so domov grede mladi ljudje tudi razmišljali o tem, ali ni v samurajščini globlji vzrok japonskega militarizma, kamikaz... morda? Če bi se filmsko gledališče ta večer (čeprav po izkušnjah razgovor takoj po predstavi ponavadi ne uspe) ali kak dan kasneje (kot je v navadi npr. v Domžalah) »potegnilo« vsaj za najbolj vnete ljubitelje sedme umetnosti v filmski klub, ali večer, posvečen razgovoru o tem filmu v Delavskem klubu ali Mladinskem klubu, bi verjetno tudi na to naše vprašanje našli odgovor.

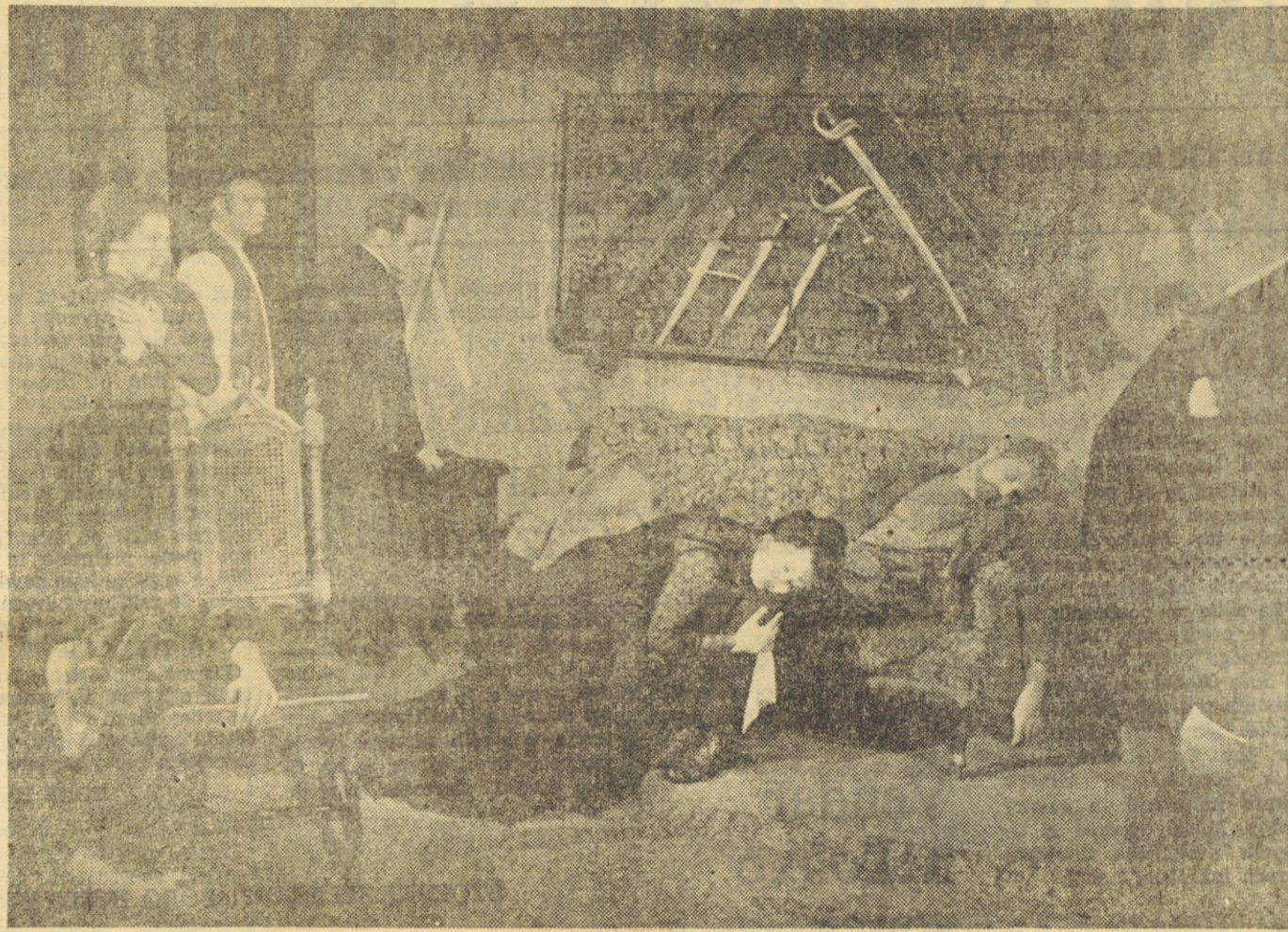
Zgolj zabave išočih obiskovalcev kina bo tudi pri nas slej ko prej vedno manj

Vsekakor je globoko smiselna misel, ki jo je ob prihodu v Velenje domače društvo »Svoboda« zapisalo v pozdrav udeležencem posvetovanja o delu v klubih in družbenih centrih: ... prepričani smo, da se bomo razšli enotnih misli v bistvenih vprašanjih, npr., da svojih dejavnosti ne bomo zapirali v ozke okvire, temveč jih bomo razvijali povsod tam, kjer se ljudje že ponavadi zbirajo in se dobro počutijo. — In filmsko gledališče, pa klub, sta gotovo takšen prostor.

Vsekakor tudi drži misel, izkušnje iz sveta jo potrjujejo, na katero je v razgovoru o filmu in TV v klubih opozoril Vitko Musek. V Evropi se danes izredno uveljavlja filmsko gledališče s skrbno oblikovanim repertoarjem, saj je prenasičenost s TV sprejemniki vplivala na spremembo filmske publike. Tisto, ki je iskala v kinematografu večših le razvedrilo in zabavo (zdaj je zabava ob TV zaslonih vsekakor dovolj), je zamenjala počasi publika, ki terja od filma več, ki terja kvalitetne filme in kvalitetne projekcije teh filmov. Tudi Slovenija, ki ima že danes 74.000 TV sprejemnikov, bo verjetno že čez nekaj let z njimi zasičena. Zato bi se že danes morali družbeni centri usmeriti v pogledu reproduktivne kinematografije v filmsko gledališče, ali podobne oblike, kot so »mali kino«, mladinski kinematografi, šolski kino. In tudi načrtovanje novih kinematografskih dvoran bo moralo upoštevati počasi to smer razvoja, saj so izkušnje v svetu pokazale, da filmsko gledališče ne prenese več kot 400 do 500 sedežev.

V razpravi so spregovorili o izkušnjah. Le-te nas uče, da moramo obisko-

valcem filmskih gledališč kot uvod v predstavo dati v roke filmski list, ki naj bo tak, da bo po predstavi stimuliral lastno razmišljanje in razgovor o

Mestno gledališče ljubljansko je uprizorilo dramo A. P. Čehova »Platonov«

ski del vzgojno izobraževalne dejavnosti v delavskih univerzah. V idealnem slučaju bi bila vključena v vse oblike izobraževanja. Večerne politične šole, osemletke za odrasle, ekonomske šole, šole za življenje, šole za starše itd., si brez nje ne bi smeli nič predstavljati. Programi kulturno-estetske vzgoje bi morali zajeti vse umetnostne vrste: literaturo, glasbo, likovno umetnost, gledališče in film, s posebnim poudarkom na onih vrsteh, ki so neposredno vključene v vsakdanje življenje, to je arhitektura, industrijsko oblikovanje, kultura stanovanja in oblačenja in podobno.

Na tej poti naletimo seveda na niz še neresenih problemov, ki jih moramo pri našem delu upoštevati. Predvsem se moramo zavedati ogromnih sprememb v socialni strukturi našega prebivalstva, priliva vaškega prebivalstva v mesto, dnevne emigracije iz vasi v mesto. Na tisoče vaških prebivalcev prihaja dan za dnem iz bolj zaostale v razvitejšo sredino, prihaja v stik z drugačnim okoljem, se srečuje z mestnimi navadami, obkrožajo jih mnogi industrijski izdelki, skratka, občani so od za njih tujih elementov z določenim kulturno-estetskim obelježjem. Veliko število delavcev je tudi v položaju, da bi jim moralo predstavljati estetsko oblikovanje nujno komponento njihovega strokovnega izobraževanja (na primer v tekstilni, steklarski, grafični industriji).

VPRASANJE: Kaj pa govore izkušnje, mar smo na tem področju res šele na začetku poti?

ODGOVOR: Čeprav je vedno večja razširjenost radijske in televizijske mreže ter kinematografov odprla ogromnemu številu ljudi na široko vrata do umetniških vrednot, vse možnosti še zdaleč niso izkoriščene. Premalo se zavedamo, da sta ravno radio in televizija morda najboljši in čisto edini posrednik med »vrhunsko« umetnostjo in umetniško neosveščenim človekom, sredstvo, ki bo pripomoglo k razvijanju potrebe po umetnosti.

V načrtnem kulturno-estetskem izobraževanju smo za zdaj še dokaj neizkušeni, ker se teorija za to področje še

ne gradi iz naših praktičnih izkušenj, čeprav so te v nekaterih krajih dosegle že kar lepe rezultate. Te izkušnje so tako dragocene, da bi jih morali oni, ki na tem delajo, sporočiti in prenesti vsem, ki se jim pridružujejo v istih stremeljih. Da tega ne store v dovoljni meri, je morda kriva skromnost, morda pa tudi nepravilno ocenjevanje teh izkušenj. Gotovo se vse premalo zavedamo, da smo šele na začetku dolge in težke poti, na kateri moramo vedno znova odpravljati napake, preverjati uspehe in izkušnje, predvsem pa učinkovitost raznih oblik kulturno-estetskega izobraževanja. Stihistične improvizacije in pomanjkanje sistema ter ugotovitev raziskanih potreb, nam gotovo bolj škodijo kot koristijo. Z roko v roki z nami bi morale iti v prvi vrsti vse poklicne umetniške ustanove, ki imajo največ možnosti in dolžnosti približati umetnost preprostemu človeku, ki s svojo produktivnostjo daje ogromen prispevek k sredstvom, ki se delujejo za to dejavnost.

VPRASANJE: Poklicne kulturne ustanove v tem pogledu menda že imajo nekaj praktičnih izkušenj?

ODGOVOR: Že nekaj let se razpravlja o tem, ali so poklicne kulturne institucije storile vse, kar je bilo v njihovi moči, da se približajo potrebam delovnega človeka, ne da bi pri tem znižale svojo umetniško raven, ali pa je imelo morda ravno pomanjkanje tega za posledico, da so gledališča, koncerti, razstave slabo obiskani. Tudi tu imamo že mnogo pozitivnih poizkusov: izobraževalne kulturne oddaje na radiu in televiziji, stalna gostovanja nekaterih naših gledališč v manjših mestih, razgovori, ki so se pred nekaj leti v ljubljanski Drami po določenih predstavah vodili s publiko o konceptu uprizoritve, o razlogih uvrstitve dela v repertoar in podobno, razna vodstva po razstavah, komentirane kino predstave, občasna prodaja knjig po ulicah po močno znižanih cenah in podobno.

Kakor pa si delovanja delavskih univerz na kulturnem področju ne moremo predstavljati brez sodelovanja s kulturno-prosvetnimi

organizacijami, družbenimi centri, si tudi delovanja poklicnih kulturnih ustanov ne moremo predstavljati brez poslušanja za potrebe najširših slojev prebivalstva. Načrtno bi morali pridobivati ljubitelje umetnosti in skušati premostiti prepad med »visoko« umetnostjo in publiko. Naloga družbenih organov pri kulturnih ustanovah pa je, da to vez tudi omogočijo.

Vsak človek nosi v sebi neko kulturo

Iz razgovora na posvetu o filmu in TV v klubih se mi vsiljuje misel, da mnogi v vlogi animatorja ali modera-

torja razgovora o filmu še vse preveč vidijo le vlogo človeka, ki mora ljudem razlagati »strokovno umetniško plat filma«, ki mora »naučiti« ljudi, kaj naj o filmu »vedo«, premalo pa vidijo v njem vlogo človeka, ki naj usmerja skupinski razgovor tako, da bodo ljudje sami povedali, kako so film kot umetno doživeli, kako ga presojajo po lastnih moralnih in estetskih kriterijih, kaj so ob njem razmišljali ipd. In ljudje, ki bodo tako spregovorili drug drugemu iz sebe, lahko predstavljajo tudi javno mnenje dane sredine o neki celoviti umetnini, kajti če le-ta to je, mora njena filmska govorica podzavestno in takšni ali drugačni meri učinkovati na vse nje gledalce. Včasih, se zdi, pozabljamo, da vsak človek v sebi vendarle nosi neko kulturo, takšne ali drugačne stopnje (ali to poznamo?), neke moralne in etične norme (ali jih poznamo?). In če vsega tega ne poznamo, in če vse to ostane neizrečeno, zaman govorimo o aktivnem, ustvarjalnem odnosu ljudi tudi na področju našega kulturnega življenja.

Največkrat so »komercialne« tudi »umetniške špice«

V zvezi s programi filmskih gledališč gotovo velja opozoriti na to, da le-ta še ne vključujejo dovolj kinotečnih filmov. Jugoslovanska kinoteka je dovolila prenos petnajstih celovečernih filmov na ozki trak. Vsi sodijo v klasiko filmske umetnosti. Prosvetni servis jih je opremil s filmskimi listi. Če filmska gledališča teh filmov ne bodo koristila, podobnih uslug Jugoslovanska kinoteka v prihodnje verjetno ne bo več storila. Tudi Vesna film je dal v glavnem vse svoje boljše filme presneti na ozki trak. Potujoči kinematograf, ki je ponesele te filme po Suhu krajini, je bil med gledalci sijajno sprejet. Tudi sicer izkušnje govore, da je najbolj »komercialen« res dober film. V Ivančni gorici pri Ljubljani je tovaršica Bela Krizanič eksperimentalno sestavila program iz samih umetniških »špic«. Film, ki steče tu vsak teden enkrat, je sijajno sprejet, kar zanika trditve, da so umetniški filmi slabo obiskani. Seveda pa mora biti repertoar kljub visoki umetniški vrednosti filmov sestavljen pestro. V pogledu sodelovanja pri programiranju filmskega repertoarja pa je treba opozoriti, da filmski sneti ne morejo in ne smejo biti nekakšna »občinska filmska cenzura«, seveda pa bi morali več kot doslej razmišljati o svoji sredini, ki ji posredujejo filme, in tudi ob predvajanju filmov razvijati filmsko klubsko dejavnost. Danes je zlasti med upravniiki kinematografov dosti govora o tem, kateri film je komercialen in kateri ne. Izredna kvaliteta je razen redkih izjem skoraj vedno tudi »komercialna«. Zdi se, da se nekateri upravniiki kinematografov tudi danes še vse preveč sklicujejo na mentaliteto nekakšnega odpora zoper sovjetske filme. Ob vrhunskih delih sovjetskega filma bi morali storiti vse, da bi projekcijo spremljala potrebna propaganda, vodna beseda, ki bi opozorila na izredno kvaliteto filma, in končno tudi razgovor gledalcev, ki bo sam najbolje pokazal, ali gre le za »navajen odpor« do neke nacionalne filmske proizvodnje, ali ta odpor zmaguje prav kvaliteta istega filma.

V drugi polovici februarja je Zveza kulturno-prosvetnih organizacij v sodelovanju s Socialistično zvezo in Zvezo prijateljev mladine Slovenije izvedla v Velenju vrsto posvetovanj o delu v klubih in družbenih centrih. Sporedno z razgovori, ki so potekali ves teden in ki so bili zelo dobro obiskani, so zgoraj omenjene organizacije občine Velenje pripravile celotredenski program različnih prireditelj, ki naj bi kot demonstracija konkretnih oblik dela v klubu in družbenem centru omogočila udeležencem tudi neke vrste seminarso delo. In kot lahko le pozdravimo take skupne dogovore vseh tistih organizacij, ki najbolj pogošto pripravljajo programe v klubih in družbenih centrih, tako gre tudi vsa pohvala domačinom, ki so nam pokazali, kako to delo poteka pri njih, kakšni so njihovi dosežki, težave, ki spremljajo delo in podobno.

Današnja tema je film v klubih in družbenih centrih, razpravo še o kakem drugem področju dejavnosti v klubih in družbenih centrih pa bomo bralcem posredovali prihodnjic.

Dvorezna kulturna korist jugoslovanske prakse

Se besedo, dve o filmu in mladini oz. otrocih. Še vedno se nekateri krčevito oklepajo misli, da je prav film in edino film pogosto kriv mladinski delinkventnosti. Kriminogene vplive filma na mladino proučuje naš psihološki inštitut in njegovi dosedanjim zaključki, kot vemo, so podobni kot v svetu: zaključki o vplivu filma in mladinski delinkventnosti so enostranski. Seveda pa je res, da obstaja verjetno problem, da otroci določene starosti nekaterih filmov socialno in emocionalno ne morejo pravilno dojeti. In vendar je s tem, ko je film pri nas dobil cenzurno kartico, dostopen vsem. To seveda ne razrešuje problema, ki bi ga pa lahko vsaj delno reševali bolj razviti posebni kinematografi za otroke in mladino. Kajti dilema vsekakor obstaja. Ali otrok nižje stopnje osnovne šole npr. razume višjo matematiko? Kje so te meje, je težko odgovoriti, vsekakor pa obstaja latentna nevarnost, da bi npr. prepovedovali mladini tudi filme, ki jih sicer lahko razume in podoživlja, pa je naša dvojnost morale tisto, ki trdi obratno (izkušnje ob prepovedi čudovitega filma »Plesala je eno samo poletje«, ki je sicer dobil cenzurno kartico, šolske oblasti pa so uvedle lastno samovoljno cenzuro tega filma).

Vsekakor pa so bili nekateri mnenja, da bi ob nekaterih filmih, ki jih danes cenzurna komisija odkloni iz obrazložitvijo, da bi lahko negativno vplivali na mladega človeka (Bergmanov »Molk«, ki je kot velika umetnina imel v svetu odlične sprejem!), morali odrasli dobiti pravico do ogleda te umetnine pod izjemnimi pogoji. Zakaj lahko pri nas za neko dramsko delo predpišemo klavzulo, da je drama za publiko nad 16. ali 18. letom, za filme pa tega ne moremo storiti? Morda se za tem bolj kot načelno vprašanje prepovedi le skriva interes upravnikov kinematografov, kajti oni ne dobe kot gledališče dotacije, ne glede na večji ali manjši obisk predstave, temveč so odvisni od njenega »prometa«. Vprašanje filmov le za odrasle je vsekakor zapleteno, morda tudi dvorezno, toda s pomočjo nekaterih znanstvenih institucij bi se morda vendarle dokopali do odgovora, »katera višja matematika je za mlajšo vzrast mladine še nedojemljiva«.

Kratkometražni film zoper dolgčas ob naših klubskih razgovorih

Tudi film kot avdiovizualno sredstvo še ni dovolj izkoriščen pri nekaterih naših klubskih prireditvah. Film, posebno kratkometražni, pa nudi bogato pestro vrsto različnih dolgočasnih programov v klubih. Zakaj ne bi npr. s filmom popestri v klubu razpravo o mladinskem prestopništvu, o sezonskih delavcih, o stanovanjskem problemu, o turizmu ip. Skratka, poznati je treba fond ozkih filmov Sava filma in Vesna filma in marsikatero srečanje v klubu bi bilo živahnije. Zanimive pa bi bile te projekcije tudi zaradi tega, ker bi ljudje lahko ob njih in ob poznavanju prikazane problema v lastnem kraju, povedali svojo sodbo tudi o tem, koliko so ti filmi »resnični«, koliko je v njih avto-cenzura. Seveda pa bi te filme morali izbirati tako, da bi služili kot izhodišče za razgovor o problemu lastne sredine, ki je tudi časovno aktualen. Pred kratkim je npr. klub v Trnovljah imel v svoji sredi proučitev, ki so razpravljali o novi penzijski situaciji, skratka, aktualni temi, le-teh pa nam nikoli ne bo zmanjkalo. Od tistih, ki se bodo razgledali tudi po svetu kratkega filma, pa je odvisno, koliko bo film obogatil take klubske programe, ki jih največkrat prireja tudi organizacija Socialistične zveze.

SONJA GASPERŠIČ

**OČITEN
NAPREDEK**

Dolgo vrsto let smo se samo učili in z zavistjo opazovali svoje sosede. V pravo nejevoljo so nas silili rezultati in primerjave, ko smo vzporejali dosežke naših amaterjev s fantastičnimi rezultati svojih tekmecev.

Pa vse skupaj le ni bilo čisto zastoj! Zapomnili smo si zlato pravilo, resnico, ki vodi venomer samo navzgor. Tja, kamor si tako želimo. Glasi se nekako takole: začeti je treba zgodaj, pri temeljih. To pa seveda pomeni, da smo povsem resno načeli vprašanja šolske telesne vzgoje, vprašanja dejavnosti v družini itd. itd.

Večletna prizadevanja so rodila sadove. Tako zelo smo se zavzeli za množičnost, da danes ni več družbeno-političnega foruma, ki ne bi sem ter tja prerešetal zares pomembna vprašanja športa in potlej izdelal zaključke ter vrhu vsega morda še priporočila.

Poskrbeli smo, da mladi ljudje ne zapravljajo več kar tako svojega prostega časa. Društva za splošno telesno vzgojo, šolska športna društva, specializirana društva za posamezne športe in ne vem kdo še vse se danes trudi, da bi iz mladih ljudi napravili dobre, vzorne športnike. Tudi ustrezna tekmovanja niso nikakršna redkost, saj jih organiziramo toliko, da smo pogosto v zadregi, kdo naj bi tekmoval.

Razvoj je torej očiten. Statistike trdijo, da smo po športnih uspehih prodrli že na 14. mesto v Evropi, da pa nismo še tako odlični v testih zmogljivosti naših šolarjev.

Pa vendar je razvoj očiten.

**REŠEN
PROBLEMI**

Slovensko prestolnico čaka letos še velika čast — svetovno prvenstvo v namiznem tenisu. In takoj v začetku naslednjega leta že naslednja — svetovno prvenstvo v hokeju na ledu.

Cudovito, kaj vse zmoremo! Mar ne? Posebno če pomislimo, kako pogosto se zatakne pri razmeroma zares cenjenih gradnjah manjših igrišč za šolarje ali pa na primer takrat, ko želimo organizirati tečaj za neplavalce pa ugotovimo, da za to ni sredstev. Ali pa...

No, bo že kako. Tudi velike športne hale potrebujemo. Saj tudi taki objekti prispevajo svoj delež k splošnemu razvoju športa. Toda sedaj, ko smo že priča uspehim sto in sto milijonskim investicijam v lepo halo sredi Bloudkovega parka, ugotavljamo, da to še ni vse, kar potrebujemo za realizacijo tako laiskave naloge, kot je organizacija svetovnega prvenstva.

S tem namreč še vedno ni rešeno vprašanje potrebne strehe za vse udeležence velikega spektakla. Glede tekmovalcev in novinarjev bo že kako. Najeli bomo hotele od Gorenjske do Notranjske, pa bo šlo.

Pa gledalci? Hala jih bo sprejela sicer 12.000 hkrati, nihče pa natanko ne ve, kje bodo ti ljudje spali. Na vso srečo nam bodo v teh težkih trenutkih priskočili na pomoč naši sosedi, ki utegnejo premišljevati sem in tja tudi o manj pomembnih stvarih.

Tako bo v splošno zadovoljstvo odpadel še tretji problem: kje naj gostje praznuje svoje žepe.

SILO

Predstavniki elektrogospodarskih podjetij Slovenije v borbi za točke na strminah Pohorja

PO IX. ZIMSKIH IGRAH ELEKTROGOSPODARSTVA SLOVENIJE

Na svidenje v Kopru!

Več kot 230 tekmovalcev in skoraj 300 startov • Koristna razdelitev v starostne razrede • Solidna organizacija, a ne najboljše vreme

Slovesna otvoritev

Tekme so se pričele 19. februarja, ko je številne zbrane smučarje, sankarje in goste, med katerimi je bil tudi sekretar Zveze za telesno kulturo Slovenije tov. Marko Rožman, pozdravil predsednik prireditelne odbora inž. Mirko Doberšek. Za njim so pozdravili navzoče še predsednik Okrajnega sindikalnega sveta Maribor tovariš Jože Globačnik kot častni predsednik teh iger, predsednik občinske skupščine Maribor-Tabor, tov. Tone Dobrajc, zastopnik republiškega odbora sindikata industrije in rudarstva tov. Mirko Sternad in še zastopnik avstrijskih dravskih elektrarn inž. Kurt Landl.

Točno po programu

Ob 10. uri so bili napovedani teki in do minute točno so startale članice na 3 km dolgi progi, za njimi pa starejši člani. Izredno gost sneg, ki je padal ob hudem vetru, tekmovalcev in dokaj številnih gledalcev na startu in cilju ni motil. Pri članicah je zmagala Ana Smodiš iz Termoelektrarne Trbovlje, pri članih pa Pristovec (Žirovnica). Vsega je nastopilo 48 tekmovalcev in tekmovalcev, pri čemer je dosegel najboljši uspeh že dolga leta nepremagljivi inž. Janez Novak (ELES), ki je pustil za seboj mnogo mlajših smučarjev. Omeniti je treba tudi požrtvovalnost nad 60 let starega inž. Friderika Jordana, ki je prišel na cilj sicer zadnji, a je vendar presnučal vso prog.

V popoldanskem delu je bilo na sporedu sankanje, ki je privabilo veliko nastopajočih, Ob

sicer precej zahtevni, vendar ne nevarni progi se je zbralo precej gledalcev, ki so bili priče zanimivim bojem. Seveda ni minilo brez padcev, ki pa so vzbujali več dobre volje kot pa skrbi. V konkurenci članov je dosegel največji uspeh Pšenica iz Žirovnice, ki je zmagal v konkurenci s tekmovalnimi in navadnimi sankami. Pri ženskah sta triumfirali Kopačeva in Duhovnikova, obe iz Elektrarne Medvode, med mariborskimi tekmovalkami, ki jim je vodstvo avstrijskih dravskih elektrarn namenilo okusno plaketo za najboljšo posameznico, pa je bila najboljša Kozjakova.

Vendar nekoliko sonca

V soboto je bil na sporedu veleslalom, ki se je sicer začel ob sneženju, kasneje pa je le posvetilo toplo sonce, ki je zbudilo pravo razpoloženje. Na približno 1600 m dolgi progi, ki je bila srednje zahtevna, se je zvrstilo nad 100 tekmovalcev v štirih članskih razredih in kategoriji članic. Nastopili so še tekmovalci iz Avstrije, ki so bili gostje že drugo leto, poleg njih pa letos prvič še dva tekmovalca iz elektrogospodarstva Hrvaške. Najboljše čase so pri članih dosegli seveda Avstrijci, poleg njih pa sta se uveljavila 16-letni vajenec podjetja Elektro Celje, poslovne enote Slovenski Gradec Martin Tiršek in pri članih nad 32 let je bil najboljši Popenko iz Elektroprojekta, ki je prejel lep pokal, kot posebno darilo avstrijskih dravskih elektrarn v tem razredu. Pri članih nad 40 let pa je bil najhitrejši inž. Janežič, prav tako iz Elektroprojekta, pri članih nad 50 let pa Zadnikar iz

Elektroprenosa. Med članicami je bila najboljša Slemenškova iz Soštanja.

Zakaj starostni razredi

Pametna je bila odločitev vodstva ZSSA Elektra, da je letos razdelilo tekme v veleslalomu na štiri razrede, v teku pa na dva razreda. S tem je udeležba pri starejših članih narasla, ker imajo v svojih razredih večjo možnost uveljavitve. Prav bi bilo uvesti starostne razrede

tudi pri sankanju, ki je bilo letos drugič na sporedu in je med delavci elektrogospodarskih kolektivov zelo popularno. Zeleti bi tudi bilo, da bi se povečalo število tekmovalk.

Ob IX. zimskih športnih igrah Elektro lahko ugotovimo, da so uspeli, ker je bila organizacija v rokah Dravskih elektrarn in podjetja Elektro Maribor zelo solidna, tako po tehnični plati kot glede prehrane in prenočišč. Vse pa je lepo povezal med seboj še zaključni družabni večer, ki je vzbudil med navzočimi veliko zadovoljstvo.

Do maja bodo tekle po kolektivnih priprave in vadba, da bi se tedaj zbrali na X. jubilejnih letnih igrah v Kopru, kjer pričakujemo rekordno udeležbo.

STONE BANČIČ

ŠTORSKI ŽELEZARJI BODO IMELI SVOJ SMUČARSKI CENTER

Na račun ustavljenih kreditov za letos neizpolnjene želje smučarjev

Pereče je tudi vprašanje plavalnega bazena

Letošnja zima je polna presenečenj. Posebno, kar se tiče smučarskih žičnic. V zadnjih mesecih so namreč dobili izletniki in smučarji prav toliko novih vzpenjač, kolikor smo jih zgradili v zadnjih dvajsetih letih. Seveda pa s tem še daleč niso realizirani vsi načrti, saj so potrebe po tovrstnih športno-turističnih objektih še vedno zelo velike.

Še več bi bilo letos veselja na snegu, če se ne bi marsikje zataknilo. Tako se je ustavilo delo tudi na Svetini, kjer so štorski železarji nedavno zasidli prvo lopato z namenom, da si uredijo svoj smučarski center. Zastoj so seveda botrovali ustavljene investicije...

Več o tem nam je v razgovoru povedal znani športni delavec Tine Veber, referent za rekreacijo v štorski železarni.

Kako daleč ste bili z deli na Svetini, ko vas je doletelo to neljubo presenečenje?

— Na Svetini so znani zares lepi naravni smučarski tereni. Da pa bi bile smučarske steze še boljše in tako primerne tudi za rekreacijo, za manj sposobne smučarje, smo hoteli v prvi fazi čimbolj urediti turistične proge. Imeli smo pripravljene že vse načrte, gradbeno dovoljenje, bili smo deležniki velikega razumevanja samoupravnih organov, imeli smo skratka vse za uspešen start, pa se je že v samem začetku zataknilo.

In sedaj?

— Ko so bili ustavljeni krediti, se je takoj sestal gradbeni odbor za izgradnjo rekreacijskega centra na Svetini in sklenil, da preložimo jesenske naloge na pomlad. Tako bo na vrsti

najprej poseka, potlej pa čiščenje terena, saj ga nameravamo zglati, kot je treba.

V načrtu so tudi vlečnice. Kdaj bodo stekle?

— V novih načrtih je, da bomo postavili dve vlečnici. Za začetek manjšo, dolga bo 300 metrov, potlej pa daljšo, približno 700 metrov dolgo. Upamo, da bomo za manjšo vlečnico dokončali vsa potrebna gradbena dela že na jesen in da bomo ob prvem snegu že otvorili novi objekt.

Kaj pa prometne zveze s Svetino?

— Pobočja Svetine so tako priročni, da bi si boljše lokacije zelo težko predstavljali. Seveda bo potrebno tudi za teh nekaj kilometrov organizirati redne prometne zveze. To ne bo problem. Sicer pa, za krajšo popoldansko rekreacijo bomo imeli že naslednjo zimo tudi v samih Storah svojo vlečnico. Bo sicer zelo kratka, vendar dovolj dolga za popoldansko razvedrilo.

• ZAGORJE:

Združitev smučarjev

Med pomembne dogodke v športnem življenju v Zasavju moramo prišteti vsekakor združitve smučarskih klubov Kisovec in Zagorje, s čimer je postavljen temelj za večji razmah smučarskega športa v tem industrijskem središču Slovenije.

Zagorski smučarji so zadnje čase životalili, posebej še zaradi tega, ker so pred leti izgubili skakalnico na Ocepkovem vrhu, na kateri so prirejali vrsto tekmovalj in si tako sami ustvarjali potrebna sredstva za delo društva. Kisovski smučarji so bili v marsičem na boljšem. S prostovoljnimi delom so v bližini tega naselja zgradili 45 in 20-metrsko skakalnico, uredili smučarsko kočjo ter pripravili proge za tekmovalja v alpskih disciplinah. Ker so vzporedno skrbeli tudi za naraščaj, saj so vsako leto privedli po več smučarskih tečajev za pionirje in mladince, so vzgojili vrsto tekmovalcev, ki letos že krepko silijo v sam vrh zasavskih smučarjev.

-vš-

Imate potrebne devize za nakup vseh omenjenih vlečnic?

— Trenutno še ne vemo, ali bomo morali žičnico uvoziti, ali nam jih bo izdelala mariborska Metalna. Vsekakor upamo in prepričani smo, da se ne bo še enkrat ustavilo pri potrebnih sredstvih.

Je v železarni veliko število smučarjev?

— Razmeroma precej ljudi se ukvarja z zimskimi športi. Računamo pa, da bo število aktivnih smučarjev še krepko naraslo, ko bomo pogoje za smučanje izboljšali.

Kot vem, so tereni na Svetini primerni tudi za tekmovalja...

— Samo deset centimetrov snega bo na novih progah dovolj za organizacijo kvalitetnih smučarskih tekmovalj. Seveda nameravamo te pogoje dobro izkoristiti.

So v zvezi z gradnjo smučarskega centra na Svetini še kakšni problemi?

— Po pravici povedano, so. V Storah imamo namreč dve skupini ljudi: eni se potegujejo za vlečnice, drugi pa tem željam nasprotujejo in pravijo, da prebivalci Stor bolj potrebujejo bazen za kopanje. Tudi sam menim, da bi bazen v Storah nujno potrebovali in da bo treba v najkrajšem času storiti korake tudi v tej smeri.

A. ULAGA

SPET MILIJONI ZA »ZLATE NOGE«

Pred dnevi so odborniki Mestnega sveta v Ljubljani razpravljali o svojem letošnjem finančnem načrtu. Iz predloga je razvidno, da so namenili telesni kulturi 124 milijonov. Od tega 30 milijonov za nogomet. Konkretneje, 30 milijonov za 11 parov »zlatih nog« ljubljanske Olimpije. Svoj predlog so obrazložili takole:

— Po zgledu ostalih jugoslovanskih mest je moral tudi Mestni svet prevzeti nase obveznost, da stimulira prizadevanja nogometnih klubov, ki so vključeni v drugo oziroma v prvo zvezno nogometno ligo. V ta namen je predviden v letošnjem finančnem načrtu znesek 30 milijonov dinarjev.

Predlog je sprožil med odborniki pomisleke, v javnosti pa živahno polemiko. Je tako visoka dotacija enemu samemu nogometnemu klubu upravičena...? Pomeni takšna delitev sredstev podpiranje naše telesne kulture...? Mar nam je res usojeno, da ne bomo nikoli približali svoje teorije praksi, da bomo še vnaprej govorili eno, delali pa povsem nasprotno...? Mar nismo že neštetokrat ugotovili, da je že davno prišel čas, ko bi bilo treba zagrabiti pri temeljih, kot temu pravimo, da praksa v preteklih letih ni prinesla tega, kar smo si želeli...? Ali nismo vložili dovolj truda in izdelavo prioritete letevke športnih panog in prav zaradi pomanjkanja sredstev napravili približni vrstni red za nadaljnjo orientacijo pri delitvi sredstev...? Smo v nekaj mesecih čisto pozabili na konstruktivna priporočila Zveze za telesno kulturo Slovenije, ki jih je izdelala v sodelovanju z našimi najvidnejšimi strokovnjaki...? In ne navsezadnje, smo mar zaradi zapisnikov, oziroma samo zaradi lepše zunanje podobe sklenili, da bo družba počasi prenehala s podpiranjem atraktivnih predstav, če so le-te samo stvar pešice ljudi ter njihovih simpatizerjev in, da bo treba prej ali slej v celoti prepuustiti te stvari izključno njihovim koristnikom?!

Skratka, pomislekov ob omenjenem predlogu finančnega načrta odbornikov Mestnega sveta v Ljubljani ni malo. So upravičeni, pa čeprav so vzrok »resnega zgražanja« številnih občanov, katerih življenje se suče v glavnem okoli napihnjenega usnja in točk na nogometni lestvici. Ti hočejo milijone za svoje enajstotice ne glede na to, kje jih naj družba vzame. O tem ne premissljujejo, saj gre za...

Resnici na ljubo, nihče nima ničesar proti dobremu nogometu. Tudi proti temu ne, da bi dobili Slovenci svojega predstavnika med družbo dobrih nogometašev. Nasprotno. Seveda pa: ne za vsako ceno! Zares ne. Vsaj v tej situaciji, ko nas tarejo materialni problemi pri stvarih, ki so za spoznanje pomembnejši od dobrih nogometnih srečanj za Bežigradom, v situaciji, ko primanjkuje sredstev za realizacijo temeljnih nalog v naši telesni kulturi.

Za množičnost morajo skrbeti občine, danes vneto zatrjujejo vsi tisti, ki se čudijo ugovorom na račun milijonov za nogomet. Seveda bi morale, vprašanje pa je, v koliko sploh morejo? In pravzaprav, čigav je sploh denar, ki se zbira v blagajni Mest-

nega sveta? Mar niso to združena sredstva od participacij posameznih občin, ki v glavnem že tako ali tako prav zaradi nezavidljivega gnotnega položaja ne morejo realizirati to, kar bi želele?

Med argumente, ki jih podčrtujejo nekateri simpatizerji nogometa, so tudi primeri iz bratskih republik, ko več deset milijonska sredstva niso vprašanje, če gre za »zlate noge«. No, ob tem naj še skromno dodamo, da običajno povsod tam prav tako ni vprašanje, če na osemletki ni učitelja telesne vzgoje in njegovo delo opravlja nekdanji frizer, ki je v prostem času rad igral perjanico, če telesnovzgojno društvo Partizan nima denarja za čistilko in parketno pasto, če si taborniki ne morejo kupiti dveh šotorov, če ima tamkajšnji zdravnik nižje mesečne prejemke od nogometnega trenerja in seveda njegovih varovancev itd., itd. Zato se raje zglejmo po onih, ki gledajo na šport iz malce drugačnega zornega kota, ki so na področju telesne kulture že nekaj napravili. Koristnega, spodbudnega, ne samo v prid gledalcev, temveč — aktivnih športnikov. Vsekakor bi bilo koristneje tu iskati napotkov za delo, kot pa

tam, kjer cvete vse tisto, kot zdrava športna javnost odklanja in tudi prezira.

Ne navsezadnje, zahtevajo nogometni entuziasti milijone, češ, da nogometna srečanja zabavajo na tisoče ljudi. Seveda jih. Pa še kako pogosto ne samo tisti dve uri v nedeljo, temveč potlej tudi ves teden. Ob tem naj samo še enkrat pripomnimo tole: prav je, da se človek pri športu zabava in razvedri. To je med drugim tudi namen te dejavnosti. Bistvena razlika pa je med pasivno zabavo (če človek sedi in opazuje druge) in aktivnim razvedrilom, oziroma aktivnim oddihom, kot pravimo temu. Čemu naj bi dajala družba prednost, verjetno ni treba poudarjati. Za odgovor povsem zadostuje skromna merica zdravega razuma.

Da tudi v Ljubljani še ni pravega sorazmerja med dotiranjem pravega sorazmerja med dotacijami za množično telesno vzgojo in tekmovalni šport, prav tako ni treba posebej podčrtovati. Vzemimo za primer proti že omenjenim tisočim nogometnih gledalcev tisoče in tisoče aktivnih ljubljanskih smučar-

jev. Ne vemo natanko koliko jih je. Verjetno pa precej več kot 10.000, oziroma več kot polnilec nogometnih sedežev. Tako poleg tega in še dejstva, da sodi smučanje med najbolj mikavne, najkoristnejše športne panoge, v Ljubljani še danes nimamo ene same preproste smučarske vlečnice, ki bi najmanj toliko zabavala smučarje kot dobre tekme ljubitelje nogometa. No, in za kaj takega še do danes nismo znali zvrtili denarja, čeprav velja na primer vlečnica tipa »Stema« le 3 milijone dinarjev. Z dotacijo, ki je predvidena za Olimpijo, bi torej lahko dobesedno posejali ljubljanska smučišča z vlečnicami. S tem seveda ne bi bila napravljena usluga samo množičnemu športu, saj se vedno in povsod za množičnost skriva kvaliteta. In prav s to prastaro resnico, se mi ne moremo, pa ne moremo sprijazniti.

Zato smo napisali nekaj pomislekov ob omenjenem predlogu Mestnega sveta v Ljubljani. Sodeč po dosedanjih izkušnjah pač niso »tako razumljivi«, kot danes tako pogosto slišimo.

A. ULAGA

KRITIČNO STANJE NAŠEGA ŠPORTNEGA LETALSTVA

Dejavnost Letalske zveze Jugoslavije delimo na dva dela. K prvemu lahko prištevamo rekreativno dejavnost in kvaliteten šport, medtem ko predstavlja drugi del šolanje kadrov za vojno letalstvo in letalske gospodarske organizacije kot so JAT, Adria Avio-promet in Pan Adria. Prav slednje tri, v bistvu mlade in zelo perspektivne organizacije, pa potrebujejo zaradi izredno hitrega razvoja precej pilotov, ki morajo po svoji strokovni izobrazbi ustrezati dokaj zahtevnim normam, ki jih predpisuje državni organ za varnost v letalskem prometu.

Solanje pilotov je izredno drago. Ura letenja na motornem letalu stane 25.000 din. Pilot, ki ustreza potrebam go-

spodarskih panog, mora imeti vsaj 1000 ur letenja, medtem ko interni predpisi nekaterih organizacij zahtevajo celo 50% višje norme. Preprost račun nam torej pove, da stane pilot organizacijo, ki ga šola (Letalsko zvezo Jugoslavije) vsaj 25 milijonov dinarjev.

Letalska zveza je pilote šolala za svoje potrebe. Šolala jih je za letalske šole, kjer naj bi delovali kot učitelji ali upravniki. Mnogi so kratak čas na teh mestih tudi ostali, toda šibka materialna baza in z njo nizki osebni dohodki, izredno naporno delo in še nekateri drugi činitelji so povzročili, da tem ljudem osnovna organizacija ni pomenila drugega, kot odskočno desko v panoge, kjer so mnogi videli vse tisto, k čemu so pravzaprav težili. Povsem razumljivo. Toda prav ta fluktuacija kadrov povzroča v športnih organizacijah nenadomestljive vrzeli. Novih kadrov ni, ker ni materialnih možnosti za šolanje.

Rešitev je samo ena. Tisti, ki pilote vključujejo v svoje dejavnosti, naj participirajo sredstva za šolanje in izpolnjevanje. O vsem tem pa danes še nihče ne razmišlja.

In posledice?

Zveza letalskih organizacij Slovenije je v skrajno težavnem položaju. Ob razpoložljivih sredstvih, ta so glede na izdatke za 17% manjša kot pred desetimi leti, se trudi, da bi obdržala z osnovnimi organizacijami čimbolj posredne stike. Trudi se, da športno letalstvo ne bi zamrlo. Vse to pa terja investicije v obnovo povsem odsluženega letalskega parka. Tako pozna slovensko letalstvo danes eno samo rešitev: razumevanje tistega, ki pobira »smetano« pri kadrih Letalske zveze.

STONE POLENEC

PO TEKMAH NA POHORJU IN V KRANJSKI GORI

Nedorasli tudi doma

Od evropske smetane belih aren, ki smo jo pričakovali na Pohorju in potlej v Kranjski gori, smo videli le manjši del največjih mojstrov na smučeh. Nekaj zanimivih imen in predstavnikov drugih, tretjih in četrtih ekip naših sosedov so povzročili rahlo razočaranje naše športne publike. Potem pa, ko je bilo tekem na Pohorju in v Kranjski gori konec, smo ugotovili, da je bila tudi ta konkurenca, ki je sprva nismo bili najbolj veseli, za nas premočna. Bila je kljub neznanim imenom taka, da nas je bilo potlej, ko smo pospravili vrata in transparent v cilju, spet sram. En sam pogled na lestvico rezultatov je pokazal, da smo od lanskega leta spet zdrknili rahlo navzdol, oziroma, da je kvaliteta razlika med našimi in tujimi tekmovalci spet za spoznanje večja kot pred letom dni.

Na sobotnem veleslalomu v Kranjski gori smo videli, da je delala progga, ki jo je velika večina tekmovalcev prevzela brez večjih težav, vsem našim nastopajočim hude preglavice. Po vrsti so padli in nekateri tudi odstopili: Lakota, Potrin, Dokša, Klinar, Leibacher, Jakopič, Komac, Gazvoda, Svetina, Srebre, Ponikvar, Deteček, Pustošlemšek in Zajc. In rezultat te serije padcev? Trdna uvrstitev naših predstavnikov na repu lestvice, v katerega se je »posrečilo« vrniti le še dyema inozemcema.

Po nedeljskem slalomu je bil poraz naših smučarjev še bolj

očitna. Zmagal je Francoz Michel Arpin (116,25), najboljši naš tekmovalec Andrej Klinar pa je zasedel s 16 sekundnim zaostankom za zmagovalcem 14. mesto (133,29). Njemu so sledili samo še naši tekmovalci, ined katere pa se je ponovno vrnila »bela vrana« iz Švice.

Torej spet lekcija več, ki samo potrjuje dejstvo, da zaostajamo. Krepko, vendar nenehoma...

In vse to, kljub konkurenci neznanih imen nad katero smo tako negotovali. Kaj bi šele bilo, če bi naš obiskala prva garnitura evropske smučarske elite? U.

ZA PROFESIONALCE ŠE NI KRUKA

Vprašanje kadrov za organizacijo široke rekreativne dejavnosti je še danes zelo pereče. Profesionalne kadre za rekreacijo naj bi vzgajala sicer Visoka šola za telesno kulturo v Ljubljani, vendar je število tovrstnih strokovnjakov med diplomanti skoraj enako ničli, saj študentje iz prakse vedo, da službe za organizatorja rekreacije ne bodo dobili. Zato se raje odločijo za donosnejšo specializacijo. Seveda ob vsem tem vedno ostaja odprto vprašanje amaterskega kadra.

Edina telesnokulturna organizacija, ki se zaveda hude kadrovske vrzeli in je že začela prispevati svoj delež k reševa-

nju vprašanja, je danes Partizan Slovenije. Tako je imel Partizan nedavno v Kranjski gori uspeh seminar za 28 izbranih ljudi, ki danes organizirajo po društvi redno rekreativno dejavnost. Kljub pomanjkanju predavateljskega kadra so bila predavanja na seminarju na potrebnih višini, saj so jih udeleženci spremljali z velikim zanimanjem.

Partizan Slovenije bo še organiziral podobne izobraževalne akcije in na ta način delno zamašil vrzeli pri svojih kadrih. Vprašanje pa je, kdaj se bo premaknil z mrtve točke problema profesionalcev na tem področju, ko pa vse kaže, da zanje še dolgo ne bo kruha? N.

Naši najboljši tekmovalci so se v Kranjski gori uspešno zoperstavili samo Švicarju Bergaminu (na sliki)

V rojstnem letu novega podjetja ob naši obali

Tekoče leto je brzkone resnično nekoliko nenavadno za razmeroma mlad delovni kolektiv lani ustanovljenega podjetja »2. oktober«, saj bo leto 1965 pravzaprav rojstno leto ob predvidevani pridobitvi statusa enakovredne gospodarske organizacije. Podjetje je bilo namreč ustanovljeno lani z odločbo Občinske skupščine Koper, in sicer kot delovna organizacija za popravilo in rekonstrukcijo plovnih objektov, konstituiralo pa naj bi se do letošnjega julija. Trenutno je takorekoč v poizkusni fazi obratovanja in četudi je njegovo poslovanje ter so gibanja njegovih diagramov proizvodnje v ugodnem primerjalnem odnosu s katerimkoli podjetjem tovrstne dejavnosti. Celo ugodnejše: z razpoložljivimi delovnimi rezultati se je pod-

Dejavnost podjetja je vsebovana v njegovem naslovu. Vendar pa so popravila in sploh storitve na ladjah za naše obale še drugorazredna dejavnost podjetja, ki se neprimerno bolj in tudi hitreje uveljavlja kot proizvajalec — kooperant konstrukcijskih oprem za potrebe drugih podjetij kovinske stroke: za ljubljanski »Litostroj«, za podjetje »Gostol« v Novi Gorici, trboveljske »Strojne tovarne«, za »Indos« v Ljubljani. Med njegove dejavnosti sodi v dokajšnji meri proizvodnja v livarni za barvne kovine: v njej odlivajo tudi do 400 kilogramov težke odlitke — razne puše, ohišja, rotorje za črpalke, ventile, ladijske vijake... — iz bakra in aluminija. Delo v livarni je orga-

predvsem v bodoče koprsko pristanišče, saj za svojo normalno eksistenco, za svoj nadaljnji razvoj ter za nadaljnjo uveljavitev v domačem in mednarodnem prometu, pač nujno potrebuje takšno specializirano podjetje za popravilo in rekonstrukcijo plovnih objektov, kakršno nastaja v njegovi neposredni bližini.

Obstoj podjetja »2. oktober« v svojih začetkih sicer zadovoljuje, celo navdušuje v premagovanju začetnih težav ter z uveljavitvijo novih proizvodnih diagramov, ne more pa mimo problemov, s katerimi se srečuje njegov delovni kolektiv. Osnovni problem je pravzaprav podčrtana beseda — **perspektiva**. Ta je vsekakor v njegovi proizvodni sposobnosti, ki pa trenutno zadeva ob neustreznem odnosu števila režijskih in proizvodnih delavcev. Zdaj je 1 proti 3,2 — namen podjetja pa je, da ga spremeni v 1 proti 4: to pomeni povečanje števila zaposlenih v neposredni proizvodnji od zdajšnjih 148 na 184 zaposlenih, kar predstavlja s 46 režijskimi delavci, 230 članski delovni kolektiv.

Sprememba odnosa med številom zaposlenih v neposredni in posredni proizvodnji terja dokajšen napor podjetja pri uveljavitvi za proizvodnjo zanimivih profilov delavcev, predvsem strugarjev, brusilcev, monterjev, varilcev... Od teh poklicev je namreč v nepogrešljivi vzročni odvisnosti bodoča proizvodnja, bodoče izpolnjevanje programiranih nalog. Hkrati pa soliden kvalifikacijski sestav zaposlenih lahko zagotavlja iskano kvaliteto izdelkov ter polizdelkov ter pravzaprav predstavlja podjetju najtrdnější temelj za bodoče poslovanje.

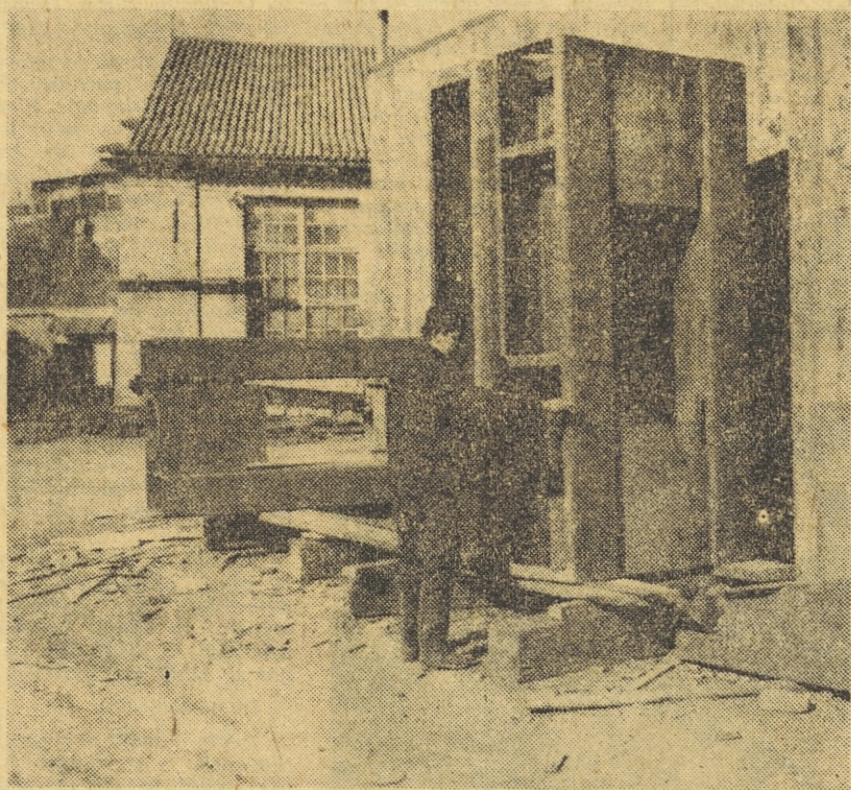
Ravno zavoljo tega poklanja delovni kolektiv podjetja dokajšnjo skrb vzgoji mladih kadrov, kar zadeva ob prekvalifikaciji nekaterih poklicev ter ob zaposlovanju vajencev, predvsem vajencev v kovinskih strokah. Pri tem spoznava težave, ki so zlasti v stopnji interesa mladih za tovrstni, nedvomno zahteven in odgovoren poklic.

Izpopolnjen kvalifikacijski sestav kolektiva — s ciljem 230 zaposlenih — je nedvomno osnova za popolno strukturo podjetja, ki bo lahko kos svojim nalogam. Podjetje je razdeljeno na štiri sektorje: v proizvodnem sektorju je mehanična delavnica, ladjedelska oprema delavnica, priložno skladišče in obrat v Kopru; sektor priprave dela pomeni s svojimi obrati — administracijo, šefi objektov, tehnologijo, nabavo, prevoznim parkom, vzdrževanje in higiensko tehnično zaščito ter s skladiščem — izhodiščno točko za programiranje proizvodnje. Potlej dopolnjujeta strukturo podjetja še računovodski in splošni sektor.

Notranje organizacijsko shemo podjetja dopolnjuje shema delavskega samoupravljanja. Res, podjetje še ni konstituirano, vendar pa njegov delovni kolektiv skladno z organizacijsko-tehnoškimi ter splošno proizvodnim izpopolnjevanjem formira že tudi sistem delavskega samoupravljanja: že lani v juliju, takorekoč neposredno po ustanovitvi, so člani kolektiva izvolili svet delovnega kolektiva, ki se sestaja enkrat mesečno. Njegovo delo je tesno povezano z delom strokovnega kolegija in komisij: za formiranje osebnih dohodkov, za sklepanje in odpoved delovnega razmerja, za higiensko

Ladijski vijak (težak 350 kg) za dieselske motorje je tudi izdelek podjetja »2. oktober« iz Pirana

300-tonska hidravlična stiskalnica — izdelek podjetja »2. oktober« iz Pirana

jetje »2. oktober« že uvrstilo med perspektivne delovne organizacije ob naši obali.

Njegova kratka kronika je kronika njegovega obstoja. Nevednost sicer išče med njim ter med nekdanjo piransko »Ladjedelnico« nekakšno vzročno zvezo, resnica nas pa vendarle seznanja z dvema, povsem ločenima dejavnostima, od katerih je prva — ladjedelništvo — doživela brodolom, druga, ki je nastala kot neodložljiva posledica prisotnosti koprškega pristanišča, pa je samoniklo organizirana celica v verigi gospodarskih organizacij v obalnem pasu, prepotrebnosti številnim dejavnostim, karakterističnim za ta del naše republike. Ravno zategadelj pripoveduje razsodnost o »Ladjedelnici«, ki je bila in o novem podjetju s specializirano dejavnostjo, ki si zdaj utira pot z vse večjimi ter odločnejšimi koraki.

Res, novo podjetje je prevzelo v najem stara, ladjedelska osnovna sredstva. Toda — samo v najem! Njegov delovni kolektiv se lahko poteguje edinole za stara poslopja, ki so splošna družbena lastnina, osnovna sredstva pa bodo stari lastniki prej ali slej odpeljali. Do tega časa plačuje podjetje lastniku strojnih mehanizmov določeno najemnino, obenem pa seveda razmišlja o možnostih nakupa lastnih osnovnih sredstev, ki naj zamenjajo stara, pri čemer velja poudariti zastarelost strojnih mehanizmov, saj dosega njihova knjigovodska vrednost le slabih 60 odstotkov vrednosti.

Nakup novih osnovnih sredstev — strojev in naprav, inventarja, transportnih sredstev, plovnih objektov in orodja — zadeva ob predvidevanih 295 milijonov dinarjev investicij. K tem investicijam podjetje lahko prispeva letno okoli 65 milijonov, kar je že rezultat njegovega dosedanjega poslovanja, z uresničevanjem programiranih nalog pa bo podjetje nemara že v prihodnjem letu v še ugodnejšem položaju pri morebiti potrebnem najetju kredita. Kredit potrebuje in ga bo potrebovalo! Ne zgolj zaradi vsesplošne uveljavitve »modernizacije«, pač pa iz zelo preprostega razloga, saj bo z odprodajo osnovnih sredstev »Ladjedelnice« ostalo brez potrebnih proizvodnih zmogljivosti, od katerih se seveda odvisen njegov obstoj.

nizirano pod nadzorstvom domačih ali tujih klasičarskih društev. **Kooperacija je močno utrdila proizvodno organizacijo ob naši obali.** »2. oktobra« pa opozarja na perspektivne možnosti nadaljnega uveljavljanja v proizvodnji kovinskih konstrukcij, s čimer si njegov delovni kolektiv oblikuje nov delovni prostor v našem gospodarstvu.

Ravno oblikovanje novega delovnega prostora je zadajalo podjetju nemalo skrbi pri urejevanju medsebojnih delovnih odnosov. Delovni kolektiv se je najpoprej spoprijel z delovno disciplino: točnost prihoda na delo, doslednost pri izpolnjevanju delovnih nalog, delovna disciplina na samem delovnem mestu — so bile sprva težko uveljavljive logičnosti, ki jih je mladi delovni kolektiv kmalu osvojil. Temu je sledilo prizadevanje delovnega kolektiva in posameznikov, da se je vsak lotil kate-regakoli, vsekakor potrebnega opravljanja, zlasti ko je bilo to potrebno, ne da bi ob vsakem novem delovnem nalogu opozarjal na svojo kvalifikacijo. S tem je bila dosežena v delovnem kolektivu — blizu 200 članov — delovna enotnost, gospodarna zainteresiranost, s čimer so bile zamude občutno zmanjšane, neopravičeni izostanki pa so dosegli 0,4 odstotka, kar sicer še ni zadovoljivo, je pa vsekakor vsaj vzdržan minimum. Z uveljavitvijo delovne discipline je prišla do izraza produktivnost, saj je ob koncu lanskega leta zabeležil celotni kolektiv za 21,18 odstotka ugodnejši delovni učinek v odnosu na normirane dejavnosti v mehanični delavnici ter v ladjedelsko-opremnem obratu. Ob tem je nedvomno značilen še podatek, da je dosegal mesečni osebni dohodek zaposlenega v povprečju 53.660 din, najnižji izplačani osebni dohodek pa je presegal 27.800 din, kar je nekoliko več v primerjavi z najnižjimi osebnimi dohodki v sosednjih delovnih organizacijah. Pomen teh številk še pogloblja dejstvo, da je podjetje poslovalo lani le 7 mesecev.

Vsi ti podatki prepričljivo govore o realnosti letošnjega leta, ki naj bi bilo rojstno leto nove gospodarske organizacije ob naši obali. »2. oktober« je nova delovna organizacija, od katere si ne obetajo koristi samo njeni zdajšnji kooperanti, ampak

tehnično zaščito, za sestavo osnutka statuta podjetja, za sestavo pravilnika o delitvi čistega in osebnega dohodka. Ob tem samoupravnih organov pa je izrednega pomena za kolektiv njegova sindikalna organizacija s sedemčlanskim izvršnim odborom.

Tako organizirano in vodeno podjetje zlahka realizira svoje proizvodne programe. Kolikšni so ti po obsegu, nas seznanja bežna ilustracija o potrošnji materialov: v minulem poslovnem letu (7 mesecev) je kolektiv potrošil nad 365 ton surovin črne metalurgije — pločevine, kotnega železa, šivnih in brezšivnih cevi; 15 ton elektrod, nad poldruge tona vijakačnega materiala, nad 15 ton surovin barvne metalurgije, skoraj 4 tone kemičnih izdelkov, predvsem barv in lakov... Ilustracija o potrošnji materiala je karakteristična! S tolikšno porabo izdelkov črne metalurgije opozarja na specialne dejavnosti podjetja, ki le niso v tolikšni meri v popravilu, obnavljanju ter rekonstrukcijah domačih in tujih plovnih objektov, v izdelavi ladijske opreme ter v rekonstrukcijah ladijskih strojev kot v projektiranju in izdelavi raznih konstrukcij vsesplošnega pomena. Tako za zdaj in vse kaže, da bo tudi v bodoče močan poudarek v proizvodnih programih podjetja ravno na proizvodnji raznovrstnih konstrukcij kot polizdelkov za potrebe domače kovinske industrije.

Ob tem pa je nedvoumna vloga podjetja, ki mu jo namenja njegova prihodnost. Kot edino tovrstno podjetje v naši republici, bo vsekakor lahko zanesljiv spremljevalec življenja, dela in rasti našega pristanišča v Kopru. Remontji plovnih objektov so vsepovsod v neposredni bližini pristanišč prepotrebnosti dejavnosti. Takšnih remontov doslej pri nas ni bilo; z ustanovitvijo podjetja

»2. oktober« pa je slovenska obala obogatila svojo potencialno moč v zmagovanju morja širokih cest. Z razvojem prometa v pristanišču — poudarek velja izgradnji železnice — bo takšna gospodarska organizacija, kot je »2. oktober«, postala iz leta v leto pomembnejši člen v verigi obalnih dejavnosti.

Podjetje trenutno posluje v nekdanjih prostorih stare piranske ladjedelnice. Vendar pa je to njegov začasni delovni prostor. Izgradnja koprškega pristanišča namenja tudi njemu poslovne prostore v Kopru, kjer bo lahko nemoteno opravljalo svojo funkcijo. Kaj bo takrat s Pirano in z njegovo »ladjedelsko obalo«, ne vemo, brzkone pa bo takrat prepuščena kdo ve kateri panogi gospodarstva.

Takšna je perspektiva podjetja »2. oktober«! Vsekakor seznanjamo bralca z novo gospodarsko organizacijo, ki nima prav nikakršne zveze s staro piransko ladjedelnico. Z novo po njeni strukturi, proizvodnih programih, notranjo organizacijo dela ter z novo, glede na možnosti njenega nadaljnega razvoja. Hkrati pa seznanjamo bralca z novo delovno družino, ki predstavlja za območja treh obalnih komun nove možnosti pri izbiri poklica, nove možnosti zaposlitve v dejavnostih, ki so že prebrodile prve težave.

Letošnje leto je leto rojstva za podjetje »2. oktober«; tako zdaj napovedujemo, tako bomo zapisali v začetku druge polovice leta, ko bo konstituirano podjetje postalo tudi s privolitvijo občinske skupščine Koper samostojna gospodarska organizacija. V napovedovanju ni ničesar prenapljenega, kar potrjujejo dosedanj uspehi podjetja, rezultati dosedanjih prizadevanj njegovega delovnega kolektiva.

Podjetje »2. oktober« v Piranu ima v svojih dokih vedno zasidranih več ladij, ki so potrebne popravila. Ta popravila v celoti opravi v podjetju

Ob dnevu žena — 8. marcu!

Razmišljanja o ženi kot o družbeno političnem delavcu, kot o samoupravljalcu, kot o članu zbora volivcev, nas v tem pomembnem obdobju, ko so množična evidentiranja možnih kandidatov za teritorialne samoupravne organe za nami, pred nami pa tako imenovani kandidacijski zbori volivcev, postajajo iz dneva v dan aktualnejša. Aktualnejša iz zelo preprostega razloga: med 5159 evidentiranimi možnimi kandidati za občinske skupščine v mejah ljubljanskega okraja je bilo predlaganih le 1188 žena, med 610 evidentiranimi možnimi kandidati za 76 razpoložljivih zveznih mandatov pa 113. Razmerje med številkami je vsekakor ugodnejše v primerjavi s trenutnim razmerjem v naših skupščinah, nikakor pa ne zadovoljuje ob dejstvu, da se število zaposlenih žena v Sloveniji že močno približuje 50 odstotkom, da je v nekaterih naših komunah že sploh zaposlenih v delovnih organizacijah več kot polovico žena.

Dejstvo prepričuje v potrebo izvedljive korekture v tem odnosu. Opravilo jo lahko v teh dneh politični aktivni v komunah, ko bodo ponovno pretresali evidentirane možne kandidate, opravilo jo lahko kandidacijski zbori volivcev, zbori delovnih skupnosti v gospodarskih organizacijah, ki bodo dokončno potrjevali kandidacijske liste za občinske skupščine, za zvezna poslanska mesta...

Hkrati ob nujnosti spremembe številčnega odnosa med ženskimi in moškimi kandidati, je bržkone čas za preudarek tudi o vlogi žene kot poslanca ali kot odbornika v funkciji, ki ji jo skupnost zaupa. Podatki nas za zdaj seznanjajo, da je pravzaprav bilo doslej evidentiranih največ žena v republiki in v zdrav-

stveno socialni zbor naše skupščine Lepo in prav, vendar pa le nekoliko enostransko! Morda nam postaja nekoliko preveč umevno zaposlovanje žena na družbeno odgovornih mestih zgolj v zdravstvu, v socialnih službah, manj zaupljivi pa smo do žena pri dodeljevanju odgovornejših mest v drugih — gospodarskem, organizacijsko političnem — zborih. In vendar spoznavamo zaposleno ženo kot proizvajalko v neposredni proizvodnji, v gospodarskih organizacijah celo v večjem številu kot pa v raznih negospodarskih dejavnostih, v družbenih službah. Dejstva terjajo presojo in presoja odločitev, za katero je v tej fazi predvillne aktivnosti še zmerom časa na pretek.

Dejstva so s svojo zahtevo toliko odločnejša ravno zdaj, pred pragom pomembnega praznika — DNEVA ŽENA 8. MARCEM — ki ga praznuje vsa naša socialistična skupnost zdaj že devetnajstič po osvoboditvi.

Praznik — Dan žena — nas vselej vodi pred prag problemov, ki zadevajo zaposleno ženo. Ti so nedvomno manjši v proizvodnji, saj spoznavamo delavko na številnih delovnih mestih kot zanesljivega, sposobnega in visoko produktivnega proizvajalca. Celó več! V času intenzivne razširjene reprodukcije v tovarnah, ki so po klasičnem pojmovanju izrazito moška industrija, že prevzemajo usposobljene, kvalificirane delavke mnoga delovna mesta, za katera je vse do nedavnega prevladovalo mnenje, da naj bi bila kot nalašč za moške roke. Na teh mestih dosegajo žene enake delovne rezultate kot moške. Primarni problemi pa zadevajo zaposleno ženo izven območja tovarne: na ulici in doma. To so problemi splošnega družbenega standarda. Tam, kjer ni urejenega otroškega

varstva, kjer je pomanjkljivo omrežje servisnih služb, kjer šepajo obrati družbene prehrane, tam spoznava zaposlena žena pomanjkljivosti, ki jih ne more odklanjati s svojo prizadevnostjo zgolj in samo občinska skupščina, pač pa tudi delovne organizacije, lahko v dokajšnji meri tudi žena sama kot proizvajalec. Vsekakor je to odklanjanje v močni odvisnosti od skupnega prizadevanja in od stopnje angažiranosti žena proizvajalk pri reševanju očit-

nejših problemov. Ravno zategadelj je pomembna funkcija žene v našem družbeno političnem življenju. Na osnovi lastnih izkušenj je vselej lahko bolj prepričljiva, ob razumevanju delovnega kolektiva, ki mu pripada, je lahko odločnejša pri uglasjevanju tistih temeljev družbenega standarda, od katerih je odvisna njena produktivnost na delovnem mestu, produktivnost zaposlenih proizvajalcev in uspeh ter varnost mlade generacije.

V takšnem domnevanju je osnovna misel, za katero se zavzema jo sindikalne organizacije in organizacije SZDL v letošnjem času priprav na kandidacijske zbere volivcev. Vsekakor velja pozornost izbrati kandidatki, predvsem žena iz neposredne proizvodnje, saj nam njihovo sodelovanje v občinskih skupščinah lahko dosti pomeni ravno pri reševanju tistih kočljivosti, ki so z zaposleno ženo v najbolj neposrednem stiku.

Vsem ženam čestitajo za 8. marec sindikalne podružnice na območju občinske skupščine Kranj in Tržič

OBČINSKA SKUPŠČINA
DRUŽBENO POLITIČNE
ORGANIZACIJE
OBČINSKI SINDIKALNI SVET
UPRAVA SINDIKALNEGA
DOMA
ZAVOD ZA
IZOBRAŽEVANJE KADROV
ZAVOD
ZA IZGRADNJO KRANJA
STROKOVNI ZAVODI
TOŽILSTVA IN SODIŠČ
STROKOVNE ŠOLE
OSREDNJA KNJIŽNICA
TEKSTILNI
ŠOLSKI CENTER
GIMNAZIJA
ŠOLA
FRANCETA PREŠERNA
ŠOLA SIMONA JENKA
ŠOLA STANETA ŽAGARJA
ŠOLA LUCIJANA SELJAKA
KOMUNALNI ZAVOD
ZA SOCIALNO
ZAVAROVANJE
ZDRAVSTVENI DOM
BOLNIŠNICA
ZA PORODNIŠTVO
IN GINEKOLOGIJO
ZAVOD ZA
ZDRAVSTVENO VARSTVO
LEKARNA KRANJ
ZAVAROVALNICA

ZAVOD ZA POŽARNO
IN TEHNIČNO VARNOST
NARODNA BANKA
MEDOBČINSKA
KOMUNALNA BANKA
VODNA SKUPNOST
GORENJSKE
Kemična tovarna EXOTERM
ISKRA — industrija
za elektromehaniko,
telekomunikacije, elektroniko
in avtomatiko
ELEKTRO
Tekstilna industrija
TEKSTILINDUS
INDUSTRIJA BOMBAŽNIH
IZDELKOV »IBI«
Tovarna usnja STANDARD
Tovarna gumijevih izdelkov
SAVA
LESNA INDUSTRIJA
Časopisno podjetje
GORENJSKI TISK
GOZDNO GOSPODARSTVO —
uprava
GOZDNO GOSPODARSTVO —
transportni obrat
GOZDNO GOSPODARSTVO —
gradbeni obrat
GOZDNO GOSPODARSTVO
JEZERSKO
TOVARNA OBUTVENIH
STROJEV IN OPREME

»TOSO«
KMETIJSKO ŽIVILSKI
KOMBINAT
KMETIJSKA ZADRUGA
»SLOGA«
PROJEKT — splošno gradbeno
podjetje
KRANJSKE OPEKARNE
PROJEKTIVNO PODJETJE
ŠAP — PE GORENJSKA
ŽELEZNIŠKA POSTAJA
NADZORNIŠTVO PROG
PTT — uprava
OSNOVNA ENOTA PTT
CESTNO PODJETJE
KAMNOSEŠTVO
BRIVSKO FRIZERSKI SALON
KOVINSKO OBRTNO
PODJETJE
OBRTNIK
PUŠKARNA
GORENJSKA OBLAČILNICA
DIMNIKARSKO PODJETJE
ZAVOD — INVALIDSKE
DELAVNICE
PLESKARSTVO
MEŠANE STROKE
KOMUNALNI SERVIS
KOMUNALNO PODJETJE
VODOVOD
SERVIS STANOVANJSKIH
SKUPNOSTI
DELAVCI, ZAPOSLENI
V ZASEBNEM SEKTORJU
KINEMATOGRAFSKO
PODJETJE

ELEKTROTEHNIČNO
PODJETJE
Trgovsko podjetje ŽIVILA
Trgovsko podjetje KOKRA
Trgovsko podjetje AGRARIA
Trgovsko podjetje VINO
Trgovsko podjetje MERKUR
Trgovsko podjetje ELITA
DRŽAVNA ZALOŽBA —
KNJIGARNA
Trgovsko podjetje KURIVO
KONFEKCIJA TRIGLAV
DINOS
ŽITO — SKLADIŠČE
PODJETJE VARNOST —
podjetje za čuvanje
ljudskega premoženja
Gostinsko in trgovsko
podjetje CENTRAL
TOBAK — SKLADIŠČE
SLAŠČIČARNA — KAVARNA
Gostinsko podjetje JELEN
V KRANJU
OSNOVNA ŠOLA CERKLJE
OSNOVNA ŠOLA PREDDVOR
OSNOVNA ŠOLA DUPLJE
OSNOVNA ŠOLA GORIČE
PRI GOLNIKU
OSNOVNA ŠOLA ŠENČUR
PRI KRANJU

UPRAVA JAVNIH ZGRADB
BRDO PRI KRANJU
DOM OSKRBOVANCEV
PREDDVOR
INŠTITUT
ZA TBC GOLNIK
DOM NA JEZERSKEM
AERODROM BRNIK
TEHNIČNA BAZA BRNIK
OBRTNO PODJETJE
CERKLJE NA GORENJSKEM
KMETIJSKA ZADRUGA
NAKLO PRI KRANJU
KMETIJSKA ZADRUGA
CERKLJE NA GORENJSKEM
TOVARNA KOS IN SRPOV
TRŽIČ
TOVARNA PIL
»TRIGLAV« TRŽIČ
TOVARNA LEPENKE
TRŽIČ
KOMUNALNO PODJETJE
KRIŽE — TRŽIČ
GOSTINSKO PODJETJE
TRŽIČ
PEKARIJA TRŽIČ
KLEPARSTVO TRŽIČ
NOVOST — KRIŽE
OSNOVNA ŠOLA
HEROJA BRACIČA TRŽIČ
OBČINSKI SINDIKALNI SVET
TRŽIČ

OB BORBENEM PRAZNIKU DELOVNIH ŽENA
SE S ČESTITKO SPOMINJAMO
TUDI NJIHOVEGA VELIKEGA DELEŽA
V DVAJSETLETNI GRADITVI
SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

OKRAJNI
SINDIKALNI
SVET
MARIBOR

OBČINSKI
SINDIKALNI
SVET
MARIBOR-
CENTER

Izdelujemo:

- STROKOVNO KLEKLJANE ČIPKE
IN STROJNE VEZENINE
- VSE VRSTE ŽENSKIH ROKAVIC, KI VAM JIH
NUDIMO PO KONKURENČNIH CENAH

Tovarna čipk in vezenin

Bled

POSLUŽUJTE SE NAŠE BOGATE IZBIRE!

Humoreska

Nedolgo tega je skupina naših mladincev premlatila v Domu krajevene skupnosti našega naselja nekaj naših starejših tovarišev, ki so odhajali s sestanka, na katerem so se pogovarjali o vzgoji mladine.

Zgodilo se je, da smo prav v predpustu, ko se ljudje navadno poročamo, rotiramo in delamo še druge neumnosti, skicirali sestanek vodstva stanovanjske skupnosti in govorili o vzgoji mladine.

Tovariš direktor gimnazije je trdil, da je vsega, kar mladina slabega počenja, kriva družina, oziroma, kot je dejal, »družinsko okolje«, in je dodal: »Stariji premalo skrbe za vzgojo svojih otrok.«

Tovariš, ki že vrsto let deluje v šolskem svetu in hkrati tudi hodi na roditeljske sestanke, je zanikal to trditev in izjavil, da je danes za vzgojo mladine odgovorna predvsem šola. »Saj smo jo,« je dejal »vendar reformirali! Pošiljamo otroke v šolo zato, da bi jih tam vzgajali, ne pa samo zato, da bi vedeli, koliko je a na kvadrat plus b na kvadrat.«

Tovarišica, ki dela v Društvu prijateljev mladine, pa je rekla, da je spriču ureditve, kakršna je naša, z odprtim srcem zaupala svojega otroka mladinski organizaciji, in

Naša mladina

Če je kdo kriv, da je danes njen fant »huligan«, potlej je to kriva mladinska organizacija. »Najbrž mu ni znala ustvariti pravih pogojev za njegovo spodobno uveljavljanje in izživljanje tistega, čemur rečemo mladinske ambicije.«

Oglasili so se tudi tovariši, ki delajo v drugih društvih in institucijah in ki se poklicno ali amatersko ukvarjajo z mladino, ter vsak po svojem prepričanju pripovedovali, da njihovo društvo ni krivo, pač pa da je krivo drugo društvo oziroma druga institucija.

Iz njihove razprave naj povzamem nekaj izjav:

»Vsak mlad človek hoče neke uresničevati svoje ambicije, če mu družba ne zagotovi področja, na katerem bi jih družbeno uresničeval, potlej jih začne uresničevati tam, kjer jih pač more.«

»Kaj pa so storila fizikalna društva?«

»Kaj pa so pripomogla prosvetna društva?«

»In društva ljudske tehnike?«

In nihče med nami ni bil kriv. Krivi so bili vsi drugi ljudje.

Ker je moj sin včeraj rekel učitelju, naj gre v tri »pivovske flaše«, je bil, kot sodim, kriv učitelj, ker ga ni dovolj vzgojno pripravil do tega, da bi govoril kulturno. Ker je sin našega tovariša iz občine podstavil nogo mami, ki stanuje v četrtem nadstropju, je bila po mnenju njegovega očeta kriva mladinska organizacija, ker ga ni naučila, da je kaj takega grdo. Ker je hčerka inženirja iz prvega nadstropja ponoči pomagala vdreti v trgovino in odnesla nekaj sladkarij, je bilo po mnenju njegovega očeta krivo društvo prijateljev mladine.

Tovariš generalni direktor nekega našega velikega podjetja pa je trdil, da so vsemu temu krive slabe gospodarske in socialne razmere, v katerih živi naša mladina.

Ker na sestanku nikakor nismo mogli najti krivca, smo se razšli.

Zgodilo pa se je, da smo razpravljali v dvorani družbenih organizacij doma krajevene skupnosti in zavoljo tega smo morali oditi skozi bife družbenih organizacij, kjer se je med tistim časom naša mladina zabavala.

Tovarišica iz društva prijateljev mladine pa je tedaj rekla nekemu mlečnozobemu mladeniču, naj gre domov, češ, kaj bo rekla tvoja mladinska organizacija, če tolikaj ponočjuješ — in, ne vem zakaj, naenkrat se je začelo privanje in potlej so nas temeljito premikastili.

In ko sem se držal za nos, ki mi ga je nekdo deformiral, in boščal samo z enim očesom, sem dejal:

»Mojudš, pa je res treba ugotoviti, kdo je kriv.«

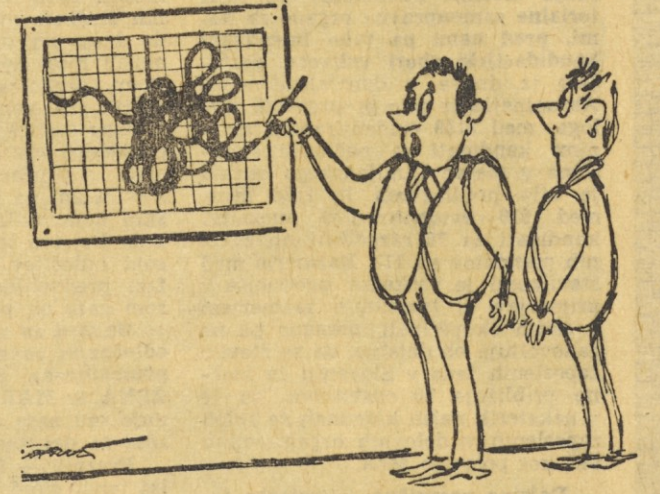
JANEZ VOLJČ

Za razvedrilo in kratek čas

— Predlagam, da stanovanjski problem samecve rešimo tako, da se vsi oženijo in skupaj z nami čakajo na stanovanja

— Jutri pride inšpekcija

1	2	3	4	5	6	7
8						
9						
10				11	12	
13			14			
		15				
16	17					
18						19
20						21
22				23		
24		25	26			
27						

Križanka

Vodoravno: 1. prijetno dišeča snov, 8. listnato drevo, 9. uokvirjena plokev na steni, 10. žensko ime, 11. avstralski noj, 13. egipčanski bog, 14. del gledališča, 15. skup, družina, 16. žensko ime, 18. učitelj naravoslovja, (množ.), 20. del telesa,

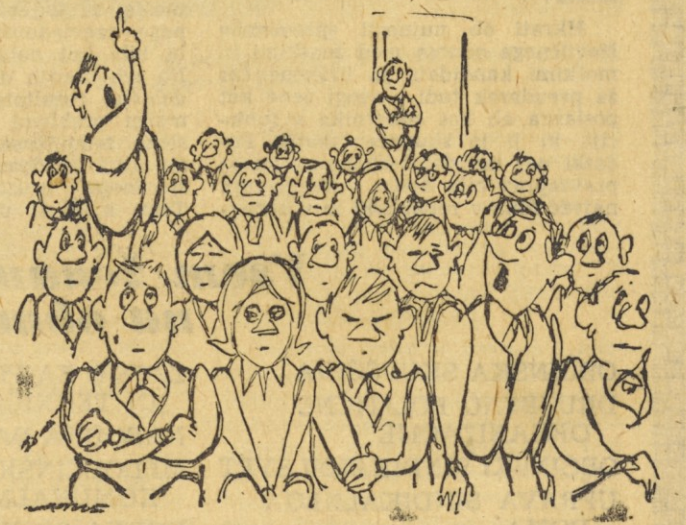
21. avtomobilska kratica Sarajeva, 22. začetnici priimka in imena slov, opernega pevca, 23. barva igralnih kart, 24. obleka za doma, 27. ostanek pri taljenju svinjskega sala.

Navpično: 1. drevesni zajedalec, 2. prevara, trik, 3. medena rosa na listju, 4. srbsko moško ime, 5. japonska dolžinska mera, 6. zaporedni črki, 7. ura nad določenim časom, 11. rimski uradnik (množ.), 12. versko središče islama, 14. lepo vedenje, 15. gora pri Ljubljani, 16. kraj na Notranjskem, 17. pripadnik nekdanjega rodu v Italiji, 19. železniška postaja med Ljubljano in Postojno, 21. predmet, snov, 23. gostija, svatovanje, 25. različna soglasnika, 26. vprašalnica.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

Vodoravno: 1. pendrek, 7. okopi, a, 8. kit, 9. mik, 11. opal, 13. G(orjup) T(ine), 14. ja, 15. iglu, 17. okras, 18. malik, 20. Enej, 21. JK, 23. Nd (neodim), 24. aker, 26. tir, 28. ali, 29. oklep, 31. Roksana

Navpično: 18. mentor

— Rad bi opozoril diskutanta, da smo uvedli skrajšani delovni teden

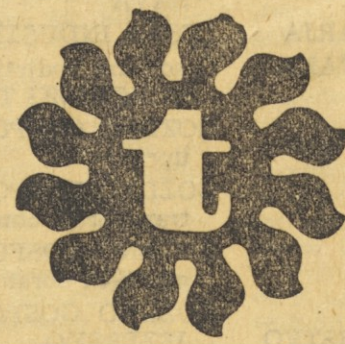
»TALIS«

TOVARNA ALKOHOLNIH IZDELKOV IN SADNIH SOKOV
MARIBOR priporoča svoje izdelke

• žgane in osvežujoče pijače, pivo, kis

Posebej pa priporoča izdelke, odlikovane z zlato medaljo na IX. in X. Mednarodnem vinškem sejmu v Ljubljani:

- vinjak,
- brandy domač,
- cassis liker,
- čokoladni cocktail,
- jajčni liker,
- ribez desert in vermuth.

Prikolice za varno vožnjo

Proizvaja:
TEHNOSTROJ LJUTOMER
Prešernova cesta 40

Telefon 81-035
81-064

LEPO OBLEČEN — ZADOVOLJEN, KDOR OBISKUJE:

PRODAJNI SERVIS
Modne hiše
LJUBLJANA · MARIBOR

Spored RTV Ljubljana za teden od 4. do 10. marca 1965

ČETRTEK 4. MARCA	PETEK 5. MARCA	SOBOTA 6. MARCA	NEDELJA 7. MARCA	PONEDELJEK 8. MARCA	TOREK 9. MARCA	SREDA 10. MARCA
5.00-6.00 Dobro jutro! 6.00-6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Jutranji zabavni zvoki — 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo, Pariska komuna — 9.25 Glasbena pravljica — 9.45 Slovanske narodne v prireditvi Avgusta Stanka, pojeta Rezika Koritnik in Jože Černe — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Glasbeni sejem — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.00 Kmetijski nasveti — 12.15 Domače pesmi in napevi — 12.30 Stara koncertna glasba — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Slovenski solisti v popularnih operah — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 Pihalna godba RTV — 15.40 Literarni sprehod! — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Turistična oddaja — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Odgovorna deska — 19. oddaja Vlasta Žigon — klavir — 19.45 Jezikovni pogovori — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Četrto večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Izročilo XX. stoletja Virginia Woolf — 21.40 Glasbeni nokturno — 22.10 Od popevke do popevke — 23.05 Pri Bechovih sinovih — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.	5.00-6.00 Dobro jutro! 6.00-6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Jutranji divertiment — 8.35 Za vsakogar nekaj — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Igra vam pihalna godba Jindrich Bauer — 9.35 Pet minut za novo pesmico — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Komorni zbor RTV Ljubljana nam zapoje Srebotnjakovo skladbo »Kolona« in suito Emila Adamiča o »Kati« — 10.35 Novo na knjižni polici — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Radijska kmečka univerza — 12.15 Pred domačo hišo — 12.30 Iz treh oper Julesa Masseneta — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Odlomki iz opere »Nikola Šubić Zrinski« Ivana Zajca — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 Posnetki s tekmovanja jugoslovenskih pevskih zborov ob proslavi 50-letnice smrti Stevana S. Mokranjca — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovenskih narodov — 18.00 Zaplešite z nami — 22.10 Odgovorna deska — 23.05 Zadnja poročila in zaključek oddaje.	5.00-6.00 Dobro jutro! 6.00-6.10 Jutranji radijski dnevnik — 6.30-6.35 Napotki za turiste — 7.40 Pogovor s poslušalci — 8.05 Gorenjci — iz Naklega — 8.25 Zabavne melodije — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo Mama, kakamo te — 9.25 Gorenjci glasbeni sol vam igrajo — 9.45 Četrto ure s pevcem Zivanom Milišem — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Glasbeni sejem — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Čez hrib in dol — 12.30 Chopinovi plesi — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Odlomki iz opere »Nikola Šubić Zrinski« Ivana Zajca — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 Posnetki s tekmovanja jugoslovenskih pevskih zborov ob proslavi 50-letnice smrti Stevana S. Mokranjca — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovenskih narodov — 18.00 Zaplešite z nami — 22.10 Odgovorna deska — 23.05 Zadnja poročila in zaključek oddaje.	5.00-6.00 Dobro jutro! 6.05-6.10 Poročila in dnevni koledar — 6.30-6.35 Napotki za turiste — 7.40 Pogovor s poslušalci — 8.05 Mladinska radijska igra Tone Pavček: Čudovito mesto Nigragrad — 8.45 Iz albuma skladb za mladino — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. — 10.00 Rezervirano za prenos smučarskih skokov iz Planice — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Za našo vas — 13.50 Pred domačo hišo — 14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. — 15.05-18.00 »Danes popoldne« — 16.00 Humoreska tega tedna G. Mikes: Ključki pod predpražnikom — 17.30 Radijska igra Stefan Karišnik: Neukradeni avto — 18.06 Zabavni zbori — 18.30 Lahka koncertna glasba — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Naš nedeljski sestanek — 21.30 Iz slovenske simfonije glasbe — 22.10 v plesnem ritmu z orkestroma Ray Conniff in Kurt Edelhagen — 23.05 Pri hrvatskih skladateljih — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.	5.00-6.00 Dobro jutro! 6.00-6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Veseli plansarji in ansambel Janeza Mahkoviča — 8.25 Od melodije do melodije — 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo: Zibelka življenja — 9.25 Finale Webrove opere »Carostelec« — 9.45 Četrto ure z orkestrom Billy Vaughn — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Glasbeni sejem — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Radijska kmečka univerza — 12.15 Siptarske narodne pesmi — 12.30 Iz koncertov in simfonij — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo: Borec proti smrti — 14.35 Pet minut za novo pesmico — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 V terek nasvidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncerti po željah poslušalcev — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Pol ure s Plesnim orkestrom RTV Ljubljana in pevci Marjano Držaj, Rafkom Irgoličem in Matijem Cerarjem — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Majhen recital violinistke Sabine Skalarjeve, pri klavirju Marijan Li-povšek — 20.20 Radijska igra — 21.20 Serenadni večer — 22.10 Melodije za lahko noč — 23.05 Nočni koncert.	5.00-6.00 Dobro jutro! 6.00-6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisen svet pravljic in zgodb — 9.10 Holandske narodne pesmi poje Florvindh Korn — 9.25 Domače pesmi in napevi — 9.45 Virtuozni pihalni skladbeni dnevnik — 10.15 Melodije za razvedrilo — 10.45 Človek in zdravje — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Čez hrib in dol — 12.30 Prizori Iz Humberdinckove opere »Janko in Metka« — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo: Zibelka življenja — 14.35 Kaj in kako pojo otroci pri nas in po svetu — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 Folklorna oddaja — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Ob 90-letnici rojstva Mauricea Ravela — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Iz fonoteke radia Koper — 18.45 Naš razgovor — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Zbor Slovenske filharmonije poje skladbe slovenskih kompozitov — 20.20 Tako pojo in igrajo v Bukaresti — 20.40 Vincenzo Bellini: Mesečina (radijska priredba opere) — 22.10 Plesni zvoki z orkestri — 23.05 Literarni nokturno.	